

**Vocavit nos Deus
ut eamus per mundum**

**IZVJEŠĆE
generalnog ministra
fra giacoma binija ofm**

generalni kapitul ofm 2003

UVOD

Draga braćo!

Gospodin vam dao mir!

1. Približavamo se generalnom kapitulu, događaju koji označava i duhovno određuje cijeli život bratstva. Mislim da se za njega svi pripremamo u molitvi i razmišljanju. Promatrajući unatrag ovih šest godina u službi Reda, prožimaju me osjećaji divljenja i zahvalnosti.

- Divljenja: zbog iznenadnosti poziva u ovu službu; zbog milosti koju sam primio tijekom ove upravljačke službe; zbog tolikih događaja i bogatih iskustava koji su se isprepletali i zbivali oko moje skromne osobe, u kojima sam nastojao shvatiti i tumačiti Gospodinovu volju.
- Zahvalnost: zbog svjetla i snage koje neprestance i uvijek u pravi trenutak primam od Duha; zbog velikodušne i srdačne pomoći tolike braće koja su me pratila na ovom putu i olakšala moj rad.

Od samog početka uočio sam veliki raskorak između svog siromaštva i nepripremljenosti te uzvišenosti i složenosti poslanja na koje su me pozvali Bog i braća; podupiralo me povjerenje koje mi je ukazivano; to sam povjerenje nastojao opravdati. Znamo da služba vlasti nalazi svoje naravno surječje unutar bratstva, u međuovisnosti i uzajamnoj pomoći; “obvezan” put koji mi se pokazivao bio je dakle onaj tijesne suradnje s braćom Generalnog definitorija i s onima koji rade u različitim uredima Generalne kurije. Prva je obveza bila izgraditi ozbiljno i dijaloško definitorijalno bratstvo, u stalnom odnosu sa svom braćom u Kuriji, kako bi se moglo uskladiti poticanje i upravljanje Redom.

2. *Poticanje* Reda, u svim njegovim oblicima, oduzeo je najveći dio vremena i najbolje snage kako moje osobno tako i definitora. Sve smo snage uložili u nastojanje da pomognemo svoj braći da “raspiruju milosni dar Božji” (2 Tim 1,6) koji je u srcu svakoga, to jest da ponovno rasplamsamo zanos i velikodušnost u življenju franjevačkog evandeoskog poziva. Naša je odgovornost bila i ostaje vođenje tekućih poslova Reda (*upravljanje*), što je jednako važno i što bi trebalo postati sredstvo u službi poticanja. Ipak, sklad između ta dva zahtijeva nije jednostavan. Mnogo smo puta trpjeli pri pokušaju da pomirimo te dvije protege; mislim da je ravnoteža uvijek stanovito traženje i hod.

Svoju smo zauzetost usredotočili na sredstvo koje smo izabrali, *Prioriteti za šestogodište 1997. – 2003. (Prioriteti)*, kao objedinjeni program koji je potrebno ostvariti tijekom šest godina; kao vodič za odjelotvorenje tog kapitulskog dokumenta i

za poticanje zvanja i poslanja manje braće; za življenje osnovnih izbora prema franjevačkoj karizmi. Nastojali smo ih ostvariti preko posjeta braći i jedinicama; pismima, posebno onim za Duhove 2000.; promicanjem komunikacije; međunarodnim susretima; uključivanjem u službu poticanja provincijalnih ministara, generalnih pohoditelja, definitora, gvardijana, odgojitelja i brojne braće u različitim međunarodnim Povjerenstvima koja su imenovana u tom šestogodištu, kao nužna potpora za ostvarenje različitih naloga s Kapitula iz 1997.

3. Primili smo se posla prepuštajući da nas vodi “utopija”, nadahnuta nadom, koja nam je davala nazrijeti lik “manjeg brata” u trećem tisućljeću kao franjevca kojeg označava:

- žarka ljubav prema Kristu, traženje Boga i njegove volje;
- bratstvo kao osnovni uvjet i obveza koja označava naš identitet i poslanje;
- dijalog, po kojem postajemo stručnjaci za nove, evanđeoske odnose sa svima, uvijek spremni ići ususret drugome, ”drukčijem”;
- pokretljivost, raspoloživost i malenost koji proizlaze iz “zanosa” prema čovjeku i otvaraju drugome, ma tko god on bio;
- odgoj, shvaćen kao postupni i stalni hod produblivanja naše vjere, poziva i poslanja (usp. *Pismo Redu za svetkovinu sv. Franje*, 1997.).

4. Ovo izvješće “polaze račun” Redu *jesmo li i kako* ja i Generalni definitorij ispunili naloge koje nam je Generalni kapitul iz 1997. godine povjerio da bi se očuvalo naslijeđe naše karizme i da bi se unaprijeđivao život u bratstvu; da bi se pokazali novi i značajni putovi prema trećem tisućljeću. Te se zadaće nalaze u kapitulskom dokumentu *Od predaje do proroštva: smjernice i prijedlozi*.

Sadržaj i svrha tog dokumenta daje mi pravo poći dalje od jednostavnog završnog obračuna onoga što je učinjeno odnosno nije učinjeno, da bih istaknuo *kako* smo nastojali ostvariti ono što smo primili kao “poslušnost” u Asizu.

5. Ovo je izvješće podijeljeno u tri dijela:

- u *prvom* prolazim put što ga je prošao Red od 1997. do 2003., zadržavajući se na onome što smo Generalni definitorij i ja osobno učinili da bi ostvarili naloge s Generalnog kapitula;
- u *drugom* opisujem sadašnjost Reda, s njezinim svijetlim i tamnim stranama; a kao ključ za očitavanje uzeo sam *Prioritete*, koje sam provjeravao prilikom posjeta bratstvima ili slušanja iskustava generalnih definitora, provincijalnih ministara, generalnih pohoditelja i sve braće;
- u *trećem*, naposljetku, iznosim tri osobito neodgodiva i važna gledišta za budućnost: evangelizaciju, službu upravljanja te mjesno i opće bratstvo; taj

mi je izbor nametnulo vlastito iskustvo kao i iskustvo Definitorija, a podupire ga mišljenje predsjednika konferencija.

- PRVI DIO -

UTVRĐIVANJE PRIJEĐENOG PUTA REDA: ZADAĆE GENERALNOG KAPITULA IZ 1997.

6. Dokument Kapitula iz 1997. *Od predaje do proroštva (MemPr)* namjeravao je odgovoriti na osnovno pitanje: kako da braća franjevci ostvare Gospodinovu volju danas i u neposrednoj budućnosti? Odgovor se krije u jasnom i određenom izražavanju *smjernica i prijedloga* koji su, ukazujući na prvotne ciljeve i određene putove, označili put koji su definatorij, provincije i bratstva morali prijeći da bi ostvarili našu proročku zadaću: podsjetiti na Božji naum s ljudima i staviti se u njegovu službu uz pomoć *forma vitae* što su ga provodili sveti Franjo i njegovi prvi drugovi.

Slijedeći malo-pomalo taj kapitulski dokument, u ovom prvom dijelu Izvješća, nastojat ću dokumentirati kako je definatorij ostvario naloge koje mu je Kapitul povjerio u šestogodištu 1997. – 2003. (usp. *Acta Capituli Generalis*, Rim 1998., str. 573-593).

I. Bratstvo i svijet

“Služba za dijalog” (MemPr 7)

7. Da bi se pospješivao i unaprjeđivao dijalog, “novo ime ljubavi”, kapitul je potvrdio *Službu za dijalog (SD)*, koju je već prethodni definatorij ustanovio i podijelio u tri odsjeka: ekumenski dijalog, međuvjerski dijalog i dijalog s kulturom. Njezino je odobrenje, stoga, Generalni definatorij shvatio kao neodgodivi poziv da se podupre i promiče ta važna protega našeg života.

Sa svrhom da uključim cijeli Red i u njemu pobudim osjetljivost za nju, bilo na naukovnom bilo na djelatnom planu, poduzeo sam, zajedno s definatorijem, različite korake da održim živim naš dijaloški poziv upisan u našu utemeljiteljsku karizmu.

Prvi je korak bio da se imenuju tri međunarodna povjerenstva (svako s pet članova i jednim predsjednikom) koja je usklađivao generalni vikar, uz pomoć generalnog ministra i definatorija radi proučavanja i pojašnjenja pitanja i prilika koja se odnose na dijalog te radi promicanja, u suradnji s konferencijama, među braćom franjevačkog oblika dijaloga.

Nastavili smo zatim čin njegovanja ekumenskih susreta s pravoslavnim patrijarsima Carigrada, Moskve i Bukurešta koju je započeo moj prethodnik fra Hermann Schalück. Istodobno smo surađivali sa Zajednicom sv. Egidija oko godišnjih susreta “u duhu Asiza”, posebno u Barceloni g. 2001.; s istom smo zajednicom sudjelovali u Terniju na

susretu s predstavnicima Moskovskog pravoslavnog patrijarhata (listopad 2002.), koji nam se činio vrlo važnim, imajući pred očima osjetljivo stanje s ekumenizmom u Rusiji i s obzirom na našu nazočnost u toj zemlji. Svjedoci smo teških trenutka za ekumenski dijalog: braća zauzeta u pothvatu Rusija-Kazahstan pozvana su odgovorno preuzeti na sebe tu zadaću.

Drugi pothvat Ureda za dijalog pri Generalnoj kuriji, koju je pohvalio i ohrabrio također kardinal Kasper, predsjednik Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana, bio je susret s franjevačkim zajednicama drugih kršćanskih vjeroispovijesti, održan u Rimu, Asizu i na drugim franjevačkim mjestima početkom prosinca 2002.: mislim da je to za nas "obvezan" franjevački put. Odjeci su bili vrlo povoljni.

Međuvjerski dijalog bez dvojbe svakodnevno unaprjeđuju naše zajednice koje su potpuno uključene u islamski svijet (Afrika, Azija, Bliski Istok...), a ne manjka ni pokušaja dijaloga s budističkim i hinduističkim svijetom kao i s ostalim religijama.

Svjesni da zauzetost za dijalog zahtijeva *promjenu duha i stava*, posljednji je korak bio okretanje permanentnoj formaciji preko izrade "priručnika" koji će se staviti na raspolaganje svoj braći sa svrhom njihove ekumenske izobrazbe u duhu svetog Franje. Godine 1999. objavljena je knjiga *Dijalog i franjevački identitet*, koja, osim što obnavlja neraskidivu vezu između franjevačke karizme i dijaloga, predlaže put iskustava već ostvarenih u Redu i naznačuje dalekosežni put, uvrštavajući tekst *Smjernica Službe za dijalog*. Godine 2001. objavljen je "priručnik za formaciju", s posebnim listićima za razmišljanja i produbljenja, pod naslovom *Ekumenski poziv franjevca*. Godine 2002. objavljen je treći "priručnik" pod naslovom *Život kao dijalog. Na Franjinu tragu* (nismo ih uvijek uspjeli prevesti na razne jezike).

Je li Red uključen u taj hod? Dijaloška protega, naime, još nije postala vidljiva. Osobito je na osnovnoj razini (možda također provincija) premalo učinjeno; dodao bih da smo tek na počecima puta koji bi, poduzet ozbiljno i odgovorno, mogao promijeniti *kvalitetu* našeg poziva i poslanja (usp. *Prilog*, br. 1).

Promicatelji mira i solidarnosti (MemPr 8)

8. Osim podupiranja i promicanja dijaloga, kao načina života i poslanja, kapitul nas je također pozvao da budemo u svijetu promicatelji "kulture nade i solidarnosti". Istodobno je tražio zauzimanje definatorija na određenim "područjima".

1. Franciscans International (FI)

9. Prva obveza koja se tražila od mene i Generalnog definatorija bilo je da nastavimo podupirati *FI* i pojasnimo njegov ustroj i odnos prema Redu i franjevačkoj obitelji.

Ono što je učinjeno da se ispuni ta zadaća kapitula nalazi se u pismu koje je *Konferencija franjevačke obitelji* (CFF) uputila 1. veljače 2001. U njemu se kaže kako ta nevladina ustanova širi, već više od 10 godina, poruku svetog Franje Ujedinjenim narodima; djeluje u suglasju s franjevcima iz cijeloga svijeta, preko dva sjedišta u New Yorku i Ženevi, da bi pronijela glas siromašnih te je postala pouzdani suradnik u traženju mira, očuvanju stvorenog i zauzimanju za siromašne. *CFF*, prema tome, izjavljuje da ta tvorevina, čiji je novi Statut odobren 29. ožujka 1999., predstavlja glas više od milijun franjevaca i franjevki; morala bi djelovati u tijesnoj suradnji sa svim uredima GPSC-a franjevačke obitelji. *FI* zaslužuje, zaključuje pismo, da bude velikodušno poduprta. Ipak to je tek prvi korak: morat će se još bolje odrediti uloga *FI*-a, njezin odnos s franjevačkom obitelji i bolji međusobni odnos s našim uredima GPSC-a.

2. Ured za pravdu, mir i očuvanje stvorenog (GPSC)

10. Slijedeći preporuke kapitula koji je pozvao da sve više postajemo promicatelji nove kulture nade i solidarnosti (usp. *MemPr* 8) nastojali smo bolje odrediti ulogu i važnost ureda GPSC-a (usp. *QV* 6). Za njihovu procjenu odlučili smo, u prvom redu, da se vodstvo povjeri nekom od generalnih definitora; mislili smo tako poticati također kao definitorsko bratstvo taj oblik našeg poziva, koji je ponekad u nekim jedinicama tek površno zamijećen; izabrali smo potom zamjenika koji će se u punom vremenu posvetiti toj zadaći te smo nastojali poticati franjevce iz cijelog svijeta, na razini pojedinih provincija i konferencija: nismo uvijek u tome uspjeli ili, u najmanju ruku, ishodi nisu odgovorili očekivanjima. Između ostalog, još i danas mnoge jedinice nemaju ured ili odgovornog za GPSC. Obveza Ureda kurije bila je izgraditi mrežu za razmjenu obavijesti i uskladbu kako bi se olakšalo pobuđivanje svijesti i zanimanja na tome području.

Jednako je tako pokrenuta suradnja između ureda GPSC-a i Tajništva za odgoj i studij. Još smo pri prvim pokušajima, ali sam uvjeren da je to put koji treba slijediti u budućnosti, poglavito ako promotrimo veliki prostor koji *Ratio formationis franciscanae* (RFF) i *Ratio studiorum* (RS) posvećuju tom vidu našeg poziva.

U suradnji s Uredom za komunikacije i Uredom za razvoj bilo je moguće ostvariti prikupljanje sredstava za žrtve ratova ili prirodnih nepogoda koje su se dogodile posljednjih godina. Bilo je vrlo teško “stvoriti mrežu ljudi i sredstava da bi se izašlo ususret potrebama izbjeglica” (*MemPr* 8): konferencijama i provincijama nedostajalo je ustroja i osoblja.

“Braća neka žive na ovome svijetu kao promicatelji pravednosti te kao glasnici i tvorci mira” (*GG KK* 68,1). Ono što Konstitucije od nas traže ostaje i nadalje program koji zahtijeva našu ozbiljnu zauzetost za buduće godine (usp. *Prilog*, br. 2).

II. Evangelizatorsko bratstvo

11. U ovom drugom području, koje označava naše nasljedovanje Krista kao “Bratstvo-u-poslanju” kako bi bili “svjedoci Boga živoga u svijetu”, prijedlozi i preporuke dokumenta s kapitula dozivaju u svijest vrelo iz kojega izvire djelotvornost naše evangelizacije i, potom, neki oblici i načini evangeliziranja.

Nasljedovanje Krista (*MemPr 11*)

12. Nalog koji je povjeren meni, generalnim definatorima i provincijalima bio je, prije svega, ponovno oživjeti duhovno iskustvo. I to se nastojalo učiniti potičući u svakoj prigodi i kroz različite načine ministre, bratstva i braću da ostvaruju ono što smo, zajedno s definatorima, naznačili u prvom *Prioritetu*; nadasve sa zahtjevom da se izradi *plan osobnog života i plan bratskog života* koji će se jednom godišnje ocjenjivati.

Oblici evangelizacije

13. Nakon što smo podsjetili na osnovnu sastavnicu života i poslanja manje braće, kapitulski dokument zaustavlja se na nekim gledištima poslanja, nudeći upute i prijedloge provincijama, konferencijama i generalnom definatoriju.

1. U bratstvu (*MemPr 12*)

14. Prva stvarnost na koju podsjeća kapitul je bratstvo, jer “svjedočenje bratstva je prvi oblik evangelizacije”. Kao služenje izrazitoj i bitnoj protegi naše karizme, generalni definatorij je bio pozvan “ponuditi priručnike sa smjernicama za poticanje života i poslanja starije i bolesne braće” (12c). Smjernice su dane, na osobit način, u pismu što sam ga zajedno s Generalnim definatorijem uputio za blagdan sv. Franje 1998. godine kao i u Pismu za Duhove 2000. godine, *Red danas: razmišljanja i prijedlozi*.

U oba teksta (za koja su zanimanje pokazale i ostale ustanove posvećenog života) bila je istaknuta dragocjenost te dobi i razdoblja franjevačkog poziva: starije je osoba “zaliha” iskustva, mudrosti i sposobnosti uočavanja onoga što je bitno i shvaćanja u određenoj mjeri onoga što je sporedno. Istaknute su, također, neke službe u kojima stariji franjevci mogu mnogo “reći” mlađoj braći i današnjem svijetu: *služba slušanja* i dijaloga; *služba praćenja*; *služba bratske i majčinske nazočnosti*, - postojane, vjerne i mirotvorne.

2. Franjevačka obitelj (*MemPr 13*)

Međunarodne ustanove

15. Generalni je definatorij proveo u djelo prijedlog s kapitula nastavljajući rad s dvije međunarodne ustanove čiji je svrha promicanje uzajamnog razumijevanja, zajedništva i suradnje:

- *Konferencija franjevačke obitelji (CFF)*, kojoj pripadaju generalni ministri Prvog reda (OFM, OFMConv, OFMCapp), generalni ministar Trećeg samostanskog reda (TOR), predsjednik/ca Međunarodne franjevačke konferencije i ministar/ministrica Franjevačkog svjetovnog reda (FSR).
- Konferencija četiri generalna ministra Prvog reda i TOR-a.

Osnovana 1996. *CFF* se sastaje dva puta godišnje (prije Uskrsa i prije blagdana svetog Franje) radi razmjene iskustava i ideja i poradi ostvarivanja zajedničkih pothvata u posebnim okolnostima. Među tim pothvatima treba podsjetiti na tri pisma koje je Konferencija napisala u tri godine pripreme za proslavu Velikog jubileja; proslave priređene u povodu Jubileja u Asizu i Rimu; odobrenje novog Statuta *FI*-a 1999., preuzimajući u toj prigodi zadaću pokrovitelja, kako bi se potaknulo i poduprlo *FI* da potiče i usklađuje djelatnosti franjevacu i franjevkici u prilog pravde, mira i očuvanja stvorenog u skladu s franjevačkom karizmom.

16. Konferencija četiri generalna ministra Prvog reda i TOR-a sastaje se četiri puta godišnje radi unapređivanja bratstva među četiri obedijencije Reda razmjenom znanja i iskustava i radi poticanja suradnje. Među zajedničkim pothvatima, mogu se spomenuti:

- tri susreta ministara zajedno sa svim generalnim definatorima;
- odvojeni susreti generalnih definitora četiriju franjevačkih obedijencija odgovornih za ista područja (Afrika, Azija, Sjeverna Amerika) i generalnih tajnika za formaciju i studije;
- izrada novog obrasca redovničkih zavjeta (*QV 3*), uz koji je priložen sveščić na osam jezika koji je upućen svim provincijama i u kojem su naznačene teološka, duhovna i franjevačka objašnjenja novog teksta;
- novo izdanje *Ordo Romano-Seraphicus Professionis Religiosae*, plod dugog rada što su ga učinili zajednički i kao znak zajedništva među različitim obedijencijama Prvog reda i TOR-a;
- odobravanje liturgijskog kalendara zajedničkog svim franjevcima i franjevkama;
- pokušaj da se osnuju dva bratstva, u Asizu i Betlehemu, za jubilarnu godinu; nije uspio zbog pomanjkanja dobrovoljaca;
- pismo “Poslušajte, siromašne kćeri, koje je Gospodin pozvao...” od 4. listopada 2002., kojim je označen početak 750. obljetnice smrti svete Klare;
- poticanje suradnje između tri ogranka Prvog reda, pri Studijskom centru “St. Bonaventure College” u Lusaki u Zambiji.

Ostali ogranci franjevačke obitelji

a. Klarise i franjevačke kontemplativne redovnice

17. Vjerni pozivu sv. Franje da “posebno skrbe” za sestre klarise, nastojali smo im biti blizu, jednako kao i svim kontemplativnim redovnicama franjevačkog podrijetla, kako bi ih poslušali, ohrabрили i zajedno kročili u nasljedovanju Krista. Prilikom posjeta različitim jedinicama uvijek sam imao uvršten i susret s redovnicama: moleći s njima, slušajući njihove želje i u bratskom dijalogu, ustanovio sam, sa sve većim uvjerenjem, da je karizma jedinstvena i to nas povezuje više nego što možemo zamisliti. Ured za komunikacije uvijek je upućivao našim sestrama pisma i ostale dokumente za poticanje zvanja.

Nastavljajući i produbljujući taj odnos, na početku 750. obljetnice smrti svete Klare, naumio sam im napisati šire pismo da bih još jednom istaknuo bogatstvo i dubinu našeg nadopunjavanja: *Klara Asiška: Himan hvale*. To je tema koju moraju produbiti dva Reda kako bi bolje živjela zajedničku karizmu.

Brojni primljeni odgovori zahvalnosti, prijateljstva i naklonosti potvrđuju duboku duhovnu povezanost koja nas ujedinjuje u istoj evanđeoskoj pustolovini, želju da se uzajamno podupiremo u obnovljenoj prisutnosti Franjine i Klarine karizme u našem dobu i u našim kulturama.

Postoji neprestani procvat novih samostana u Africi, Aziji i Istočnoj Europi. Ta se odgovornost mora nadalje promicati u Južnoj Americi, zbog snažne nazočnosti franjevaca.

Skrb za sestre klarise osobito je preuzeo na sebe Ured “Pro Monialibus” koji djeluje u Generalnoj kuriji od 1965. Ured je ostvarivao svoju službu preko različitih djelatnosti: duhovno poticanje; pozornost prema pravnim gledištima samostana i saveza, slijedeći upute Kongregacije za posvećeni život; posjeti samostanima i savezima; spisi duhovne, franjevačke i pravne naravi; sudjelovanja na skupštinama saveza; usklađivanje pomoći samostanima u potrebi preko posebnih zaliha; objavljivanje i razdiobu glasila *Comunione e Comunicazione*.

b. Franjevački svjetovni red (FSR) i Franjevačka mladež (FRAMA)

18. Odnos s braćom i sestrama FSR-a za nas je od bitne važnosti: to je čin vjernosti početcima franjevačkog reda uopće. Nakon Drugog vatikanskog sabora, stavljanjem naglaska na ekleziologiju zajedništva, živjeti našu duhovnost u surječju suodgovornosti sa svjetovnjacima, a osobito s franjevačkim svjetovnjacima, znači živjeti, također u ovom slučaju, nadopunjavanje našeg poziva, koji će se pokazati kao izazov za neposrednu budućnost. Trebamo dobro osposobljene asistente FSR-a koji mogu pomoći franjevačkim svjetovnjacima živjeti s nama suodgovornost u Crkvi za

Kraljevstvo. Riječ je o uzajamnom obogaćivanju a, u određenim područjima, o pomoći zbog slabljenja naše nazočnosti. Mnoge ustanove posvećenog života rade u tom pravcu. Drugi je prioritet formacija franjevačke mladeži koja, u mnogim zemljama, doživljava procvat i pokazuje se kao izvor zvanja za tri Reda franjevačke obitelji. Postupak ujedinjavanja FSR-a jača u cijelom svijetu; u Italiji se od prije nekoliko godina radi u tom pravcu, ali neki dokumenti i poneko nerazumijevanje, posljednjih godina, stvorili su napetosti koje usporavaju hod prema ujedinjenju. Uzdamo se u dobru volju svih da će doći do tog jedinstva koje žele Crkva i Red. Konferencija provincijalnih ministara Italije (COMPI) odlučno se zauzima u tome pravcu (usp. *Prilog*, br. 3).

3. Župni pastoral i novi načini evangelizacije (*MemPr* 14)

19. Svrćajući pozornost na uobičajeni oblik evangelizacije, onaj župni, kapitul je pozvao definitorij da promiče proučavanje i preinaku tog oblika nazočnosti i načina djelovanja kao manje braće; da pokaže nove oblike i nove načine evangeliziranja, u zajedništvu s mjesnom Crkvom i u vjernosti našoj karizmi.

Kapitulska zadaća daje nazrijeti trostruki zahtjev ili problematiku: težiti *kvaliteti* naše nazočnosti, a to zahtijeva da budemo nazočni u župnom pastoralu kao manja braća; usredotočiti se na *kvantitetu* naše zauzetosti u župama, jer biti u njemu previše uključeni vodi opasnosti da se ne “vide” ostale protege franjevačke karizme; biti vjerni našem proročkom pozivu, koji se sastoji u tome da budemo danas spomen Isusova evanđelja, potičući nas tako na nove nazočnosti i nove službe.

Da bi se ostvarila kapitulska zadaća, definitorij je imenovao međunarodno povjerenstvo, koje je pripremio i poslalo u studenome 1999. upitnik svim jedinicama. Krajem 2000. pristigli su odgovori 103 jedinice iz 109 provincija i vice-provincija i 16 kustodija/fundacija. Na pristigloj građi radilo je povjerenstvo, koje je predstavilo ishode svog rada generalnom definitoriju.

Riječ je o prvom koraku: očekuje nas dug put, kako zbog preinake naše nazočnosti u župama, tako zbog određivanja novih oblika i novih načina nazočnosti i djelovanja kao manje braće. Jesmo i bit ćemo, prema tome, svi uključeni u taj postupak radi zajedničkog utvrđivanja novih predviđanja, načina i putova kako bi se Božjem narodu i današnjim ljudima ponudilo velikodušno i djelotvorno služenje u skladu s našim oblikom života.

Nakon tog prvog koraka, kao što su svi mogli ocijeniti iz građe upućene krajem 2002., može se ustvrditi da su poteškoće koje se kriju u pozadini preporuke kapitula još uvijek na snazi. Unatoč različitim prilikama i iskustvima u različitim dijelovima svijeta, iz studija proizlaze neke odrednice: služba na župi odlučno zauzima prvo mjesto (27% franjevaca djeluje u više do 2.000 župa); prema nekima, ne primjećuje se nikakva razlika između “franjevačkih” i ostalih župa. Ostale vrste službi, idući prema dolje, jesu;

služba bratstvu (14%), svetišta (13%); propovijedanje (3%); kuće za molitvu (1,2%). U nove oblike uključeno je 3,7% braće.

Razmišljanje će se morati, dakle, nastaviti, osobito na mjesnoj i životnoj razini, da bio se utvrdio naš identitet “bratstva-u-poslanju u svijetu koji se mijenja”, stvarajući tako sposobnost da se izrazimo mnoštvom izraza franjevačkog života i na različite načine i oblike evangelizacije.

4. Misijski pothvati (*MemPr* 15-16)

20. Ostali zahtjevi kapitula odnosili su se na misijske pothvate Reda. Pozivalo se da se dadne prvenstvo onim pothvatima koji imaju naslijeđe i važnost, kao u slučaju Maroka; pozivalo se također konferencije/provincije da preuzmu na sebe odgovornost za posebne misijske pothvate, gdje je to moguće i u vjernosti našoj karizmi.

Nije nedostajalo velikodušnog odgovora na pozive za misijske pothvate Reda: od 1997. do 2001., 51 provincija Reda dala je 115 dragovoljaca, osobito tijekom jubilejske godine (usp. također *QV* 40). Pored toga, nastavili smo jačati našu nazočnost u Africi.

Maroko

21. Nakon kapitulskog naputka, generalni definitorij, zajedno s franjevcima marokanske federacije i s njihovim provincijalima, proučavao je plan upravljen ponovnom oživljavanju franjevačke nazočnosti na tom tlu.

Prvi korak toga plana bilo je upućivanje pisma svoj braći Reda, u prigodi Duhova 1999.: nakon što je predstavljena nepredvidivost naše nazočnosti u Maroku i traženi oblik nazočnosti i službe, pozvao sam one koji se *po božanskom nadahnuću* osjećaju pozvanima ponuditi svoju raspoloživost. Odgovor je bio velikodušan: podrijetlom s različitih kontinenata, trenutno je u federaciji nazočno 12 novih franjevaca; oni su prošli tečaj formacije u trajanju od šest mjeseci, uz pomoć međunarodnog bratstva iz Bruxellesa, kako bi se prilagodili i shvatili “smisao” naše nazočnosti u islamskoj zemlji. Drugi je korak bila prilagodba “ustroja” radi jačanja uloge predsjednika federacije i njegova savjeta: kustodije su pretvorene u delegacije. Osim toga, bilo je i drugih značajnih promjena: predsjednik, sa svojim savjetom, preuzima na sebe dužnost prihvaćanja, formacije i dodjele služba franjevcima koji dolaze u Maroko po poslušnosti generalu. Predsjednik će predstavljati federaciju pri Redu, franjevačkoj obitelji i biskupijama u Maroku. Uz to je osnovano stalno vijeće, čiji su članovi generalni definitor za Afriku, mjesni provincijali i delegati. To se vijeće sastaje svake godine kako bi se zajamčio dobar tijek tog projekta.

Fundacija Rusija-Kazahstan

22. Nakon kanonskog pohoda jednog od generalnih definitora 2001. godine sva

su se braća Fundacije sv. Franje okupili u Generalnoj kuriji na susretu održanom od 16. siječnja do 2. veljače 2002. Tijekom skupa braća te Fundacije, zajedno s Definitorijem i Generalnim tajništvom za misijsku evangelizaciju (*SGEM*) ocjenjivali su prvih deset godina tog projekta; preispitali svrhe Fundacije u svjetlu *Smjernica* koje je Red izdao 1998. godine; donijeli neke odluke, u prvom redu u odnosu na *implantatio Ordinis* stvaranjem skupine za poticanje zvanja i formaciju.

Danas Fundacija broji 15 braće (9 u Rusiji i 6 u Kazahstanu); ostali se pristupnici pripremaju. U srpnju 2002. podignuta je zgrada postulata u Novosibirsku.

Uz pomoć provincije Sv. Korejskih mučenika (južna Koreja), Fundacija je obogaćena novim bratstvom u biskupiji Ussurijsk, koje ima svrhu ojačati naše svjedočenje na tom tlu.

Fundacija Tajland

23. Krajem 2000, Definitorij je odlučio izvršiti preustroj Fundacije Tajland, povjerivši odgovornost praćenja indonezijskoj provinciji, uz pomoć indijske provincije, i imenujući provincijalnog ministra Indonezije generalnim zastupnikom za tu Fundaciju; to je ipak ostao međunarodni projekt podređen generalnom ministru. Preinačene su svrhe i uznastojalo se na *implantatio Ordinis* i međunarodnom obilježju naše nazočnosti. Trenutno su nazočna četiri brata: dvojica Indonežana te po jedan Brazilac i Indijac; još se pripremaju dva dragovoljca: jedan Indonežanin i jedan Poljak.

Projekt Kina

24. Generalni definitorij 21. studenoga 2000. odobrio je posebne Statute za Projekt Kina Reda manje braće, u kojima su naznačeni ciljevi i sastav; pojašnjena je uloga što ju ima "China Office"; zatraženo je da se osnaži bratski živog slanjem novih misionara. Bratstvo je međunarodnog sastava i u njemu su trenutno nazočna devetorica braće: dva Japanca, dva Amerikanca, tri Talijana, jedan Korejanac i jedan Poljak. Priprema se jedan poljski dragovoljac koji studira Sveto Pismo da bi radio na "Biblicumu" u Hong Kongu.

Ukrajina

25. Tri bratstva podređena generalnom ministru sada su u sastavu Kustodije sv. Mihaela Arkandela.

Bratstvo bizantskog obreda u Ternopilu, podređeno provinciji Uznesenja Marijina u Katowicama, broji 15 braće (4 sa svećanim zavjetima, 11 s privremenim), 4 novaka i 5 postulanata. Zasada se formacija provodi u Poljskoj; u budućnosti će se morati poskrbiti za prijeko potrebne ustroje u svrhu posebne i primjerene formacije u Ukrajini.

III. Jedinstvo u različitosti

26. U trećem dijelu pisma za Duhove 2000. istaknuo sam potrebu okretanja jedinstvu i pomirenju različitosti, kako bi one ponovno postale izgrađujuća bogatstva prije nego čimbenici podjele.

Vjerujem da su različiti prijedlozi i upute kapitulskog dokumenta, koji zahvaćaju to područje, bile za sve poticaj na to obraćenje i pomirenje.

Posjeti (*MemPr 20*)

27. Prvi zahtjev koji su mi uputili članovi Definitorija bio je da se osnaži jedinstvo Reda posjetima provincijama ili makar konferencijama.

U drugom pismu za blagdan sv. Franje od 4. listopada 1998. ja i Definitorij već smo mogli ustvrditi sljedeće: “Najveći dio svog vremena utrošili smo u posjete braći i različitim jedinicama”. Razlozi te odluke, na početku služenja općem bratstvu, različiti su: posjet braći prva je zadaća koju sveti Franjo povjerava ministrima; uvjerenje da biti među braćom, ondje gdje oni žive i rade, važna je prigoda po kojoj će osjetiti da su članovi istog međunarodnog bratstva, prevladavajući prepreke individualizma, provincijalnosti i različitih nacionalizama.

Strukture i generalni statuti (*MemPr 21-22*)

28. “Kako možemo biti od pomoći – pita se završni dokument CPO/2001. – jedni drugima? Kako izraziti naš poziv *braće-u-poslanju*? Kako preispitati strukture koje smo naslijedili da bi prispjeli tomu da budemo svi zajedno članovi jedne široke obitelji? Kako ucijepiti u naše oblike upravljanja nove stvarnosti i globalni identitet?” (*Acta CPO*, Rim 2002., str. 298). Zahtjev Generalnog kapitula iz 1997. da se na sveobuhvatan i cjelovit način preispitaju strukture Reda imalo je za svrhu upravo pružiti odgovore na ta pitanja, tako da iz samih struktura postanu vidljivi razlozi našeg života i našeg poslanja,

Da bi se ispunila ta zadaća kapitula, Generalni definitorij je u prosincu 1997. ustanovio pred-Povjerenstvo čija je svrha bila izraditi prvu studiju o onomu na što potiče kapitul. Ta je studija podvrgnuta sudu predsjednika konferencija na skupštini održanoj od 18. do 22. svibnja 1998. Nakon što su predsjednici iznijeli svoje prijedloge i upute imenovano je *Međunarodno povjerenstvo za izmjenu struktura*, koje je, sastavši se više puta u razdoblju od 1998. do 1999., pripremlilo *Liste i pomagalo za traženje savjeta jedinica*, koji su poslani jedinicama u travnju 2000.

Uz građu pristiglu s vijećanja, na koje je odgovorilo 93% jedinica kao i raznih skupina

braće i braća pojedinaca, Povjerenstvo je pripremilo dokument o izmjeni struktura za Generalni definatorij koji je, na sjednici od 23. ožujka 2001., odobrio *Instrumentum laboris* za Plenarno vijeće Reda.

Taj tekst o preinaci struktura, prethodno proučavan na sastanku provincijalnih ministara uz nazočnost izabраниh savjetnika, bio je središnje pitanje PVR-a koji smo održali u Guadalajari, u Meksiku od 5. do 17. studenoga 2001. Svi provincijali i kustodi primili su *Akte Vijeća* i sva su bratstva imala na raspolaganju svezak *Consilium plenarium Ordinis Fratrum Minorum, Bratstvo u poslanju u svijetu koji se mijenja*, koji nosi završni dokument i izvješće generalnog ministra.

Iz toga je proizišlo da je svezak, objavljen na 9 jezika, široko korišten za obavijesne i formacijske susrete. Držim, stoga, da su kod svih naišli na prijam ne samo *prijedlozi i upute* Plenarnog vijeća, već ponajprije *poticajna načela* – prvi dio završnog dokumenta i izvješće ministra – koja trebaju služiti kao vodič u izmjeni struktura, uz koju će se izvršiti i preinaka Generalnih statuta, da bi se danas živio oblik evanđeoskog života i da bi se pokazala novost franjevačkog poziva.

Naš identitet kao “mješovite ustanove” (MemPr 23.26)

29. Nakon biskupske Sinode o posvećenom životu i, prije svega, nakon posinodalne apostolske pobudnice Ivana Pavla II. *Vita consecrata*, br. 61, svi smo se nadali da će se objašnjenja načela i proistekli zaključci moći pretočiti u stvarnost; na taj bi nam način nova pravna “struktura” “Mješovite ustanove” omogućila ponovno steći u punini naš identitet bratstva u snazi osnivačke karizme, koju je potvrdio papa Honorije.

Ono što je odlučeno i potvrđeno u dokumentu kapitula bilo je za Kapitul sigurno uporište i poticaj. Mora se ipak reći da nismo mogli mnogo učiniti u tom pravcu, jer po tom “pitanju” nisu učinjeni niti se čine ikakvi pomaci.

Konferencija generalnih ministara Prvog reda 30. prosinca 1997. ustanovila je *Interobedijencijalno povjerenstvo za proučavanje Franjevačkog reda kao Mješovite ustanove* sa svrhom da objasni “identitet Reda ‘u trenutku njegova ustanovljenja’, drugim riječima u onomu što se može smatrati voljom ili namjerom svetog Franje kao utemeljitelja”. Povjerenstvo je izdalo dokument pod naslovom *Identitet Franjevačkog reda u trenutku njegova utemeljenja*, Rim 1999. Tekst, preveden na 8 jezika, objavila su službena tijela pojedinih Redova i, kao svezak, uputili svakom bratstvu Reda. Dokument je poslan i Kongregaciji, ali još nije stigao nikakav odgovor.

Ipak, ne smijemo damo čekati odluku Kongregacije: zahtjev je Generalnog kapitula, naime, da se promiče identitet Reda i jednakost među svom braćom. Dakle, “radilište” ostaje otvoreno, budući da ta obveza uključuje promjenu načina razmišljanja i određenih struktura, kao i pastoralnu skrb za zvanja, polje formacije i službu evangelizacije, uključujući župsku. Neke su provincije već pripravne za te promjene, druge su to u

manjoj mjeri.

IV. Formacija i studij: strukture i metode

30. Smatram da je ovo jedno od područja na kojem se Generalni definatorij zajedno s Generalnim tajništvom za formaciju i studije (SGFS) najviše založio u šestogodištu (usp. *Prilog*, br. 4). Nastojali smo “iscrpsti” svaku priliku – posjete, sudjelovanje u događanjima u provincijama ili konferencijama, pisma, dokumenti, pomagala, mjesni i međunarodni susreti – da bi se preispitao formacijski put i da bi se potaknulo jedinice, bratstva i braću da posvete vrijeme i snage ozbiljnoj i snažno označenoj formaciji.

Trajna i početna formacija (*MemPr 29-33*)

1. Tečajevi formacije

31. Kako rast *kvalitete* formacije u velikoj mjeri ovisi o kvaliteti odgojitelja, prvi odgovor na zahtjeve Kapitula bilo je priređivanje tečajeva formacije (po dva na španjolskom, portugalskom i talijanskom te po jedna na francuskom, engleskom i njemačkom jeziku), na kojima su sudjelovala 122 brata.

Uz odlučujuću potporu SGFS-a, osim toga, od 1997. do 2001. priređeno je 9 subotnjih razdoblja u Svetoj zemlji za sljedeće jezike: engleski, portugalski i španjolski. Bio je predviđen također tečaj u 2002., i to na španjolskom jeziku, ali je otkazan zbog nesigurnih prilika u Svetoj zemlji.

2. Pastoralna skrb za zvanja

32. Drugi zahtjev Kapitula bilo je priređivanje međunarodnog skupa za provincijske animatore za pastoral zvanja. Nakon odgovarajuće pripreme, u kojoj su se uključile sve jedinice Reda, skup je održan u Sv. Mariji od Anđela u Asizu (7. – 30. listopada 2000.). Razmišljanja i prijedlozi 121 brata koliko ih je sudjelovalo na tome skupu, iz svih dijelova Reda, skupljena su u završnom dokumentu: *Gospodin mi daje braću. Pastoral zvanja u Redu manje braće usmjeren prema budućnosti.*

A ta budućnost je već započela, jer je dokument, što ga je odobrio Definatorij (10. studenoga 2000.) upućen svim jedinicama radi proučavanja i ostvarenja, također preko provincijskog plana za pastoral zvanja, koji svaka jedinica mora izraditi i preraditi na osnovi završnog dokumenta tog skupa i *Smjernica za pastoral zvanja. “Dođite i vidite”*, objavljenih 25. siječnja 2002.

3. Kapitul na rogožinama mlade braće

33. Podrijetlom iz 58 naroda i s pet kontinenata, 150 mladih franjevaca, mlađih od 35 godina i s najviše 10 godina svećanih zavjeta, sudjelovali su na drugom Kapitulu na rogožinama u Canindéu u Brazilu od 21. do 29. srpnja 2001.

Priprava je učinjena u vlastitim provincijama, kroz razmišljanja o *Redu danas* uz pomoć unaprijed pripremljenih listića; mlada su braća, susrećući se međusobno, s generalnim ministrom i članovima Definitorija, osnažili osjećaj da pripadaju općem bratstvu, pojašnjavajući poziv i poslanje Reda.

4. Učenje jezika

34. Preporuka kapitula za učenjem jezika, kako bi se omogućilo komuniciranje među braćom i iskustvo uzajamnog doživljavanja braćom, nastavljena je suradnjom *SGFS*-a i različitih provincija Reda.

SGFS je svake godine priređivao, u suradnji s predstojnikom i zamjenikom predstojnika Međunarodnog zavoda S. Antonio (CISA), tečaj, na dva stupnja, talijanskog jezika u mjesecu rujnu, na kojima je u prosjeku sudjelovalo 30 studenata različitih provincija Reda. Pored toga, zahvaljujući raspoloživosti nekih provincija anglosaksonskih, srednjoeuropskih (MEFRA), COMPI i španjolsko-portugalskih konferencija održani su različiti tečajevi jezika koji se govore u zemljama spomenutih područja.

Studij u Redu (MemPr 34-37)

35. Generalni kapitul je uputio svima snažni poziv da dadnu veći podstrek studiju i kulturi: oni predstavljaju prijeko potrebno sredstvo za proročki franjevački poziv. Uistinu, “studij prosvijetljen vjerom – govorio nam je Papa u poruci od 19. rujna 2001. -, praćen željom da se sve dublje upozna Boga, može dovesti do susreta s Kristom, dati čvrstoću zvanju i pripraviti na poslanje”. Poticaj s kapitula ostvaren je u posebnim i stvarnim zalaganjima, na različitim razinama.

1. Suradnja među središtima za studij

36. *SGFS* je u ovom šestogodištu posjetio sva središta za studij u Redu kako bi unaprijedio suradnju među njima i s Generalnom kurijom; pored toga potaknuo je izradu akademskih i odgojnih planova u duhu franjevaštva, ne zaboravljajući suradnju s franjevačkom obitelji.

Daljnja svrha posjeta središtima za studij bila je, u skladu s *mens* Kapitula i Generalnog definitorija, potaknuti pripajanje tih središta Papinskom učilištu Antonianum (PAA)

upravo u pogledu suradnje među središtima za studij i kako bi se dao novi poticaj studiju i kulturi u Redu. Osim onih na području Italije u ovom su šestogodištu začlanjena Središta u Lusaki (Zambija), Murciji (Španjolska) i Tokiju (Japan). Na putu da se začlane su središta u Buenos Airesu (Argentina), Kolweziju (Demokratska Republika Kongo), Bogoti (Kolumbija) i Petropolisu (Brazil).

2. Zavod sv. Bonaventure u Grottaferrati

37. Vodeći računa o važnosti koju ima za Red znanstveni i izdavački rad našeg Istraživačkog središta u Grottaferrati, Generalni definatorij se početkom 1999., uz pomoć *Povjerenstva za razvoj Grottaferrata*, uznastojao oko: pojačavanja istraživanja i pridruženih ureda; preustroja Zavoda sv. Bonaventure u tri odsjeka: Odsjek za kritička izdanja franjevačkih tekstova (Quaracchi), Povijesni odsjek i Odsjek franjevačke misli; poziv Istraživačkom središtu da surađuje s PAA i otvori se suradnicima svjetovnjacima i ostalim središtima koji rade na srodnim područjima. Te su smjernice zatim uključene u nove *Posebne statute Zavoda sv. Bonaventure*, koji su odobreni 13. studenoga 1999. Prvi primjer suradnje i služenja u prilog promicanju franjevačke kulture u Redu bio je sljedeći: Središte sv. Boanventure ugostilo je fratre u subotnjoj godini franjevce koji žele produbiti izvore franjevačke karizme na području povijesti, teologije, filozofije i duhovnosti.

3. Jačanje PAA

38. Prema traženju Kapitula Definatorij je ustanovio prvo Privremeno povjerenstvo (30. travnja 1999.), a zatim Stalno povjerenstvo za PAA (18. studenoga 2000.) sa svrhom da poboljša njegovu kvalitetu (učenje, istraživanje, život) i upravu (ekonomat, studenti i profesori). Radovi su u tijeku, a ostvaruju se suradnjom Povjerenstva, SGFS-a i akademskih vlasti PAA. U veljači 2002., na prijedlog Povjerenstva, započet je postupak samovrjednovanja PAA koje će se, kroz različite oblike i razdoblja, zaključiti u siječnju 2003. Osim toga 8. prosinca 2001. ustanovljen je *Ured za razvoj PAA* sa zadaćom: upoznavanja s PAA i njegovim djelatnostima; utvrđivanja razvojnih planova; pronalaženja sredstava poglavito izvan Reda; razvijanja djelatnosti koje su u tijeku i pružanja pomoći predstojniku u javnim istupima.

Jednako tako, na području jačanja nastavilo se ovih godina istraživanje i pripremanje novih profesora. Ishod je bio povoljan: uklopilo se 28 novih profesora i istraživača, podijeljenih na sljedeći način: 21 u PAA, 4 u Zavodu sv. Bonaventure u Grottaferrati, 1 u Skotističkom povjerenstvu, 2 u Biblicumu u Hong Kongu.

4. Ratio Studiorum OFM

39. Koji i koliki prostor dati studiju unutar franjevačkog zvanja? Zašto i zbog čega studirati? Što točno studirati? Gdje studirati? Koja sredstva koristiti? Na ta je pitanja nastojao odgovoriti *RS* “*In notitia veritatis proficere*”, objavljen 25. ožujka 2001., u čijoj su izradi sudjelovali “ad hoc” Povjerenstvo, Međunarodno vijeće za formaciju i studije i mnoge jedinice Reda vlastitim napatcima i prijedlozima.

Objavljivanjem *RS* odgovorilo se na zahtjev Generalnih kapitula iz 1991. i 1997., ponajprije na zahtjev promicanja studija u Redu. On predstavlja neodgodivi poticaj na ponovno smještanje i ponovno stvaranje identiteta manjeg brata u novom surječju naše povijesti; pruža načela za snalaženje i stvarne smjernice da se svoj braći, neovisno o njihovom izboru poziva, osigura odgovarajuća umna priprema, posebno u franjevačkim gledištima. *RS* je već predstavljen u gotovo svim konferencijama.

v. Dijeljenje dobara (*MemPr* 40-46)

40. Posljednji dio dokumenta *Od predaje do proroštva* posvećen je dijeljenju dobara, ili bolje “onoga što jesmo i onog što imamo”: naime, braća smo i pripadamo istoj obitelji. Potrebno je prepoznati kako se u ovo posljednje vrijeme u Redu sve više osjeća i provodi kultura solidarnosti i suradnje na razini osoba i ustroja, u formacijskim i misionarskim pothvatima, kao i u dijeljenju tvarnih dobara. Kapitul nas, ipak, opominje da učinimo da još više poraste ta kultura, kao izraz sveukupnog bratstva, predlažući neke načine djelovanja.

Osiguranja

41. S obzirom na zdravstvenu skrb i osiguranje za braću koja rade u kućama podređenim generalnom ministru, od 1. siječnja 2000. postoji ugovorom sklopljeno zdravstveno osiguranje te je tako ustanovljen osiguravajuća “namjenska gotovina”. Jednako tako je povećan doprinos za profesore na službi na Antonianumu.

Povjerenstvo za novčana potraživanja

42. *Posebni statuti za povjerenstvo za novčana potraživanja* su preispitani, odobreni od Generalnog definitorija (26. ožujka 1999.) i poslani na različitim jezicima, zajedno s listama, s jasnim uputama kako u pogledu zahtjeva za stipendijom, tako i glede raznih drugih zahtjeva.

Sve je zahtjeve uvijek razmatralo Povjerenstvo, a o njima je raspravljao i odobrio ih Generalni definitorij. Posljednju je riječ imalo Povjerenstvo, zajamčivši razboritu i

pravednu raspodjelu priloga pristiglih u Generalnu kuriju, kao odjelotvorenje politike solidarnosti.

Redovni prihodi

43. Dijeljenja “onoga što imamo” ostvaruje se slanjem redovnih priloga provincija (usp. *QV* 19) za upravu Generalne kurije i kuća koje su podređene generalnom ministru; izdvajanjem 5% priloga prikupljenih za misije za Tajništvo za misijsku evangelizaciju (pristiglim sredstvima pokriveno je 55% izdataka), ali nisu svi surađivali; na kraju, dragovoljnim priložima za *Zaliha za formaciju i studije* (u tomu su velikodušno sudjelovale brojne jedinice): ta je Zaliha osigurala i dala 70 stipendija i pripomoći jedinicama koje su u potrebi na području formacije i studija.

Ured za razvoj

44. Prilike u kojima danas živimo doživljavaju duboke preobrazbe: imamo manje braće i manje izvora, dok su istodobno porasle potrebe i izazovi. Solidarnost, dakle, mora ići “novim putovima”, pronaći “nove zalihe”. To je smisao poziva Generalnog kapitula da se održi i unaprijedi *Ured za razvoj* Generalne kurije. Nastao po želji Generalnog kapitula iz 1991. i potvrđen na Kapitolu 1997. taj je Ured postao vrijedno sredstvo za iznalaženje *dopunskih zaliha*, uz redovite namjenske gotovine, da bi bili sposobni odgovoriti na brojne zahtjeve za “pomoć”, osobito na području formacija i evangelizacije.

Ovih godina ured je priskrbio znatne iznose za evangelizaciju, formaciju, humanitarnu pomoć i posebne projekte. Ta su sredstva dolazila izvan Reda i prikupljana su na različite načine: od zaklada (20% prihoda), dobročinitelja (25% prihoda), zahvaljujući pozivima upućenim preko internet stranice Reda (11% prihoda) ili časopisa. Svi se prilozi šalju i polažu u Generalnom ekonomatu, koji skrbi kako da ih rasporedi prema nakani darovatelja ili ih proslijedi *Povjerenstvu za novčana potraživanja* kada nije naznačena svrha priloga (usp. *Prilog* br. 5).

Jubilejska zaliha

45. U suradnji s Uredom za razvoj, ta je zaliha, nastala po želji Generalnog definitorija, a djeluje počevši od 1999. Riječ je o Namjenskoj gotovini za pomoć za formaciju i evangelizaciju koji čine darovi *una tantum* svih provincija Reda i ostali privatni dobročinitelji; na taj se način želi zajamčiti trajna pomoć jedinicama koje su u poteškoćama, sprječavajući smanjenje broja i starenje braće u onim jedinicama koje su odavno novčano ovisne o Redu. Ta će Zaliha omogućiti potporu misijskih utemeljenja

Reda i nužnu pomoć za formaciju novih pristupnika u mladim jedinicama. Smatramo kako nije riječ o “gomilanjima” koja bi se protivila duhu Pravila, već o stvarnom obliku uzajamnog dijeljenja unutar općeg bratstva, koji se mora prilagoditi i preustrojiti u skladu s novim zahtjevima našeg svijeta. U tom duhu solidarnosti *svi* se moraju osjetiti odgovornima, također najsiromašniji: to je dužnost uzajamnog podupiranja, odazivajući se pozivu fra Hermanna Schalücka s kapitula iz 1997. da se pronađu novi načini i utječući se s povjerenjem stolu Gospodnjem, “ako želimo da Red ostvaruje službu koju siromašni, Crkva i čovječanstvo od nas traže i koju mi želimo svojim radom i svojim životom pružiti” (*Izvjешće*, br. 55).

Generalni denifinitorij je pozvao jedinice Reda da daju vlastiti doprinos, neprestano ih je obavješćivao i stvorio prijeko potrebne ustroje i uvjete za njezino upravljanje. Od početka je bilo odlučeno da se Zaliha neće moći koristiti sve do ovoga Generalnog kapitula, tako je i učinjeno. Sudjelovanje jedinica je bilo vrlo dobro; može se javiti pitanje: zašto sve provincije nisu sudjelovale? Svaka bi mogla pridonijeti koliko je u njezinoj mogućnosti (usp. *Prilog*, br. 5).

VI. PITANJA O KOJIMA JE GLASANO

Provođenje dekreta *Romanis Pontificibus* (QV 4-5)

46. U poslušnosti onomu što je zatražio kapitul iz 1997. Generalni je definitorij odmah uznastojao oko *provođenje* dekreta *Romanis Pontificibus* (RP) Pavla VI. (1975.) i dovođenje u red redovničko-franjevačkog života provincije Uznesenja Marijina sa sjedištem u Mostaru, prema generalnim Konstitucijama i Statutima. Kako je zauzimanje u šestogodištu bilo bez predaha te su poduzeti mnogobrojni i različiti pothvati, ovdje ćemo iznijeti neke postaje dugog puta što su ga u suradnji ostvarili svi uključeni čimbenici.

1. Različiti pothvati (1997. – 1998.)

47. Nakon mog susreta s kardinalom Jozefom Tomkom (1. srpnja 1997.) izabran je nadnevak 12. srpnja za predaju župe Čapljina. Fra A. Riccio, generalni definitor i prokurator i fra K. Martzall, generalni definitor, zaputili su se na lice mjesta kao moji izaslanici, radi provedbe predaje. Bio je nazočan i kardinal Vinko Puljić, zadužen od Svete Stolice. Stvarna predaja nije se mogla izvršiti zbog otpora, pa i nasilnog, pučanstva.

Kako bi se potpomoglo stvarno i cjelovito rješenje problema Generalni se definitorij sastao u Rimu od 22. do 23. rujna 1997. s “ad instar” Definitorijem te provincije i donio

sljedeće odluke: o posjetu nekoliko članova Generalnog definitorija u mjesecima studenom ili prosincu; o otpuštanju iz Reda dvojice franjevaca zbog njihove neposlušnosti Papi i generalnom ministru; o spremnosti da se ta provincija “obnovi” s osobitom pozornošću na formaciji, iako neko vrijeme ostaje na snazi uskraćivanje mogućnosti primanja pristupnika; predaja biskupu župe Čapljina (pravno predaja te župe je izvršena dekretom od 6. svibnja 1998.; izvršen je također prijenos vlasništva).

U mjesecima studenome odnosno prosincu 1997. generalni vikar fra S. Ottenbreit i dvojica generalnih definitora fra P. Schorr i fra K. Martzall, posjetili su franjevce Mostarske provincije. Kako bi utvrdili spremnost da se poslušaju zahtjevi Kapitula, svakom je franjevcu dana izjava koju je trebalo potpisati. Od 182 franjevca koja se susrelo, 140 ih je potpisalo izjavu. S posjeta je, uz ostalo, proizišla potreba “normalizacije” života u provinciji, budući da više od 20 godina nije održan provincijski kapitul.

Na 1. i 2. srpnja 1998. fra S. Ottenbreit i fra K. Martzall zaputili su se u Mostar kako bi se susreli s provincijskim definitorijem i župnicima župa koje, prema dekretu *RP*, moraju biti predane biskupu: sa svrhom da se odrede načini i rokovi predaje, za koju je izabran kao rok “a quo” nadnevak 1. rujna 1998.

Da bi se prevladalo poteškoće koje bi se mogle javiti, bar s nekim stanovnicima, zatražio sam od tajnika Kongregacija za evangelizaciju naroda mons. M. Zagu da usklađuje načine i rokove uz potporu Povjerenstva, sastavljenog od izvršitelja dekreta te predstavnika provincije i biskupije, kojim će ravnati Kongregacija. Pod predsjedanjem kardinala Tomka Povjerenstvo se sastalo u sjedištu Kongregacije 10. studenoga 1998. Na skupu su sudjelovali mostarski biskup s dvojicom dijecezanskih svećenika, dolje potpisani u pratnji vikara i prokuratora, provincijalni ministar i vikar. Na završetku susreta odobreni su naredni koraci: prijelaz sedam župa do veljače 1999.; prije predaje biskup i generalni ministar susrest će se sa župnicima spomenutih župa kako bi objasnili smisao prelaska i, poglavito, kako bi se izabrali primjereni načini da se vjernike pripremi za taj čin; slanje pisma vjernicima biskupije, koje će potpisati biskup i generalni ministar, kako bi se objasnila crkvena važnost i značenje tog događaja; sastanak Prezbiterskog vijeća i dijecezanskog klera i franjevaca u tom novom koraku crkvenog zajedništva i suradnje; pri predaji župa biskup će dati jurisdikciju svim franjevcima koji su propisno zaređeni i poslušni provedbi dekreta *RP*; Sveta Stolica traži najveću strogost prema neposlušnim franjevcima; gvardijani će učiniti sve da franjevci prihvate taj povijesni trenutak kao milost da se živi u punini franjevački poziv i crkveno zajedništvo i tako se gorljivo nastavi franjevački život u provinciji, odgovarajući također na misijske pozive.

Te su odluke obznanjen u pismu, koje smo potpisali ja i mostarski biskup 16. studenoga 1998.; uslijedio je zatim susret župnika u Mostaru (12. – 14. studenoga 1998.), na kojem smo bili prisutni ja, generalni vikar, mons. M. Zago iz Kongregacije i mons. Cacciari iz

nuncijature. Na završetku susreta upućeno je priopćenje u kojem su potvrđene donesene odluke i njihovo crkveno značenje.

2. Daljnji koraci (1999. – 2002.)

48. U godinama 1999. i 2000. učinjeni su daljnji koraci u svrhu provođenja dekreta *RP*. Među ostalima mogu se spomenuti sljedeći.

- susret u Mostaru (od 17. do 21. veljače 1999.), kojemu je bila svrha krajnja provedba predaje župa u nazočnosti generalnog vikara, fra P. Schorra, generalnog definitora, mons. R. Perića, dijecezanskog biskupa, mons. Cacciarija, apostolskog nuncija te provincijskog definitorija;
- priopćenje od 20. veljače 1999., koje su potpisali dijecezanski biskup i generalni vikar, u kojem Red i provincija potvrđuju volju da se provede u djelo odluke Svete Stolice i Generalnog kapitula OFM-a; obznanjena je nemogućnost, unatoč dobroj volji suizvršitelja, da se izvrši predaja župa zbog teških događanja koja su se zbila, poput fizičkog otpora, prijetnji, zauzimanja crkava i župnih kuća, itd...; proglašeno je da su sadašnji župnici i odgovorni za dušobrižništvo u župama navedenim u dekretu (21. veljače 1999.), lišeni pastoralnih obveza;
- otpuštanje iz Reda još trojice franjevaca;
- promemorija od 27. ožujka 1999. kojom generalni ministar izjavljuje da je dao da se izvrši dekret *RP* službenim vraćanjem župa prema onomu što je dogovoreno (14. prosinca 1998.);
- oblikovanje izjave o poslušnosti, uz odlučujući zahvat Kongregacije, koju je potpisalo 120 franjevaca, u susretima po “dekanatima” s mons. Perićem i fra S. Ottenbreitom, u duhu jedinstva, pomirenja i plodne suradnje;
- odluka da generalni vikar, obavljajući dužnost pohoditelja, i generalni definitor fra Peter Schorr (pomoćni pohoditelj) izvrše kanonski posjet svoj braći u toj provinciji (i onima u inozemstvu) sa svrhom “normaliziranja” života u provinciji prema našem pravu.

3. “Redovni” provincijski kapitul

49. Najvažniji događaj u 2001. bio je sigurno “redovni” kapitul franjevačke provincije Mostar. Nakon što je okončana kanonski pohod, pismom kardinala Tomka (27. ožujka 2001.) dobili smo od Kongregacije, ovlaštenje za “slavljenje provincijskog kapitula kako bi se pratio izbor novog ‘vodstva’ provincije i, u narednom razdoblju, hod cijele provincije”.

Prvo razdoblje kapitula, izborno, održano je od 28. do 30. lipnja 2001. s “ad hoc” uredbama, koje su odobrili Generalni definitorij i Kongregacija. Trideset devetorica

kapitularaca, od kojih su samo dvojica imali priliku sudjelovati na nekom provincijskom kapitulu, ozbiljno su se založili, u ozračju bratstva i suradnje, za obnovu jedinstva u provinciji i rad u zajedništvu s Crkvom. Nakon izvješća provincijalnog ministra na odlasku i generalnih pohoditelja, izabrano je novo “vodstvo”: provincijalni ministar, vikar provincije i definatori. Neposredno nakon prvog razdoblja Generalni je definatorij ponovno vratio pod nadležnost provincijalnog ministra kustodiju Svete Obitelji u SAD-u te, kasnije, donio odluku (11. srpnja 2001.) o ponovnom otvaranju postulata i novicijata.

Nakon primjerenog razdoblja danog novom “vodstvu” da se upozna s provincijskim bratstvom i da bi se pripremio *Instrumentum laboris*, pod predsjedanjem generalnih pohoditelja od 11. do 16. veljače 2002. održano je drugo razdoblje kapitula. To je razdoblje bilo posvećeno izradi *Posebnihi statuta* provincije i proučavanju određenih tematika koje su se smatrale važnima: razmatranje, bratstvo, malenost, misije, formacija, vlast i upravljanje dobrima.

I kapitulski kongres, zbog posebnih prilika u provinciji vraćenoj tek sada “redovitom životu”, održan je u različitim rokovima i zaključen je u Mostaru 11. lipnja 2002. Istog dana generalni pohoditelji, uz pratnju novog provincijalnog ministra, službeno su posjetili biskupa kako bi mu predali popis župnika i zamjenika župnika koje je trebala imenovati dijecezanska vlast. S velikim iznenađenjem, biskup je odbacio prijedloge kapitulskog kongresa, jer dekret *RP*, po njemu, nije u potpunosti proveden. Na 12. lipnja generalni pohoditelji, kao zaključak kapitulskog kongresa, uputili su provincijskom bratstvu “obiteljske tabele” uz koje je bilo priloženo pismo, u kojem je objašnjen razlog zbog kojega “tabele” nisu mogle biti provedene; istodobno su braća pozvana na strpljivost, u očekivanju izjave Kongregacije za evangelizaciju naroda, od koje smo zatražili susret radi pojašnjenja s mostarskim biskupom, koji je održan u samom sjedištu Kongregacije (26. studenoga 2002.).

Jasno da hod prema potpunoj normalizaciji nije dovršen: postoje vrlo duboke rane koje moraju zarasti, trebat će još vremena. Ipak, ono što se do sada moglo učiniti učinjeno je.

Fraternitas (QV 7)

50. Prema zahtjevu kapitula *Fraternitas* je u šestogodištu doživio razne promjene: poboljšanje njegova izgleda, slanje samostanima franjevki kontemplativki s izvanrednim odjekom; pojavljivanje na internetu svakog 1. u mjesecu, s mogućnošću preuzimanja i slanja bratstvima vlastite provincije (oni koji to žele). Od 1. siječnja 2002. šalje se samo preko interneta pri čemu su provincijska tajništva dužna preuzeti ga i poslati bratstvima, franjevkama kontemplativkama i onima koji to budu tražili. Ispunja li se vjerno ta zadaća?

Premda se *QV* kapitula odnosi samo na *Fraternitas*, ipak u konačnici ističe važnost

priopćivanja kao puta za suradnju, kao mogućnost razmjene obavijesti o životu u jedinicama, iskustava i uzajamnog poticanja. Tako je definatorij protumačio izjave Generalnog kapitula te se tako nije ograničilo samo na *Fraternitas*, već su učinjeni određeni zahvati i na Uredu za komunikacije Kurije, opskrblivši ga osobljem, tehničkim i novčanim sredstvima. Na osnovi takvog tumačenja postojala je svijest o važnosti komunikacije i ispravnosti njezinih ciljeva, koje je Generalni definatorij točnije odredio kako slijedi: zajamčiti sve bolje poznavanje među braćom Reda kako bi porastao bratski duh; stvoriti sve snažniji osjećaj pripadnosti Redu; biti sredstvo poticanja zvanja i misija među braćom (usp. *Prilog*, br. 6).

Generalni ekonomat (QV 8-11)

51. Pokrenuto je ostvarivanje “nove ekonomske politike” što ju je zatražio generalni kapitul. Ustanovljeno je Vijeće za ekonomske poslove (CAE) radi novčarskog i ekonomskog planiranja i upravljanja. Jednako tako, imenovana je stručna postava (Investicijska skupina) koja je, pod odgovornošću Generalnog ekonomata, upravljala generalnom ekonomijom i skrblila se za objedinjenje računovodstava svih tajništava i ureda u Kuriji, ujedinjujući upravljanje kuća izravno podređenih generalnom ministru. Zadržano je, na kraju, Povjerenstvo *Internationalis de Re Economica* (CIRE), koja je uvijek utvrđivalo bilo proračun bilo završni račun te se uznastojalo oko obavješćivanja konferencija provincijalnih ministara.

52. Zaključujući ovaj prvi dio, mogu reći kako je hod ostvarenja zadaća posljednjeg kapitula povremeno i postupno utvrđivan od strane čitavog definatorija u suradnji s uredima Kurije. Nastojali smo učiniti najbolje što smo mogli, vodeći računa o našim ograničenjima. Sigurno da se moglo učiniti još da je bilo jačeg osjećaja pripadnosti istoj obitelji i da smo imali ustroje suradnje i zajedništva koje su više povezane i više odgovaraju evangelizacijskim potrebama našega doba.

- DRUGI DIO -

RED DANAS

U SVJETLU “PRIORITETA”

53. Smjernice i prijedlozi koje je izradio generalni kapitul te prepustio Generalnom definatoriju da ih ostvari (Prvi dio), prihvatili smo u njihovu dubokom nadahnuću s programom koji je Redu naznačen u *Prioritetima*. Ti su prioriteti pruženi općem bratstvu kao *spomen* naše karizme za Crkvu i svijet, kao *ključni sadržaji* po kojima ćemo živjeti naš identitet i shvatiti očekivanja svijeta, kao *poticaj* da bi svatko mogao biti znak nade i prorok u današnjem svijetu.

Odluka da se ujedine prioriteti koji su se činili bitnima, u skladu s nacrtom naših Konstitucija, i da se od toga učini oruđe za zajednički i združeni program bila je od goleme važnosti za našu službu. Založili smo se osobno i kao bratstvo; procijenili smo nakon prve tri godine učinjeni hod i činio nam se, općenito, vrlo povoljnim. Prave plodove poznaje samo Duh, ali vidjeli smo kako se pobuđuje novo zanimanje, obnovljeni zanos, novi način djelovanja, bar u najvećem dijelu jedinica.

Polazeći od njih, stoga, možemo iščitati sadašnjost, s njezinim svijetlim i tamnim stranama, i nazrijeti put koji još treba proći u neposrednoj budućnosti.

I. Duh molitve i pobožnosti

54. Posljednji je generalni kapitul naznačio kontemplativnu protegu našeg života kao “prioritet”, kao “bitnu sastavnicu u životu i u poslanju braće” (*MemPr* 11). Generalni definatorij, na početku svog poslanja, potvrdio je kako “način na koji nastojimo i živimo Božju prisutnost u svakodnevici, određuje naš način život i našu pastoralnu zauzetost u bratstvu” (*Prioriteti*, str. 9).

Nema dvojbe da ponovno rađanje posvećenog života, prevladavanje krize vrijednosti i povratak istinskoj evangelizaciji danas nalaze svoju osnovu i novi polet isključivo u dubokom molitvenom životu, osobnom i u bratstvu.

55. Da bi u vremenu krize i lutanja ponovno odredili svoj položaj u svijetu nužno je usredotočiti se na bitno. Poslužujući se biblijskom slikom učenika iz Emausa (*Lk* 24,13-34), i prateći je pismom *Oporuke* svetog Franje (1 sl.), možemo izdvojiti neke važne postaje hoda koji ponovno vodi životu koji će odisati teocentričnošću i duhovnošću. Riječ je o:

- povratiti povjerenje u Gospodina, u nama samima i u drugima. Ništa tako ne unosi raskol kao sumnjičavost, sumnja, razočaranje. Pred “promašajem” križa

(Emaus), kao i onim prividnog neuspjeha (Franjo), ostaje nada, vraćanje globalnom i evanđeoskom pogledu na život upravljen prema budućnosti, kadar prevladati ograničenost “djelomičnog”, trenutnog. A uvjet za tu promjenu je otvorenost slušanju iz nutarnje i “djelatne” šutnje, koja izražava želju za novim početkom.

- Staviti u središte svega, poput svjetla koje obasjava cjelinu, Euharistiju (*Lk* 24,31) i poslušnost Crkvi, koja jamči taj sakrament (OR 6-11). Euharistija ponovno vraća povjerenje, nove odnose (*Lk* 24,33), daje da se druge otkriva kao dar, kao braću (OR 14). Euharistija se, dakle, mora iznova smjestiti u središte našega dana, naših bratskih odnosa, kao svjetlo za tumačenje događaja, kao snaga koja nas potiče da se dajemo u našim svakodnevnim dužnostima (usp. *GG KK* 21,2).
- Stvoriti prostore za slušanje Božje riječi: ona pripravlja na primanje Euharistije, čini spremnim za prihvaćanje drugoga bez iskorištavanja; istodobno potiče i vodi prema poslanju (*Lk* 24,33; usp. *1Čel* 21).
- Podupirati evanđeosku odvažnost: novo vino neka se stavi u nove mješine (usp. *Mk* 2,22). Euharistija i Riječ, prihvaćene u čisto i raspoloživo srce, neće nikada ostaviti stvari kakve jesu: obvezuju na preispitivanje ustroja, potiču hod, i onda kada nije sve jasno.

Zauzimanje generalnog ministra i Generalnog definitorija

1. Pozivi Crkve i Reda

56. Posljednji dokumenti Crkve i Reda često nam dozivaju u svijest *bitno*, ono što je nužno da bi iznova pronašli svoj identitet posvećenih osoba, svoje poslanje kao bratstvo. Ivan Pavao II. nas je podsjetio: “Osobito je nužno da slušanje Riječi postane životni susret u staroj i uvijek važećoj predaji *lectio divina*, koja i biblijskomu tekstu vidi živu riječ koja zahvaća, usmjerava, oblikuje življenje” (*Ulaskom u novo tisućljeće* [NMI] 39).

Naše Konstitucije, u vjernosti Crkvi, pozivaju braću neka slušaju i “drže slavlja riječi Božje zajednički i s narodom” (22,1-2), poglavito traže da svakodnevna Euharistija postane “središte i izvor cijeloga bratskog zajedništva” (21,2).

2. Oblici poticanja

Povjerenstvo

57. Da bi se službu poticanja generalnog ministra i Generalnog definitorija poduprlo i učinilo što stvarnijom, s obzirom na duh molitve i pobožnosti, 29. studenoga 1998.

imenovano je Međunarodno povjerenstvo koje je imalo svrhu ne toliko da se produbi važnost kontemplacije – to je već stečena činjenica – koliko da se pomogne Definitoriiju, jedinicama i braći da je pretoče u život.

Povjerenstvo, počevši od 1999., sastaje sve svake godine i na kraju svake svoje sjednice susrela se s Generalnim definitorijem. Cijelo gradivo koje je do sada proizišao iz rada tog Povjerenstva utemeljeno je na iskustvu i *Spisima* Franje Asiškog i usredotočeno na nužnosti da se dadne veća važnost Božjoj riječi u našem životu te, dakle, u svakoj formativnoj postaji; prikupljeno je u tridesetak stranica i stavljeno na raspolaganje svoj braći na web stranici Reda.

Taj je rad Povjerenstvo prosljedilo Generalnom definitoriiju a ovaj konferencijama i provincijama. Ali kako je ostvaren među braćom? Teško je dati točan odgovor. Nema dvojbe da je korišten kako za susrete Generalnog definitoriija tako i za ostale susrete (pohode, novi izbor provincijalnih ministara...). Pored toga bio je poticajan, u zajedničkom i osobnom životu, listić *Molitveno čitanje Božje riječi*, koji na stvaran način predstavlja franjevački put za *lectio divina*; preveden na 18 jezika i poslan svakom bratu, taj *dépliant* je vrlo dobro prihvaćen u Redu i izvan Reda.

pomagala

58. Drugo važno sredstvo za formaciju za život s Bogom bila su pomagala koje je, u ovim godinama, izradio Red kako bi potaknuo i pomogao braći odlučnije živjeti taj temeljni vid našeg života; dovoljno je podsjetiti na “Srca uzdignuta Gospodinu” (1994.), “Duh molitve i pobožnosti. Teme za produblјivanje i razmatranje” (1996.); na kraju, kao posljednje, obilje gradiva koje je ponudilo Međunarodno povjerenstvo koje je u tu svrhu ustanovio Generalni definitoriij

Znaci novog života

1. Lectio, molilišta, samotišta...

59. U prigodi posjeta i susreta s braćom, mogao sam zamijetiti, u nekim dijelovima svijeta, zauzetost oko vrjednovanja kontemplativnog oblika našeg života; ima braće koja su uvjereni da se bez molitvenog života, osobnog i zajedničkog, ne ispunjava vlastiti poziv i poslanje. Osobna *lectio divina*, kao i dijeljenje Riječi u bratstvu, što je zatraženo na posljednjem generalnom kapitulu (usp. *MemPr* 11), postale su žive stvarnosti osobito u kućama za formaciju.

U nekim jedinicama opaženi su molilišta ili tiha mjesta koja bratstva posvećuju isključivo molitvi (usp. *GG KK* 21,3); dobro su uređena i, nadasve, često posjećivana. Predstavljaju gotovo “ognjište” “obitelji sjedinjene u Kristu” (*GG KK* 45,1).

Ovih smo godina također mogli uočiti nastajanje različitih molitvenih kuća, odnosno samotišta, podignutih na zahtjev provincijskih kapitula, premda vanjski ustroji ne jamče uvijek ponovno oživljavanje kontemplativnog života.

Ohrabrujuće je također primijetiti kako se, u mnogim bratstvima, određeni dio časoslova moli zajedno s narodom, odnosno zauzetim ili kontemplativnim redovnicama.

2. Pothvati trajne formacije

60. “Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto, i otpočinite malo” (*Mk* 6,31). Nadahnjujući se na tim riječima pozvao sam konferencije, neslužbeno, da priređuju duža i dobro pripremljena razdoblja (u trajanju od 2 do 8 tjedana) kontemplativnog iskustva, koja će se predložiti braći koja slave značajne obljetnice (20., 25. i tako dalje... zavjetovanja ili svećeničkog ređenja). Sve to sa svrhom da se obnovi velikodušnost početaka, produbi duhovna ukorijenjenost u pozivu i preispitaju iskustva stečena u godinama apostolskog zauzimanja, i sve to gotovo preko “drugog novicijata”. Neke su se konferencije odmah pokazala spremnima i već su imale iskustava s takvim razdobljima dubljeg susreta s Gospodinom i braćom. Smjernice su bile sljedeće: iskustvo Božje riječi, dobro pripremljena liturgija, živa i označena sudioništvom, duhovno praćenje, franjevački teološko posadašnjenje. Oni koji su sudjelovali, izrazili su zahvalnost na toj mogućnosti obnove koja im je pružena: nadamo se da će to biti prijelazan zanos!

U nekim drugim jedinicama postoje slični pothvati: sva braća, u vremenskom razmaku od dvije do tri godine, napuštaju, bar na mjesec dana, svoje redovite poslove radi razdoblja *vacatio* samo za Gospodina i za preispitivanje vlastitog života uz pomoć nekog od braće. To je trajna duhovna, intelektualna i pastoralna formacija jer pomaže da se vlastiti posvećeni život vrati na svoje mjesto.

Ne manjka ni ostalih međuprovincijskih iskustava za različite skupine braće na istoj službi (definitori, gvardijani, odgojitelji, župnici...).

Postoje jedinice koje su slavile provincijski kapitul ili ostale godišnje skupštine stavljajući u središte razmišljanja i odlučivanja prioritet molitve i pobožnosti.

3. Produblјivanje *forma vitae*

61. Mnogo su puta članovi Generalnog definatorija pozvani pomoći pri preispitivanju evandeoskog *plana* života u jedinicama, pojedinim bratstvima i svakog brata. Riječ je o preispitivanju cijelog našeg života, našeg “biti” i našeg “činiti”, polazeći od *forma vitae* koju smo obećali slijediti. Ne možemo poreći da imamo plan, usmjerenje i provedbu koji nas vode da velikodušno živimo svoje Pravilo.

4. Duhovno poticanja od strane provincijalnih ministara i definitora

62. Važnu, čak odlučujuću, ulogu na tome putu ponovnog oživljavanja i preobrazbe neke jedinice, bez dvojbe imaju provincijalni ministar i definitori. Ministar može učiniti da nastane nešto novo u provinciji ako je svjestan da mora podnijeti Bogu račun za duše svoje braće (usp. *NPr* 4,6), naime ako je uvjeren da je njegova prvotna zadaća da bude braći “primjer u njegovanju krijeposti i pridržavanju zakona i predaje Reda” (*GG KK* 45,1).

U različitim je jedinicama postala uobičajenom odluka o planiranju posebnih duhovnih vježbi za ministra i definitore; to se može činiti jednostavnim činom, ali ako je nadahnuta onom voljom za obnovom i dijeljenjem odgovornosti može postati značajan korak za obnovu neke jedinice.

U istom su pogledu duhovni poticaji bili vrlo važni susreti s novoizabranim provincijalnim ministrima i generalnim pohoditeljima koji su održani u Generalnoj kuriji, o čemu će također biti riječ nešto dalje.

Nedostaci i nedovršenosti

1. Zapreka ujedinjenju svog života u Bogu

63. Ako su neka tijela, prema onom što se obećalo u zavjetima i u skladu s hodom Crkve i Reda, počele hrabro ulagati u prioritet života s Bogom, druge još uvijek imaju poteškoća: bilo u tom da uoče važnost i središnje mjesto koje u našem životu posvećenih osoba pripada tom prioritetu, bilo u tom da se prepoznaju zbiljske mogućnosti i moguća sredstva da ih se provede u djelo u svakodnevnom životu.

Poteškoće na području tog prioriteta su mnoge:

- postoji nedostatak u formaciji braće i stjecanju iskustava Božje prisutnosti u svakodnevnom življenju i radu, poštujući jasan poredak vrijednosti;
- postoje snažne napetosti između molitvenog života i pastoralnih neodgodivosti;
- postoji neka zbrka između molitvenog života i jednostavnog “izgovaranja” molitava koje nije dostatno da podupre vjeru i poziv franjevca;
- konačno, nema uvijek hrabrosti da se potegne pitanje o onomu što sprječava ozbiljni molitveni život, bilo osobni bilo zajednički.

Slušajući, razmišljajući i razgovarajući s braćom i sestrama mislim da osjetljivo mjesto koje je u osnovi preustroja našeg evanđeoskog života, našeg poziva i našeg poslanja, predstavlja *poteškoća, teoretska i praktična, da svoj život ujedinimo i usredotočimo na Boga*. Nije riječ o tome da se suprotstave “biti” i “činiti”, djelovanje i kontemplacija, niti da svoj dan isplaniramo prema “monaškom” rasporedu: potrebno je izgraditi u nama skladno jedinstvo, u kojem svakodnevno “prenosimo” Bogu ono što jesmo i činimo, što

želimo i planiramo. To je sposobnost da se naš život i naša povijest promatra “teologalno”, u dijalogu s Bogom, a ne u odnosu na nas same. Riječ je o tome da se dopusti da sam naš život bude usmjeren i prožet Riječju i Euharistijom.

2. Zabrinuti za “mnogo” (usp. *Lk* 10,38-42)

64. Mnoga su braća “zabavljena” i zabrinuta za “mnogo”, zaokupljeni različitim poslovima, čak dotle da prestaju tražiti Boga što je razlog posvećenog života. Ili pokušavaju “prilagoditi” ritam djelatnosti na taj način da izdvoje nešto vremena ili prostora za Gospodina, ne mijenjajući niti kršćanski vrjednujući odnose kako bi oni sami postali molitva. Znamo dobro da ne postoji bratski život bez iskustva zajedničkog života i molitve; ipak ne uspijevamo u njemu priopćiti svoje traženje Boga, svoju vjeru i svoje iskustvo. Crkva nam kaže da “budućnost misije velikim dijelom ovisi o kontemplaciji. Ako misionar nije kontemplativac, nije sposoban vjerodostojno naviještati Krista” (*Redemptoris missio* [RM] 91).

3. Napast da činimo sami

65. Marta, usred “mnogo toga” za što je skrbila i što joj odvrća pozornost od slušanja, žali se da je sama i traži od Gospodina da posreduje (usp. *Lk* 10,38-42). Nažalost u toliko slučajeva, mnoga braća “zabrinuta za mnoge stvari” otkrivaju da su sami, samodostatni i udaljeni od Boga: to je jedan od razloga gubljenja zvanja. “Hiperaktivnost” je često povezana sa samosvojnošću i osjećajnim krizama uslijed kojih sve propada.

Ako naše postojanje nije prožeta prisutnošću i slušanjem Boga, prije ili kasnije se podliježe napastima svijeta. Ako sve što jesmo i što činimo ne prikazujemo neprestano Bogu, izlažemo se opasnosti da se zaputimo putovima usamljenosti i samodostatnosti, bez života i bez budućnosti.

Potpuno posvećenje: zavjetovanje i zavjeti

66. “Pravilo i život Manje braće jest ovo: obdržavati sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći” (*PPr* 1,2).

Taj sažeti izričaj Pravila koje svečano zavjetujemo izražava potpuno i odlučno posvećenje, obvezu poslušnosti, raspoloživost za način života koje samo Pravilo, *srž evanđelja*, sažima u nekoliko poglavlja. To je slobodan i velikodušan, bezuvjetan, odgovor na besplatni Božji poziv; dinamično i trajno stremljenje koje obuhvaća potpuno predanje samih sebe na završetku našeg zemaljskog hodočašća, kao što je to učinio Franjo.

Riječ je o savezu s Gospodinom koji svoj stvarni oblik dobiva u obrascu zavjeta, koji se mora obnavljati svakoga dana obdržavajući zavjete koji označavaju naš život i izražavaju obvezu otkrivanja volje Božje u svim našim odnosima. Već sam govorio o pojedinim zavjetima kao hodu slobode, prianjanja uz Gospodinu i raspoloživosti za druge u pismu *Red danas. Razmišljanja i perspektive* (31-39). U ovom bih izvješću htio istaknuti samo neka gledišta koji bi mogli izložiti pogibelji vjerodostojnost ne samo pojedinog brata, već i cijele jedinice i samog Reda.

Vjerujem da je došao trenutak da braća ponovno uzmu u ruke – svi, svečano i privremeno zavjetovani – Pravilo i Konstitucije te da si kažemo, obrascem zavjeta, što želimo obdržavati. Postojat će uvijek napor, teškoća izrazita za svakoga čovjeka, povremene slabosti zbog naše krhkosti...; ali proturječno je predati se moralno i duhovno dvosmislenom životu, ne opirući se, ne vraćajući se dosljednom životu, ne vraćajući se putu prema Očevoj kući. “Vjerman je i mudar sluga koji ne oklijeva pokajati se za sve svoje grijehе, u duhu kajanjem, a izvana ispovijedu i djelima pokore” (*OP* 23,3). Franjo je vrlo jasan. Ne možemo obećati jedno, a raditi drugo ne skrbeći se i ne zalažući se da prevladamo to proturječje; vratimo se na pravi put, vraćajući se velikodušnosti početaka. Milost sakramenata, osobito Pomirenja, naša je snaga.

Predstavljm ta nepovoljna gledišta na dva područja krize: kriza istine i vjerodostojnosti te krizu zrelosti i odgovornosti.

1. Kriza istine i vjerodostojnosti

67. Naše bratstvo živi i prepoznaje se kao obitelji počevši od Pravila i Konstitucija, koji predstavljaju našu *forma vitae*. Mogu posvjedočiti kako im najveći dio braće na svim kontinentima nastoje biti vjerni; znaju prepoznati povremene nedostatke i ponovno hrabro nastaviti hod u skladu sa zahtjevima našeg “pravila i života”. Ipak, neki proživljavaju “krizu istine” kao normalno stanje: obećava se Bogu i braći da će se živjeti u *poslušnosti* kao najvišem obliku siromaštva, ali onda se mirne duše živi po vlastitom nahodjenju, po nekom “kultu vlastitog ega” koji može dovesti čak do općeg bezvlašća. Posljedice se osjećaju i na zavjetu siromaštva: namjesto da se živi “sine proprio” sve postaje “svojina” pojedinca! Navikava se na “dvostruki život”, u traženju “trećeg puta” za življenje *čistoće*; tako se događa da neki brat izađe iz Reda nekoliko mjeseci nakon svečanih zavjeta i već ima kuću, posao i obitelj! To znači da je tijekom razdoblja privremenih zavjeta vodio dvostruki život.

Onaj koji odbacuje poslušnost i bratski život, koji svojevolutno upravlja novcem ili ostalom imovinom, ne može ostati miran u savjesti. Onaj koji gaji osjećajne odnose koji nisu duhovne naravi..., koji nisu tek trenutna ljudska slabost, ne može nastaviti živjeti u Redu kao da je sve “normalno”. Tim se vladanjima krši savez sklopljen s Bogom, nanosi se šteta vjerodostojnosti Reda i Crkve, može se sablazniti i raniti ljude čak u

tolikoj mjeri da ih se udalji od Boga i Crkve. Pozvani smo dopustiti da nas vode naputci Crkve, smjernice i uredbe Reda kako bi našli hrabrosti za uzajamno bratsko ispravljanje, prije nego što mass-mediji izvrše tu žalosnu zadaću! Ne ograničavajmo se, stoga, da brata koji ima probleme osjećajne (ili druge) naravi premjestimo u drugu kuću: dužni smo pratiti ga s ljubavlju na putu povratka vjernosti vlastitom pozivu.

Posvećeni se život učvršćuje kada su ministri spremni poduzeti primjerene mjere da "isprave i opomenu" braću. Založimo se svi da "istinujući u ljubavi poradimo te sve uzraste u Njega, koji je Glava, Krist, od kojega sve Tijelo, usklađeno i povezano svakovrsnim zglibom zbrinjavanja po djelotvornosti primjerenoj svakomu pojedinom dijelu, promiče svoj rast na saziđivanje u ljubavi" (Ef 4,15-16).

2. Kriza zrelosti i odgovornosti

68. Zavjetovanje nije isključivo osobni čin: nije riječ o privatnom činu koji se odnosi samo na moju savjest i Boga. Znamo već duže vrijeme da ne možemo više govoriti o posvećenom životu kao "osobnom usavršavanju": to je osobna, crkvena i društvena odgovornost i obveza. Javna obveza preuzeta u Crkvi očituje čvrsti odnos s Bogom, u bratstvu (Redu) i u odnosu prema svijetu. Najveći broj braće toga je svjestan te živi s velikodušnošću i zanosom hod ljudske, kršćanske i franjevačke formacije. Dovoljni su, međutim, malobrojni slučajevi da bace sjene na cijelu obitelj; zbog toga se moramo osjetiti svi odgovornima kada primijetimo neke nedostatke u životu braće. Tu ne mislim samo na one koji su konačno napustili Red jer su izgubili smisao svog poziva; mislim u prvome redu na one koji, u jednakim uvjetima, ostaju u Redu ne uočavajući proturječnost vlastitog vladanja. Bojim se da će u ponekim jedinicama, ako se neodgodivo ne postupi, javiti opasnost da ta bolest postane zarazna, uništavajući korijene evanđeoskog svjedočenja.

Prijeko je potreban odgoj u odgovornosti kao osnova za pošten i dosljedan život pred Bogom i svijetom. Kad govorimo o *bratstvu-u-poslanju* ne smijemo misliti na dva ili tri brata koji idu živjeti među siromašne, ili odlaze u misije *ad gentes*; već na odgovornost čitavoga našeg općeg bratstva koje, ondje gdje živi, evangelizira svjedočanstvom dosljednog evanđeoskog života, koji se izražava u stvarnim odlukama i djelima prema *forma vitae* koju obećavamo Gospodinu da ćemo obdržavati. A to je moguće ako živimo svoj poziv i poslanje, osobno i u bratstvu, u duhu molitve i pobožnosti, odgovorno i u istini prema preuzetim obvezama.

Govoreći nadalje o toj dosljednosti, primjećujemo da postoje braća koja sudjeluju u životu crkvenih pokreta: neki uspijevaju živjeti taj odnos u ozbiljnosti i jačajući franjevačku karizmu; za druge taj se odnos pretvara u "dvostruku pripadnost" koja stvara napetosti i teškoće; ta će se stanja morati pojasniti u bratstvu. Očito je da se ne možemo odreći ili potisnuti u drugi plan naše redovničke zavjete s njihovim obvezama,

naše bogato i stoljetno iskustvo.

Hrabrost da se zaustavi

69. Poput rasipnog sina (usp. *Lk* 15,11-32) i mi, kao mjesno bratstvo i kao Red, izlažemo se opasnosti da nerazumno potrošimo primljena dobra, to jest milost poziva, a da toga nismo ni svjesni.

Osjećamo različite oblike siromaštva koji bi nas trebali dovesti do toga da “dođemo k sebi” (usp. *Lk* 15,17): gubljenje povlaštenog odnosa s Bogom; nestanak sposobnosti da svjedočimo evanđeoski život; smanjenje broja i ustroja, kao i starenje braće u nekim provincijama; nesposobnost da prenosimo mladima vjerodostojnost našeg poziva i zanos da ga se živi s vjernošću. Tu je zatim nemoć pred nasiljem i podjelama koje muče naš svijet; odbacivanje, kod mnogih, kršćanskih i evanđeoskih vrijednosti kao i toliki drugi oblici siromaštva vezani uz mjesne kulture i povijesti.

Ne možemo nastavljati dopuštati da nas vodi “sindrom preživljavanja” ili preuzetnog djelovanja! Moramo imati hrabrosti da odredimo *moratorij*, na duži ili kraći rok (nekoliko mjeseci), bilo osobni bilo u bratstvu, kako bi ponovno usmjerili svoj život, da bi se “vratili Ocu”. Moramo si izdvojiti vrijeme milosti koje može postati:

- *kairos* kako bi se u životnoj svakodnevnici ponovno pronašla veza između duhovnog života, sakramentalnog života, života bratstva i evangelizacije.
- *Kairos* kako bi se ponovno otkrila vrijednost *besplatnosti*; sve nam je dano prije nego što se potrudimo da to zadobijemo. To nam omogućuje da se radujemo u besplatnom prinošenju Gospodinu vremena klanjanja kao vremena djelovanja, “življenja” i “činjenja”, uspjeha i razočaranja. Vratiti se kušanju ljepote našeg poziva, bratske molitve, dostojanstvenog i lijepog bogoslužja, koje stvarno izražava susret s Prisutnošću, životni odnos. Ivan Pavao II. snažno je uskliknuo: “Ne, neće nas spasiti obrazac, već Osoba!” (*NMI* 29).
- *Moratorij* kako bi se ponovno naučilo živjeti bratske odnose kao iskustvo vjere i uzajamnog slušanja, uklopljene u cjelinu našeg života, kao “povlašteno mjesto zajedničkog susreta s Bogom” (*GG KK* 40).
- *Moratorij* za “povratak”, za duhovnu i tvarnu slobodu: lijepo je vratiti raspoloživost i pokretljivost, živjeti *sine proprio* za Kraljevstvo kao gosti i hodočasnici. To su osnovne vrijednosti prema Franji, ali naše doba, isplanirano i usmjereno isključivo na gospodarstvo, krade nam te vrijednosti. Trebamo ponovno pronaći radost u *Bitnom* što lakša naše misionarske korake.
- *Moratorij* da bi se na povoljan način živjela napetost između vjernosti i stvaralaštva, između “ustrajnosti” i “ponovnog započinjanja”; i to u svijetu koji se mijenja takvom brzinom da ne daje prostora i vremena za razmišljanje o onomu što se događa i kako se krećemo.

70. Sve sam više uvjeren da moramo nastaviti u tom pravcu, moramo naći hrabrosti da se zaustavimo, da ne dopustimo da nas zaguše toliki naši poslovi, da bismo na globalnoj razini preispitali naš poziv i poslanje. Ako hoćemo oblikovati srce, koje je prema Bibliji središte života novoga čovjeka, trebamo duže vremena preispitivati naš život i odrediti mu novi položaj u današnjem svijetu i povijesti. Duhovne vježbe, na kojima još uvijek sudjeluje mnogo braće, mogu pomoći, ali možda nisu dostatne. Ritam naših dana sve je ubitačniji: trebamo više vremena posvetiti samima sebi da nas vrijeme ne “istroši”... Potrebni su svakodnevni susreti s Gospodinom, ali su potrebna također duža vremena, osobito braći koji su godinama pretrpana poslovima nikada se ne odmarajući, kako bi se preispitao poredak vrijednosti. Sluga je Božji fra Gabriele M. Allegra govorio: “Morao sam osjetiti kako molitva i red produljuju sate i kako se nađe vremena za sve”.

II. Zajedništvo života u bratstvu

71. Živjeti evanđelje nasljeđujući Krista naša je *forma vitae*. Utemeljeno na trojstvenoj protegi, bratstvo se izgrađuje u poštivanju osobnosti svakog brata, Božjeg dara, takvoga kakav jest (usp. *Spec* 85). Po tom prihvaćanju bratstvo postaje *teofanija*, teološko mjesto u kojem se Bog može uvijek iznova objaviti, “utjeloviti se” i uprisutniti u našem svijetu: “Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge” (*Iv* 13,35). Živjeti bratski odnos u zajedništvu i dijeljenju znači biti vjerni našem pozivu i poslanju (usp. *GG KK* 38-40).

Taj bratski vidik daje ustroj našem načinu života, našem načinu rada, našem načinu misionarenja. Bratski odnos određuje također naš odnos s Bogom, s nama samima, s drugima i sa svijetom.

Franjini su spisi vrlo jasni glede te bitne sastavnice za našu duhovnost; nakon brojnih studija i razmišljanja posljednjih godina o franjevačkim izvorima, vjerujem kako nikoga u to ne treba posebno uvjeravati. Konstitucije nas podsjećaju na prijeko potrebne zahtjeve za istinsko bratsko zajedništvo: “Život bratskog zajedništva zahtijeva od braće: jednodušno vršenje Pravila i Konstitucija; sličan način života; sudjelovanje u činima bratskoga zajedništva, osobito u zajedničkoj molitvi, evangelizaciji i kućnim poslovima; a isto tako predavanje u korist bratstva svih prihoda primljenih s bilo kojega naslova” (*GG KK* 42,2). Vjerujem da tome nisu potrebna tumačenja.

Trebamo se pomagati u trajnom obraćenju koje će nam omogućiti da načela koja ispovijedamo pretočimo u svakodnevni život.

Zauzimanje generalnog ministra i Generalnog definitorija

72. Na posljednjem kapitulu ta se načela iznova dozvalo u svijest: zatraženo je od ministara i bratstava da izrade plan bratskog života, da preispitaju i pronađu rješenja na poteškoće braće koja žive sama, kao i na ona koja proizlaze iz samosvojnosti i pretjerane zauzetosti (usp. *MemPr* 12, a-b). Podsjetilo se na izazov življenja jedinstva u različitosti, preispitujući također strukture, da bi Red doista postao pravo bratstvo (usp. *MemPr* 18-19). Svjedočenje bratskog života prvo je evanđeosko djelo na koje smo pozvani.

I Plenarno vijeće Reda, održano u Guadalajari, pozvalo je na preispitivanje i preustroj našeg života polazeći od naših bratskih odnosa, što će olakšati ozbiljno razlučivanje i imati odlučujući utjecaj na razvoj i na budućnost naših bratstava.

Moramo se zapitati: kako smo odgovorili na ono što je zatraženo na generalnom kapitulu? Jesmo li usvojili viziju PVR-a? Što činimo, u našim provincijama, glede onih pojava koje stvaraju također teške poteškoće (samosvojnost, pretjerana zauzetost, osjetilnost)?

1. Napor u stvaranju "definitorskog bratstva"

73. Generalni se definitorij od samog početka uvjerio kako se bratski život ponovno potvrđuje ne preko novih dokumenata, već u obnovljenoj provedbi, preko traženja novih sredstava i načina primjene. Svjesni kako je svjedočenje života najbolji poticaj za poticanje, na početku našeg poslanja smo izjavili: "I Generalni je definitorij, kao i čitav Red, bratstvo u hodu i toliko više raste koliko pojedinci združe vlastitu povijest, vlastite nade i vlastite snove, tako da mogu prepoznati put koji će slijediti u svjetlu evanđelja i očekivanja našeg doba" (*Pismo Generalnog definitorija za svetkovinu sv. Franje*, 1997.). Ovih smo se godina založili da se utemeljimo kao bratstvo, u otvorenom dijalogu i u suodgovornosti, kako bi mogli dati uvjerljiviju snagu našim riječima poticanja braće. Zajednički smo molili, sudjelovali na godišnjim duhovnim vježbama, posvećivali se molitvenom čitanju Božje riječi; nastojali samo otvoreno jedan drugome govoriti o radostima i teškoćama, nerazumijevanjima i dvojabama; osobito o zaokupljenostima koje se javljaju u Redu u njegovu hodu... Nije uvijek bilo lako: nismo uvijek uspjeli, ali se nismo nikada predavali.

2. Bratski posjeti

74. Posjeti ministra, definitora, generalnih tajnika pripadaju nesumnjivo najvažnijim sredstvima povezivanja, zajedništva i poticanja. Odgovarajući na zahtjev posljednjeg kapitula (usp. *MemPr* 20), dobro smo priređivali i pripremali, koliko nam je to bilo

moguće, posjete, da po njima izađe na vidjelo vrijednost *prisutnosti*: biti blizu braći osobito u važnim trenucima za život pojedine provincije ili konferencije; *slušanja*: dijeljenja radosti i poteškoća braće, želja i zaokupljenosti koji ih muče; *dijaloga*: susresti različite “razrede” braće, kao što su provincijski definatori, gvardijani, odgojitelji, mladi u formaciji... Dajući prvenstvo vrijednostima susreta s braćom, nije bilo moguće posjetiti mnogo kuća i raspolagati s više vremena da bi se upoznale različite djelatnosti braće: to su ograničenja s kojima se mora pomiriti pri određenom izboru.

Riječ je, ipak, o programiranom poticanju kojem je bila svrha jačanje jedinstva. Njime se nastojalo stići do različitih skupina braće kao i članova franjevačke obitelji. S vremena na vrijeme smo provjeravali taj rad i zamijetili smo ozbiljnu zauzetost različitih jedinica da odgovore na te poticaje.

3. Godišnji susreti Generalnog definatorija s provincijalnim ministrom, kustodima i generalnim pohoditeljima.

75. Ti su susreti bili od osobite važnosti: susresti, slušati, upoznati one kojima je povjerena odgovornost da potiču određenu jedinicu bilo je vrlo povoljno iskustvo. Promicali smo tako napor oko ujedinjenja u čitavom Redu, slijedeći nacrt prioriteta: zajednički smo preispitali zajednički plan života kako bi se ojačao osjećaj pripadnosti općem franjevačkom identitetu.

4. Povremeni susreti u različitim sredinama Reda

76. Susreta je zaista bilo mnogo, u različitim dijelovima svijeta; među ostalim, htio bih podsjetiti na one od posebne važnosti:

- susret sa svom braćom neke jedinice ili različitih provincija zajedno;
- susret definatora različitih provincija ili konferencija s generalnim ministrom ili generalnim definatorom tog područja;
- susreti provincijalnih ministara i odgojitelja s generalnim ministrom i generalnim tajnikom za formaciju i studij;
- susreti na “kontinentalnoj razini” (UCLAF, UFME...) uz prisutnost brojnih generalnih definatora;
- susret s mlađim franjevcima g. 2001. u Canindéu u Brazilu.

Osjećam dužnost da zahvalim svima: ti su skupovi bili općenito boro pripremljeni, održani su u vedrom ozračju i često, u mnogim provincijama, izvršile naknadno utjecaj na život braće.

5. *Pisma generalnog ministra i generalnog definatorija*

77. Dijalog s braćom, započet posjetima i susretima, nastavljen je pismima. Za svaki Božić i Uskrs želio sam osobno biti prisutan među braćom kratkom čestitkom, razmišljanjem i razmatranjem kako bih dao priliku pojedinim bratstvima da te svetkovine liturgijske godine žive u franjevačkom duhu i nadasve da očuvam živim zajedništvo sa svima. To su bila jednostavna i kratka pisamca, kao što je to želio Franjo, ali su pomogla u određivanju kvalitete naših odnosa. Ono što je važno prema evanđelju nije određeno “veličinom/veličanstvenošću”, već “znakovitošću” i istinom.

I pisma koja sam uputio različitim provincijama, prije i nakon provincijskih kapitula, bila su važna prigoda za dijalog i preispitivanje života sa svom braćom.

Prigodom jubilarne godine 2000., na polovici mog poslanja, htio sam s cjelokupnim bratstvom podijeliti svoje dojmove o putu kojim idemo. Tako sam svakom bratu uputio šire i dorađenije pismo, sa svrhom da nastavim dijalog sa svima i utvrdim našu vjernost pozivu u cjelini: *Red danas. Razmišljanja i perspektive*. Moram reći kako je to pismo izvršilo veći utjecaj nego što sam se nadao! Mnoga braća (i sestre), tijekom posjeta, o njemu su mi govorila kao o sredstvu za preispitivanje života. Pojedina bratstva i provincijski kapituli uzeli su te jednostavne riječi kao tekst za preispitivanje i razmišljanje o svom pozivu i poslanju. Sve to pokazuje kako su kod najvećeg broja braće i sestara itekako živi “plamen” poziva i želja da budu vjerniji Gospodinu u povjerenosti i službi.

Konačno, godišnje pismo Generalnog definitorija u povodu svetkovine svetoga Franje upravilo je pozornost na sastavnice koje su nam se činile važnima za poticanje: kvaliteta franjevca u trećem tisućljeću, praćenje i formacija starije braće, važnost Božje Riječi i njezina proučavanja u produbljivanju naše vjere i učvršćenju našeg zvanja... To je pismo predstavljalo zgodnu prigodu za izgradnju zajedništva i služilo kao potpora zajedničkom razmišljanju: ono je to bilo za nas u Definitoriju, koji smo se zadržali na razmišljanju o nekim značajnim temama zajedno sa svom braćom u Redu; ono je to bilo za mnoge jedinice, koje su je često koristili za preobrazbu vlastitoga života.

Nova previranja

78. Promatrajući život braće, s dužnim “realizmom”, možemo reći kako, u cjelini, bratstva, kako mjesna tako i opće predstavljaju lice koje se obnavlja. Posljednjih su godina srušene neke predrasude: međunarodna bratstva koja su se mogla bez teškoća stvoriti na raznim kontinentima očit su znak kako se postaje braćom bilo s kim i posvuda. Mogli smo vidjeti u posljednje vrijeme to otvaranje u mnogim jedinicama Reda i tome se radovati.

1. Na razini Reda

79. Postojala je i postoji stalna suradnja oko *implantatio Ordinis* u raznim pothvatima koji se nastavljaju razvijati, dolaskom nove braće koja se povremeno nude za to djelo evangelizacije.

Osjetio sam također kako raste dijalog i povjerenje između Generalne kurije i jedinica: pozorno slušanje izrazito za naše poticanje te istinska i stvarna želja za zajedničkim hodom proizlazi iz uzajamnog poštivanja, koje je u porastu.

2. Na međuprovincijskoj razini

80. Može se zamijetiti postupno poboljšanje u odnosima među provincijama, što zorno pokazuju sljedeći pothvati:

- susreti različitih konferencija, defnitora različitih provincija, ministara i odgojitelja iste konferencije, animatora pojedinih odsjeka raznih provincija...
- Novi oblik suradnje postoji na razini početne formacije: nastaju nove međuprovincijske kuće za formaciju. Rastu također, na razini trajne formacije, središta za studij, iskustva evangelizacije ili misije *ad gentes*, susreti formacije za gvardijane ili odgojitelje koje zajednički priređuju različite provincije.
- Drugi znak suradnje jest pomoć pružena Kustodiji Svete zemlje tijekom Jubileja 2000.: čak 35 braće je pokazalo spremnost za privremenu službu.
- Drugih 14 braće se ponudilo za službu pomirenja u Sv. Ivanu Lateranskom tijekom Svete godine; u istom razdoblju, druga su braća pomagala u glavnim svetištima u Italiji.

Moramo izraziti svoju iskrenu zahvalnost toj našoj braći koji su dali primjer raspoloživosti za suradnju na općoj razini: to je znak koji podsjeća na tolike mogućnosti kojima raspolaže Red, ali koje ne uspijevamo uvijek provesti u djelo i vrjednovati.

3. Na provincijskoj razini

81. Ovih smo godina mogli ustanoviti kako:

- različite su jedinice dale izraditi, ili obnoviti, provincijski ili mjesni *Plan franjevačkog života*, prema zahtjevu generalnog kapitula;
- drugi provincijski ministri preuzeli su na sebe vlastitu službu s potpunom predanošću, dajući potpuno prvenstvo posjetima bratstvima, shvaćenim kao važna odrednica poticanja provincijskog bratstva;
- brojni su se defnitoriji zauzeli da se izgrađuju kao bratstava: moleći zajedno, produljujući vrijeme posvećeno razgovoru o najvažnijim poteškoćama njihove jedinice i uklapajući u program zajedničko bodrenje;
- postoji veća suradnja između provincijskog defnitorija, gvardijana i odgojitelja;

- raste svijest o ulozi gvardijana kao duhovnog animatora bratstva (usp. GG KK 45);
- provincijske se kapitule, općenito, bolje priprema, u većoj mjeri odišu bratstvom i sudioništvom; isto se može reći i za mjesne kapitule;
- postoje brojni napori za veće sudjelovanje i uključivanje braće u odluke i život svojih jedinica: susreti, kapituli na rogožinama...;
- zamjećuje se u raznim provincijama nova svijest glede praćenja mlade braće sa svečanim zavjetima u prvim iskustvima služenja i službe s većom pozornošću na njihovu osobnost;
- postoji ozbiljna zauzetost oko vrjednovanja uloge i sposobnosti starije braće;
- porasla je pozornost prema braći koja trebaju posebnu skrb;
- čini mi se da su smanjeni naraštajni sukobi među braćom u provincijama, kao i ostale vrste sukoba koji su, u prošlosti, uvelike otežavali bratski život, premda uvijek postoje iznimke...

Poteškoće

1. Od života u zajednici do zajedništva života

82. Teoretski svi tvrdimo da je Franjo zamišljao i želio našu duhovnost kao projekt bratstva: nazivamo se i jesmo manja *braća*! Ipak, svakodnevna stvarnost traži promjenu: naša je karizma, u teoriji, teocentrična i bratska, ali se, u provedbi, živi na sebeljuban način. Vidimo braću koja osjećaju potrebu da se “ostvaruju” samo na razini osobnih izbora i planova: *vlastiti* rad, *vlastita* sloboda, *vlastite* ideje, s opredjeljenjima isključivo u odnosu na samoga sebe; život bratskih odnosa javlja se kao neki dodatak, katkad uznemirujući, katkad obvezan i nužan za vlastito samoostvarenje. Tako bratstvo, budući da nije više u središtu života, već na njegovu rubu, biva lako zaboravljeno: ne nalazi se više vremena ili zbiljskih načina za susret s braćom, dok ga se nalazi mnogo za vlastiti rad, za susret s vjerničkim pukom, za vlastite poslove...

Nismo još uvijek, u ovim desetljećima, dovršili prijelaz iz *života u zajednici* na *zajedništvo života u bratstvu*, na dublje i značajnije odnose, sposobne utjecati na svakodnevni život, shvaćene kao smisao postojanja i osnovni oblik življenja našeg poziva.

2. Samodostatna samosvojnost udobnosti

83. Isključivo traženje vlastitog identiteta u samosvojnosti, u vlastitom radu, vodi opasnosti da sve više izdvoji brata, koji se sklanja u vlastiti svijet, u *privatnost* života izgrađenog neovisno o drugima.

Ako je s jedne strane poštivanje osobe za nas svetinja, poput vrjednovanja sposobnosti drugoga, priznavanje njegova dostojanstva koje mu je dao sam Bog, s druge strane svojevrsna samodostatnost u nekim jedinicama rastače našu karizmu poput nekog tumora. U nekim krajevima gdje djeluje Red:

- nestaju zajedničke strukture, koje se zahtijevaju od svake skupine koja želi živjeti zajedno;
- javlja se opasnost da se izgubi osjećaj pripadnosti nekoj provinciji, obitelji; sve se upravlja i svodi na osobnu razinu: rad, vrijeme, novac, odnosi;
- kao posljedica, kod braće se zapaža poteškoća u obdržavanju zavjeta;
- ono što je, po mom mišljenju, još teže jest da neke jedinice (na sreću malobrojne), tako “razbijene strukture”, nastavljaju prihvaćati zvanja ne vodeći računa o teškom nedostatku obzira prema onim mladima koji nam često dolaze potaknuti pravim pozivom. Tako se od mladih u formaciji traži da žive ono što braća ne žive i ne žele živjeti! Ministri u tom pogledu imaju veliku odgovornost;
- u drugim jedinicama postoje jasno razrađeni planovi: nedostaje, ipak, želje i zauzetosti za evanđeoski život od strane pojedinog brata!

Trebamo povratiti ljudske vrijednosti koje su u osnovi svake izgradnje bratstva; primjerice, samo se dijeljenje obroka može pretvoriti u proslavu bratstva i istinski susret, a ne da bude jednostavno utaživanje gladi. Isto vrijedi za brojne druge svakodnevne čine u kojima se izražavaju naši odnosi: kao što su zajedničko preispitivanje hoda zvanja, planiranje apostolskih pothvata, radovanje kada brat nešto slavi, dijeljenje s jednostavnošću napora i teškoća dana... Ne može se izgraditi bratsko zajedništvo isključivo na osnovi teoretskih načela: potrebni su također oni antropološki elementi koje naše Konstitucije jasno iznose na vidjelo (usp. *GG KK* 38-40). Ponovno se vratiti tom načinu života zahtijeva, za mnogu braću, promjenu načina razmišljanja i srca.

3. Braća nesvećenici

84. Posljednji kapitul potiče sve ministre na promjenu načina razmišljanja i nekih struktura kako bi učinili da poraste naša svijet o “mješovitoj ustanovi”. Ta se promjena mora izvršiti u pastoralu zvanja, u početnoj i trajnoj franjevačkoj formaciji, u evangelizacijskoj službi koje je potrebno osloboditi određenog “klerikalizma”. Zahtjev da budemo prepoznatljivi kao “mješovita ustanova”, kao identitet koji odgovara izvornoj stvarnosti naše karizme, morat će biti dosljedno praćen ostvarenjem tih zahtjeva posljednjeg kapitula.

Na tom putu sve većeg “uključivanja” mnoge su provincije uspješno radile; postoje ipak provedivi “otpori”. U nekim provincijama lik brata nesvećenika jednostavno nestaje, čak se više ne predlaže mladima koji nam dolaze: brojčani su podatci vezano uz to jasni.

Često su lik župnika i dijecezanskog svećenika snažnije izraženi kao uzor nego što je to lik brata franjevca. Već je fra Hermann Schalüeck na posljednjem generalnom kapitulu predočio poteškoće koje postoje u raznim provincijama bilo glede rječnika koji se upotrebljava (“sjemenište”, “klerikat”, “klerici”, “otac”, “franjevački kler” usporedo dijecezanski kler...), bilo u strukturama početne formacije, te se pitalo: “kojim se mjerilima povodimo u početnoj formaciji: odgojiti svećenike ili odgojiti za *forma vitae*, na temeljni plan svetog Franje?”. U nekim provincijama ta pitanja jedva da su prihvaćena. Također u odnosu na taj način razmišljanja, opažamo kao posljedicu da raste broj braće koja napuštaju Red kako bi prešli u dijecezanski kler. Ima onih koji se u prvom redu osjećaju “župnikom”, a tek potom “bratom svetoga Franje” (usp. *Izviješće*, br. 127).

Sve to govori kako je potrebno ojačati naš karizmatički identitet. U ovih šest godina, nažalost, nismo vidjeli da su se svi ministri založili za promjenu tog načina razmišljanja, struktura i pojmovlja, što je zatražio kapitul i Generalni definitorijski konvent često potvrđivao i jačao.

4. Nejednakost među braćom

85. Kada se govori o nejednakostima, odmah se pomisli na društvo u kojem živimo; ali, koji put, ne primjećujemo one, također dosta učestale, koje mogu nastati, i doista nastaju, u nekim jedinicama, kao što se to vidi iz izvješća pohoditelja i kao što sam ustanovio i sam slušajući braću.

- Ima nejednakosti koje potječu od *klerikalnog staleža*, iz toga je li neki brat svećenik ili nije: o tomu smo već govorili.
- Ima nejednakosti vezanih uz *djelovanje* koje neki brat obavlja. Znamo dobro koliko je važan rad za ostvarenje neke osobe; ipak djelovanje ne može postati najveće i isključivo mjerilo za vrjednovanje kvalitete neke osobe ne uzimajući u obzir ostale vrijednosti. Ipak, na nekim područjima, ono što vrijedi jest upravo rad koji se obavlja: netko obavlja djelatnost koja ga dovodi u izravni doticaj s “plemenitim i bogatim” ljudima zbog čega je cijenjen u njihovim krugovima; drugi obavljaju neznatnije službe, ostajući nezamijećeni, gotovo kao da su drugorazredna braća. Koliko smo samo daleko od svog identiteta manje braće!
- Još uvijek postoje oblici *ekonomske* nejednakosti: ima braće koja žive u nekom obliku samodostatnosti, zadržavajući za sebe ono što primaju kao nagradu za svoj rad ili svoje ministerijalne službe; dok ostala braća, redovito ona koja obavljaju kućanske poslove, nemaju drugih prihoda i žive siromašno. Po načinu razmišljanja “svijeta” čovjek vrijedi onoliko koliko posjeduje, koliko zarađuje: možda ni nama nije potpuno stran ovaj način razmišljanja, koji je potpuno oprečan evanđeoskom siromaštvu.

- Postoje, u nekim zemljama, nejednakosti vezane uz *službu*, uz “natjecanje” da bi se postalo gvardijan ili ekonom, i to sigurno ne poradi duha služenja! Te nejednakosti postoje i nisu rijetke; neizbježno vode izvoru bolnih podjela.

86. Kako pomiriti naše redovničko zavjetovanje, koje od nas traži da ostavimo sve, da živimo “bez ičega” te da se sa svim srcem “oslonimo” na bratstvo, s tim nejednakostima? Kako odgovoriti na naše Konstitucije koje od nas traže da jedne druge promatramo kroz prizmu jednakosti premda različitih naravi, kulture, ćudi, darova, sposobnosti i osobina (usp. *GG KK 40*)?

Dobro je govoriti o bratstvu kao “povlaštenom mjestu susreta s Bogom” (usp. *GG KK 40*); ipak, morat ćemo naučiti izgrađivati odnose utemeljene na pravednosti, poštivanju i dijeljenju. Zašto ne bi – svi – počeli zajednički obavljati obične i svakodnevne kućanske poslove (usp. *GG KK 80,1*)? I ta “obiteljska” suodgovornost može poslužiti odgoju za bratstvo i malenost.

5. “Tiha” ravnodušnost

87. U ovih šest godina, mnogo sam puta s radošću zapazio u raznim konferencijama i provincijama hod prema otvorenosti, veću želju za komuniciranjem, zanimanjem, sudjelovanjem i poštivanjem u odnosu na cjelokupno bratstvo. Ipak, postoje još uvijek zatvaranja i oklijevanja, određena “siva područja”, područja šutnje i “udaljavanja” od Generalne kurije. Ono što se traži od generalnog ministra i Generalnog definitorija svodi se na prosljeđivanje Svetoj Stolici nužnih koraka koji se moraju poduzeti prema braći koja napuštaju Red, ili na potvrđivanje odluka koje su već donesene u provinciji odnosno ostalim službenim poslovima.

Nedostaju oblici suradnje i solidarnosti, čak i oni koje zahtijevaju naši zakoni. Sigurno da se ta pojava odnosi na mali broj provincija, ali zapitajmo se na kapitulu:

- kako razbiti tu šutnju i prevladati to nepovjerenje?
- Kako pospješiti dijalog sa svima koji će biti više bratski?

“Nastoj biti tako dobar, kao što o tebi svi govore” (2Čel 142)

88. Franjo je izljubio noge seljaku koji mu je, susrevši se s njim, uputio ove riječi: “Nastoj biti tako dobar, kao što o tebi svi govore, jer se u te mnogi pouzdaju. Zato te opominjem da se ne bi s tobom nikada dogodilo drugačije nego što se očekuje” (2Čel 142).

Preuzimam taj tekst od Čelanskog i želim ponoviti te riječi *ohrabrenja, povjerenja i nade* svakom bratu: Crkva i svijet očekuju mnogo od nas.

S radošću sam zapazio i čuo više puta da Crkva, Sveti Otac, pročelnici vatikanskih

Kongregacije, koje sam redovito posjećivao, govore o povjerenju koje imaju u nas. Crkva nas cijeni, gaji povjerenje i nadu u našu obnovu. Tijekom jubilejskoga hodočašća u Svetu zemlju kao i tijekom potresnih događanja u Betlehemu, mogao sam uočiti brojne znake divljenja zbog onoga što jesmo, što činimo i predstavljamo, u Crkvi i za svijet. Priznavanje novog Fakulteta za biblijske znanosti i arheologiju u Jeruzalemu, kao i učilišta pripojenih PAA-u koja su odobrena ili su na putu da to budu, znak su povjerenja u Red. Sigurno da je u rijetkim prilikama dijalog bio teži i “mukotrpniji” zbog naših poteškoća da živimo poslušnost kao što je to želio Franjo; ipak zajedništvo Reda s Crkvom je dobro i bilo je u središtu naše pozornosti.

Drugi znak cijjenja i povjerenja bilo je stvaranje, u ovih šest godina, dvojice braće našeg Reda za nove kardinale te imenovanje 27 braće sa svih kontinenata za biskupe.

I dijalog nas je s novim crkvenim pokretima uvjerio kako franjevačka karizma ostaje kvasac novog života u koji svi s pozornošću gledaju.

Na kraju, susrećući brojne osobe na različitim kontinentima mogao sam se uvjeriti u cijjenje, povjerenje i ljubav koju svi gaje prema manjoj braći. Koji put, poznavajući do u pojedinosti život nekog brata, ti su mi povoljni osjećaji nanijeli mnogo trpljenja. Riječi seljaka što ih je uputio svetom Franji predstavljaju snažan i provokativan izazov za svakog od nas, postavljaju pitanje o istinitosti i vjerodostojnosti našega svjedočenja. Budimo pozorni da ne iznevjerimo očekivanja tolikih ljudi prema nama!

III. Život u poniznosti, siromaštvu i solidarnosti

89. Franjin je život bio duboko označen susretom sa siromašnim Bogom, prisutnim među nama po Isusu iz Nazareta: to je ponizna, skrovita prisutnost, kojoj se asiški siromašak divio i klanjao u Utjelovljenju i u Euharistiji. Po tom siromaštvu, u potpunoj poslušnosti Ocu, Isus je ponovno uspostavio dijalog između Boga i čovjeka i ljudi međusobno. M. Zundel piše: “Najviši izraz kršćanstva jest otkrivanje siromaštva. To je duboko, živo shvaćanje Božjeg siromaštva. Bog je siromašan. Bog nema ništa. Bog je Bog jer nema ništa”. Franjo nam je ostavio u baštinu tu duboku i osloboditeljsku ljubav prema stvarnom i duhovnom siromaštvu.

Franjevačko je siromaštvo ona Božja *epifanija*, mjesto susreta i zajedništva s Njim, koje se pretvara u prihvaćanje i bratstvo. Onaj koji je siromašan, koji nema što izgubiti ili braniti, postaje sposoban za prihvaćanje i služenje. Čudo uzajamnog priopćivanja bogatstava, koje bi moralo postati osobito za naše opće bratstvo, može se dogoditi samo ako je srce siromašno, to jest slobodno, ako se nema *ništa kod sebe što bi se zadržalo za sebe* (usp. *LOrd 29*); ako se postane prostor prijemljiv i raspoloživ za stvaralačko djelovanje Duha. Sve je to znak dubokog i povjerljivog odnosa s Bogom Ocem, koji omogućuje samo pouzdanje i raspoloživost prema drugome: sve dolazi od njega, sve se

prihvaća sa zahvalnošću i sve je pozvao vratiti se njemu u klanjanju i služenju (*restitucija*).

90. Ozbiljno zauzimanje na koje je pozvan franjevac sastoji se:

- u čuvanju, u budnosti i s ljubavlju, te “milosti”, te raspoloživosti otvorene Duhu;
- u svladavanju trajne napasti da se “zadrži za sebe”, za *prisvajanjem*, za sprječavanjem protoka dobara koja su dana za sve i da se podlegne napasti beskonačne “uvojnice posjedovanja”.

Franjo je učitelj solidarnost i bratstva jer je siromašan: te su vrijednosti nerazdjeljivo ukorijenjene u Božje oćinstvo, izvora svakog dijeljenja i velikodušnosti.

Ako je franjevaćka obitelj po svom izvoru strogo teološka i trojstvena, ona neizbježno uključuje, kao uvjet, siromaštvo, poniznost, malenost i poslušnost; rađa, kao posljedica toga, nove i istinske odnose sa sobom i s drugima.

Naš svijet velića dijalog samo kao dijeljenje moći, prava, posjeda; ili se solidarnost promatra samo kao dijeljenje dobara kojih se ipak ne želi odreći. Manji brat, naprotiv, prema Franjinom duhu, gradi vlastite odnose kao odnose bez probitka, “ekstatićne”, u ćijem središtu ne stoji vlastito ja: to je franjevaćki prevrat.

I poslanje logićno potjeće od te “restitucije”: sve je dano da bi se dijelilo s drugima, osobito Božja vjera i ljubav. Franjo ima pred sobom primjer Isusa putnika koji “nema gdje bi glavu naslonio” i prolazi Palestinom naviještajući životom i rijećju skrb i posvećenost Boga ljudima. Eto kako svijet postaje Franjin “klaustar”: njegov misionarski i evanđeoski put dozrijeva i razvija se u najodlućnijem lišavanju dobara, prožetom i žednom novih, istinskih odnosa, upravljenih služenju, daru, dijeljenju s drugima. “Bog nas je pozvao... da idemo svijetom... i propovijedamo rijećju i primjerom” (*3Comp* 36).

Kazati da smo *bratstvo-u-poslanju* znaći usredotoćiti naš život na Krista i kroćiti putovima svijeta u siromaštvu i poniznosti, kao svjedoci i graditelji pomirenja i mira.

Dužnost generalnog ministra i Generalnog definatorija

91. Posljednji se generalni kapitul vrlo jasno izrazio glede puta kojim treba ići prema većoj vjerodostojnosti u življenju malenosti koja na osobit naćin oznaćava našu karizmu i naše bratstvo.

Ako izraz “manji” određuje naš identitet, takoder naši odnosi među sobom, sa svijetom, prema dobrima i strukturama moraju se nadahnjivati na toj protegi (usp. *NPr* 7,1-3). Eto zašto je kapitul ustrajavao na širom pojmovlju, koje se odnosilo na osobe i dobra: “Kultura solidarnosti i suradnje na razini osoba, pothvata, bilo formacijskih bilo misijskih, i tvarnih dobara postala je vidljivim putem u našem Redu u ovo posljednje doba... Ona se mora sve više potvrđivati u našem bratstvu” (*MemPr* 39).

92. Zajedno s Generalnim definatorijem prihvatili smo teret tih tvrdnji i zatražili od sve braće da promiču spomenute vrijednosti. U uvodnom izlaganju na PVR-a 2001. izravno sam povezoao izazov siromaštva/malenosti s izgradnjom samog *bratstva-u-poslanju*. “Tek kada ne budemo imali više što izgubiti... znat ćemo izgraditi bratstvo slobodno za Kraljevstvo... Utopija slobode pročišćene siromaštvom izraziti je i karizmatički izazov na koji moramo odgovoriti za dobro Crkve i svijeta” (*Acta CPO*, str. 112).

Prilikom posjeta raznim provincijama, zajedno s definatorima, potrudili smo se da dozovemo u svijest tu obvezu našeg zavjetovanja kako bi je ostvarili na planu bilo provincijskog bilo mjesnog bratskog života. Mladima u formaciji predstavili smo naš poziv kao poziv na korjenitost poduprtu pouzdanjem u Oca: ostaviti sve kako bi se bio potpuno raspoloživ, nasljedovati Krista bez žaljenja, “rušiti mostove” sigurnosti za sobom. Zajedno s provincijalnim ministrima hrabrimo, podupirali i poneki put pratili nastanak “uklopljenih bratstava”, podupirući želju te braće da skladno žive životom kontemplacije, siromaštva i bratstva, da svojim životom budu bliže posljednjima, dijeleći s njima radosti i boli, razočaranja i nade. Nadasve, neumorno smo pozivali sve provincije na veću solidarnost i uzajamno dijeljenje kako ekonomskih sredstava tako i osoba. To nam je omogućilo da imamo braću raspoloživu za misijske pothvate Reda, da podupiremo provincije koje se suočavaju s poteškoćama zbog smanjenja broja braće i ekonomski pomažu one kojima je pomoć potrebna.

Znaci nade

93. Nitko ne može poreći da je u ovim godinama, osobito nakon Drugog vatikanskog sabora, bilo stalnog traženja i zauzimanja oko življenja poniznosti, vraćajući se izvorima, u vjernosti našoj karizmi. Iz povijesti smo naučili kako Franjino siromaštvo nije isključivo isposnička ili pojedinačna vrijednost, nego je uvijek povezana s onim duhovnim; to je siromaštvo prvi uvjet, gotovo vrata, koja vode hodu nasljedovanja, kako bi se živio dublji odnos s Gospodinom Isusom. Istodobno smo naučili da je biti *manji* također očitovanje nutarnjeg siromaštva, poniznosti srca (usp. *OP* 2,3; 3; 4; 6,4); da je povezanost i solidarnost s onima koji su potrebi; da znači otvoriti se novim odnosima uz pomoć kojih se izgrađuje bratstvo. Franjo u Pravilu govori o “izvrsnosti uzvišenog siromaštva” (*PPr* 6,4) i to ne u poglavlju o novcu (usp. *PPr* 4), već u onom o bratskim odnosima (usp. *PPr* 6). Govoreći dakle o *bratstvu-u-poslanju*, slobodnom bratstvu, putujućem, sposobnom uspostavljati odnose sa svima, smatramo bitnima vrijednosti siromaštva, poniznosti, malenosti i solidarnosti. Mnoge jedinice odvažno i ozbiljno teže prema toj vjernosti u pozivu: znaju da bez malenosti i siromaštva nećemo nikada izgraditi evanđeosko, misionarsko bratstvo,

solidarno s posljednjima.

1. Život u umjerenosti

94. Razna bratstva na različitim kontinentima, čak cijele provincije, opredjeljuju se za usvajanje života u umjerenosti a koji se svodi na bitno; katkad izabiru odricanje od posjedovanja i korištenja vozila ili ostalih dobara i sredstava koja se danas smatraju nužnima. Taj izbor nije obrazložen toliko isposničkom duhovnošću koliko većom vjernošću evanđeoskoj krajnosti i tješnjoj solidarnosti s tolikima koji su lišeni nužnog za život. Nije nužno odreći se svake sigurnosti (možda je to i nemoguće!), već odabрати *ekonomiju jednostavnosti, alternativnu sigurnost* koja se sastoji u uzajamnoj solidarnosti hranjenoj povjerenjem u Boga, *sigurnost-bogatstvo ljubavi!*

U tom pogledu, također izvanjske strukture pomažu oblikovati naš duh poniznosti; zato postoje bratstva koja su veoma pozorna da ne stvaraju prilike protu-svjedočanstva koje bi mogle onemogućiti bratski dijalog sa svima, lišavajući evanđeoski navještaj njegove snage. Nećemo biti vjerodostojni ako, nastavljajući govoriti o siromaštvu i poniznosti, živimo u izobilju i suvišnosti.

2. Ujedinjena ekonomija

95. Sve je veći broj jedinica koje imaju ujedinjenu ili centraliziranu ekonomiju, izbjegavajući tako nejednakosti među bratstvima, zloupotrebe osobnih računa braće, vlasništva i privatnog novca: sve što se primi pripada svima i dijeli se sa svima, na način koji odrede ministri.

Jednako lijepo je naići na provincije koje, nastojeći izbjeći svaki oblik zgrtanja, na kraju svake godine utvrđuju završni obračun i možebitni višak dijele siromasima.

Kako je teško živjeti kao manji!

1. "Između nas i vas zjapi provalija golema..." (Lk 16,26)

96. Polazeći od prispodobe koju prenosi evanđelist Luka, činilo bi se kao da do razdvojenosti između bogataša i siromaha dolazi tek nakon smrti; ali u stvarnosti ono započinje već tijekom života. Riječ je o postupnom udaljavanju, koje pospješuje tjeskobno traženje, osobno i zajedničko, vlastitog blagostanja, na štetu onih koji žive uz nas. Siromahe vidimo ali, poput bogataša iz prispodobe, ne *zamjećujemo* ih: nemaju ime, ne unose u nas nemir, ne dotiču naš život bogat povlasticama, življen u površnosti i zgrtanju dobara... Poželimo si da također sami ne stvaramo "golemu provaliju" koja nas odvaja od posljednjih!

Ako je malenost/siromaštvo prepoznatljiva i bitna sastojnica našeg poziva, život izgrađen na potvrđivanju samih sebe, na zadovoljavanju vlastitih htijenja, sigurno predstavlja poricanje našeg karizmatiskog identiteta.

Neka braća više ne zamjećuju privlačnost “izvrsnosti uzvišenog siromaštva” (*PPr* 6,4), možda zato što su prestala tražiti “blago” o kojem govori evanđelje (usp. *Mt* 13,44) i zbog čega se ostavlja sve: u krizi je kontemplativna protega! Siromaštvo/malenost, koje je Isus odabrao da izvrši svoj dolazak od Oca u svijet i odlazak iz svijeta k Ocu, ne promatramo više kao značajne i potvrdne sastavnice. Katkad se čini kako između nas i “Gospođe siromaštva” zjapi *provalija*: smatramo je već zastarjelom, neostvarivom, utopijom iz nekih drugih vremena.

Kultura u kojoj živimo smatra da dolazimo na svijet da posjedujemo, zadržimo i, ako je moguće, proširimo već prikupljena dobra. Možda to razmišljanje utječe također na naš život manje braće, potamnjujući evanđeoski ideal svetoga Franje. Ipak naš je poziv nasljedovati Krista “siromašna i ponizna”, to je svjesni izbor, učinjen slobodno, koji se mora živjeti držeći neprestano pogled uprt na Isusov križ... Siromaštvo nam pomaže prevladati provaliju osrednjosti: samo tako ćemo moći očuvati naš evanđeoski identitet.

2. Ravnodušnost prema kulturi bratskog dijeljenja

97. U svojoj Oporuci Franjo je vrlo jasan: prevrat koji je preokrenuo njegov život i njegove odnose s drugima dogodio se kada se počeo solidarizirati sa siromahom, u kojem je otkrio Kristovo lice i prema kojem “postupa milosrdno”, kao što je Bog učinio prema nama.

Ako se s jedne strane može primijetiti da mi također otvaramo nove putove solidarnosti, s druge se ne može poreći kako postoje jedinice u kojima ne postoji zauzimanje za druge i s drugima. Neki put se zalažemo za siromašne, velikodušni smo prema njima, kao što je to bio i Franjo prije svog obraćenja; ali ispada da nam je teško dijeliti njihov život u dubini srca. U drugim prilikama postaje čak teško dijeliti kućanske službe ili jednostavne poslove koje zahtijeva svakodnevni život: radije bi da nam se služi. Postaje složeno solidarizirati se u dijeljenju naših pothvata s evanđeoskom jednostavnošću kojom bi se morali odlikovati. U odnosima s braćom i sestrama koji žive uz nas živimo katkad “odvojeni”; drugi put se teži samo odnosima koji nas “zanimaju” i iz kojih možemo izvući neki “probitak”. Ponekad osobe koje su vrlo stare ne uspijevaju ostati po strani i prepustiti odgovornost ostaloj braći, prateći ih.

Nedostaje svjedočanstvo dijeljenja, svjedočanstvo ljudi koji će biti manje sebljubni i zreliji, koji su izabrali odnose koji će biti više bratski, odnose otvorene prihvaćanju drugih, posljednjih, s poniznošću i u duhu služenja.

3. Odbacivanje uzajamne povezanosti

98. Poteškoća da se živi kao braća u jednoj kući, u jednoj provinciji ili Redu potječe često od neke pretjerane težnje samopotvrđivanja zbog koje odbacujemo svaki oblik poslušnosti i povezanosti. Posljednji je kapitul pozvao ministre da prodube prijeporno pitanje *samosvojnosti*; ta težnja ostaje vrlo snažna: na razini pothvata, pastoralnih obveza, korištenja novca, na razini života općenito. Ako je “neki kršćanin sam tada je u opasnosti”, kao što je govorio Pavao VI., brat koji je sam neizbježno dovodi u opasnost svoj poziv, bilo da izlazi iz Reda bilo da u njemu ostaje. Sa susreta mlade braće održanog u Canindéu, u Brazilu, g. 2001., proizišla su mnoga svjedočanstva o osamljivanju braće: za nadati je se da to nije uvijek istina! “I gdje god se braća nađu ili sretnu, neka se pokažu domaći među sobom. I neka s punim povjerenjem jedan drugomu otkrije svoje potrebe” (*PPr* 6,7-8). To “otkrivanje s punim povjerenjem” vlastitih potreba jednostavan je i dubok poziv; ali ako ničega ne nedostaje i ako si sve sami priskrbujemo, koje potrebe možemo otkrivati? Zašto slušati, i koga, budući da smo naučili živjeti sami i za sebe? Prema Franji, bratstvo se rađa i raste samo kada se nalazi snage da se “otkriju vlastite potrebe”. Imamo još mnogo za razmišljati o uzajamnoj povezanosti koju hoće Pravilo i Konstitucije!

4. Osobne ekonomije, privatna vlasništva

99. Naše Konstitucije jasno kažu: “Sva braća neka se služe novcem na način koji odgovara siromasima i uz solidarnu odgovornost prema bratstvu... U uporabi novca braća moraju biti posve ovisna o ministrima i gvardijanima, i to ne samo glede traženja dopuštenja, već i s obzirom na vjerno polaganje računa o primitcima i izdatcima.

Braća, posebno ministri i gvardijani, neka pomno izbjegavaju svako zgrtanje dobara, i neka pred očima imaju potrebe siromaha” (*GG KK* 82,1-3).

Mnoga braća, na različitim kontinentima, slijede vjerno te propise: to znači da je moguće

- ništa si ne prisvojiti;
- živjeti u ispravnoj ovisnosti o ministrima i gvardijanima;
- biti solidarni s najsiromašnijima.

Poteškoća neovisnosti u pothvatima i neograničenog i osobnog korištenja novca postaje teška zapreka bratskom životu, poniznosti, molitvi... Sveti Pavao kaže: “korijen svih zala jest srebroljublje” (*ITim* 6,10). Uz tu se poteškoću vezuju druge: permisivan i neovisan način života rađa među braćom zavisti, nejednakosti, mrmljanja i uzajamna optuživanja, traženje zaduženja i službi vezanih uz raspolaganje novcem.

Duhovno i posjedno siromaštvo također je mjera naše vjere: to je znak da se ne uzdamo u same sebe, već u Boga, i da zemaljska dobra ne predstavljaju krajnju vrijednost neke

osobe: "Nemojte dakle zabrinuto govoriti: 'Što ćemo jesti?' ili: 'Što ćemo piti?' ili: 'U što ćemo se obući?' Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno" (Mt 6, 31-32).

Ministri, premda to nije uvijek lako, moraju bdjeti nad održavanjem tih propisa; važno je, i nužno, dozvati svijesti onu braću koja zadržavaju osobno, bez valjanih razloga, novac koji su dobili za svoj rad, kao mirovinu ili za razne službe: to nije život prema Pravilu i Konstitucijama. Istodobno se moramo zapitati: kako koristimo odnosno skrbimo za ono što nam je darovano (imovina, prostori, vozila...)?

5. provincijsko upravljanje bez nadzora

100. Postoje jedinice koje još uvijek nemaju isplaniranu i ujedinjenu ekonomiju, čije je upravljanje sve drugo osim prozirno; u tim slučajevima nije teško naći nejednakosti u mogućnostima pojedinih bratstava ili među braćom. Razna izvješća generalnih pohoditelja opisuju takva stanja. To je vrlo teško stanje: provincijalni je ministar prisiljen tražiti pomoć od Generalne kurije ili od ostalih provincija kako bi pomogao bratstva u formaciji, u kojima su izdatci dakako veći nego prihodi, dok druga bratstva u provinciji žive u izobilju!

Još jednom: kako govoriti o solidarnost, bratstvu, zajedništvu u tim jedinicama? Kojim duhom je moguće živjeti franjevački poziv ako novac bratstava pojedina braća koriste za vlastite probitke, kako bi pomogli svoje obitelji, bez ikakvog nadzora ili dopuštenja? Ne žalimo se ako su mladi koji nam dolaze pometeni i obeshrabreni!

Izazovi

1. Bez vlasništva, slobodni, putnici, radosni

101. "Braća, kao sljedbenici Isusa Krista koji 'ponizi sam sebe postavši poslušan do smrti' te vjerni svom pozivu malenosti, neka 'radosno i veselo' idu po svijetu kao sluge i svima podložni, blaga i ponizna srca" (GG KK 64).

Taj članak naših Konstitucija je program lijepoga i radosnog života, koji se može zadobiti preko postupnog oslobađanja od svega što usporava i smeta hod prema Gospodinu u služenju braći.

Naš korak usporavaju mnoge privrženosti i ropstva, mnogobrojni oblici lažnog sjaja tijela i duše zbog kojih zaboravljamo na bitno. Ponovno postati slobodni od svakog oblika posjedovanja koje se protivi Pravilu najžurniji je izazov. "Neka braća sebi ništa ne prisvoje" (PPr 6).

Pozvani smo :

- osloboditi se pretjeranog *kulta* naše osobnosti, našeg ostvarivanja pod svaku

cijenu, kako bi bili vjerni Božjem naumu s nama, u znakovitom zvanju malenosti i poniznosti.

- Osloboditi se razdražljive i do u tančine ustrojene *preuzetne poduzetnosti*, koja vodi neovisnosti u kojoj nema mjesta ni za stvaralaštvo Duha, ni za poslušnost ministrima, ni za nužne odgovore na očekivanja našega svijeta.
- Osloboditi se od *strahova* za sutra i učiniti se raspoloživima za iznenađenja koja nam Bog danas priređuje, kako bismo bili slobodni poći također "ne znajući kamo idemo" (*Heb 11,8*), suočavajući se s opasnošću sadašnjosti i budućnosti s pouzdanjem u Gospodina, prema načinu posebnom za posvećeni život.
- Osloboditi se od *sigurnosti*, izvanjskih i unutarnjih, koje nam ne dopuštaju da se radujemo djelatnoj prisutnosti Duha.
- Osloboditi se svakog osobnog *vlasništva*, osobnih planova u čijem sam središtu samo ja, u kojima sam žalosno zabavljen samim sobom.
- Osloboditi se tolikog, prekomjernog novca koje bezobzirno koristimo za tolike površne stvari.
- *Prepustiti da nas Bog oslobodi!* Ne možemo započeti hod nasljedovanja bez toga stava oslobođenja.

2. Malenost i vjerodostojnost naše karizme i franjevačke evangelizacije

102. Sveti je Franjo želio da naša *prvotno i dovoljno* (premda se u tome ne iscrpljuje) poslanje bude to da budemo braća i manji među ljudima: ništa više. To je dakle naše isključivo poslanje u Crkvi i svijetu. Teoretski u to smo uvjereni; praktički, ipak, naša je zauzetost upravljena i usredotočena gotovo isključivo na ono što činimo, na ishod koji se želi postići, na djelotvornost koju ćemo pokazati kako bi dobili priznanje od drugih.

Zapitajmo se iskreno:

- je li malenost stvarno *jedno od mjerila* za izbor neke službe ili posla?
- Obilježavali li stvarno bratski život u malenosti naš identitet, naše odnose s osobama s kojima stupamo u dodir? Postoji dobro poznat i točno određen franjevački *stil* koji su nam mnoga braća prenijela i za kojim svijet osjeća žed.
- Odražava li način evangelizacije izravno naš stil života u bratstvu i poniznosti? Često nismo vjerodostojni, unatoč velikodušnosti našeg zalaganja; naša riječ odlazi u prazno jer joj ne odgovara naš nutarnji stav, naše vladanje, naše strukture koje izražavaju naprotiv moć, veličanstvenost, djelotvornost...

3. Svjedoci i promicatelji pravednosti, mira i pomirenja

103. Naše su Konstitucije vrlo zahtjevne u traženju od braće “bratskog zajedništva sa svim malenima svijeta” (*GG KK 97,2*); one pozivaju braću da “sudjeluju u pothvatima ljubavi, pravde i međusobne solidarnosti” (*GG KK 96,2*). Svima je poznato kako je crkveno Učiteljstvo ovih posljednjih godina na tomu ustrajavalo s posebnim naglascima. Svijet u kojem živimo, s njegovim rastućim nasiljima i podjelama, poziva nas i potiče na djelovanje.

Kako odgovaramo? Riječ je o snažnom izazovu našoj poniznosti, koja mora poprimiti oblik ozbiljnog zauzimanja za mir utemeljen na pravednosti i oproštenju: te su vrijednosti u samom srcu evanđelja na koje smo se zavjetovali. Franjo, prije nego što će umrijeti, kaže braći: “Velika je sramota za nas sluge Božje da se između biskupa i vlasti vlada potpuna mržnja a da se nitko ne potruži da ih pomiri te tako ponovno među njima zavlada sklad” (*LP 44*). Ne zalagati se za pomirenje je “sramota”!

Preko ureda GPSC-a nastojali smo potaknuti braću različitih jedinica, ipak mnogo puta bez previše valjanih uspjeha. Čini se da još ne uspijevamo pronaći put za svjedočenje toga svestranog pomirenja da bi “radili ponizno i odvažno” (*GG KK 96,3*) u prilog prava posljednjih, kako bi “išli među ljude, kojih su život i sloboda ugroženi, da im pruže radosnu vijest pomirenja, obraćenja i nadu novoga života“ (*GG KK 98,2*). Što činimo osobno i u bratstvu? Kako djeluju Povjerenstva GPSC-a u provincijama? Poziv i poslanje franjevac je u tome da budu djelatno nazočni, bratski i ponizno, u rubnim područjima, gdje su podjele, nasije i patnje, da bi donijeli svjedočanstvo ljubavi i riječ pomirenja i mira.

4. “Neka rade vjerno i pobožno”

Rad braće

104. “Braća su ozbiljno založena u mnogim i valjanim oblicima djelatnosti. Rade mnogo, ne štedeći se, za dobro ljudi, koji cijene tu radinost”. To je jedan od mnogih primjera uzetih iz izvješća pohoditelja na završetku njihova posjeta: gotovo sva započinjaju tom povoljnom slikom. Istina je: svaki brat, svako bratstvo i svaka jedinica ulažu mnogo u rad na raznim područjima i strukama: u pastoralnom radu (župe, svetišta, redovne pastoralne službe, pučke misije); u intelektualnom radu (sveučilišta, studijska središta, zavodi, nastava); u karitativno/socijalnom radu (siromašni, doseljenici, u bolnicama, osobe s poteškoćama s alkoholom, drogama, AIDS-om); u radu u kući sa svakodnevnim službama što ih zahtijevaju održavanje kuća i redovite potrebe...

Količina rada, poput evangelizacijskih nastojanja, mnogo utječe na naše biti *braća-u-poslanju*; često čine glavno čvorište kojem se stječu povoljni ili nepovoljni ishodi u življenju evanđeoskog života. Nema dvojbe da je rad važna i bitna protega osobe. Uspjeti uklopiti rad u sveukupnost ljudskog dozrijevanja može značiti prevladati često neriješene napetosti u skladnom razvoju nekog brata; može pomoći uklanjanju

nezadovoljstava koja sprječavaju slobodno razlučivanje i razvoj nekog zvanja, olakšavajući vedri život koji potpomaže kako bratske odnose tako i molitveni život.

Rad kao milost

105. Moramo zauzeto raditi, prema darovima i sposobnostima koje smo primili od Boga, s velikodušnošću i vjernošću. Nepovezanost, odnosno nesposobnost da se postojano preuzme na sebe odgovornost, nisu dobar znak, kako tijekom razdoblja početne formacije tako i kasnije. Vjernost i pobožnost: dvije bitne značajke koje u religioznom smislu označavaju naša pastoralna, društvena i kulturalna nastojanja kao i vlastita zanimanja. Osim nužnosti rada za pribavljanje onoga što je potrebno za svakodnevni život (usp. *GG KK 76,2*), rad je temeljan također za bratski život u solidarnosti i u evanđeoskom siromaštvu. Svaki je rad Božja “milost” (usp. *PPr 5,1*) koji mora pomoći izgraditi bratske odnose i postati mjesto evangelizacije i susreta s Bogom.

Ipak, u globaliziranom svijetu, utemeljenom na gospodarskoj vrijednosti, u kojem čovjek vrijedi prema onomu što proizvodi, moramo paziti da očuvamo i živimo duh rada prema dokumentu *Vita consecrata* i franjevačkoj duhovnosti. Za Franju je svaki rad “milost” (=dar/odgovornost) koji se mora prihvatiti sa zahvalnošću i koji se mora vratiti Gospodinu. Mi smo samo *upravitelji* primljenih darova (usp. *Mt 25,14* sl.): ne možemo postati njihovi *vlasnici*, kao što ne možemo ostati zatvoreni u samima sebi, ne dopuštajući braći da postanu njihovim dionicima i ne vraćajući sve Gospodinu u odricanju i slobodi (usp. *GG KK 77,2*). Rad, također pastoralni, može se pretvoriti u ljubomorno vlasništvo nekog brata, koji ga opravdava u svim njegovim odabirima a da se pritom ne zapita je li to što čini, i kako to čini, u skladu s njegovim pozivom i redovničkim zavjetima.

Rad, molitva i život

106. Rad se mora uskladiti sa životom molitve i bratstva. Nismo li, možda, zaraženi “bolešću velikodušnosti”, nesebičnošću pod svaku cijenu? U tom se slučaju ne uspijeva više uspostaviti ravnoteža u našem životu, utemeljenom na skladu temeljnih vrijednosti. Nipošto ne nijećući nužnost vedrog i vjernog zauzimanja, trebat će se uvijek utvrditi je li opće usmjerenje našeg rada usredotočeno na pojedinca ili je teocentrično: ako je uistinu rad također dar koji vraćamo Gospodinu.

Zapitajmo se: radimo li za Kraljevstvo, ili živimo da bismo radili, smjerajući na isključivo vlastito ostvarenje? Mislim da ako ozbiljno ne pojasnimo tu *bitnu protegu* svakog brata i svakog bratstva, nećemo uspjeti prevladati određene umne i životne smetnje koje ometaju naš evanđeoski i franjevački hod. Možda nećemo nikada pronaći

rješenja na poteškoće koje nastaju ili su vezane, primjerice, uz pretjeranu samostalnost, zauzetost ili nepokretnost mnoge braće, ili također uz osjećajnost... Nalazimo se pred jasnim i određenim izborom koji ćemo morati neprestano činiti: ili ustrojiti oko Krista i naše karizme (bratstvo/poniznost) načine evangelizacije, biti i činiti u evanđeoskom skladu; ili ustrojiti sve “oko” našega rada s ponekim susretom, ponekom “molitvom”, ponekim “zajedničkim činom”... O tome izboru ovisit će postignuće “ujedinjenog” života, koji će biti vedar u duhu i misijski u evanđeoskom smislu.

5. Franjevačka jednostavnost: znak vremena

107. Na našem su planetu različite vrste osoba: oni koji umiru od gladi jer nemaju ništa; oni koji uspijevaju živjeti i preživjeti s najnužnijim; oni koji žive s onim što im je najpotrebnije, koji žive s onim što im koristi kao i oni koji žive u izobilju. Sveti je Franjo živio s onim što mu je bilo najpotrebnije. A mi danas, u koju se vrstu osoba ubrajamo? Usred ove silne nepravde u kojoj živimo, jednostavnost, umjerenost, ograničavanje dobara za potrošnju čak se ukazuje kao naravna krijepost, nužna kako se ne bi osjetili krivima prema drugima, kako bi očuvali dobra našeg planeta. “Jednostavan” život omogućava drugima “jednostavno” da žive!

Duh svijeta, koji se zavarava da se sreća postiže što je moguće većim posjedovanjem, širi se našim kućama: ono što brat posjeduje, što je suvremenije i djelotvornije, moram i ja imati. Zapitajmo se: “Mogu li živjeti radosno i pristojno bez posjedovanja te stvari?” I u ovom slučaju, često su razlozi svijeta postali naši: razlozi vremena, unosnosti, provedivosti... Ali ne pomišljajmo na ljubav, na nepravdu prekupljivanja (radi dizanja cijena), zgrtanja koje druge čini još siromašnjima.

Živjeti danas s jednostavnošću, umjerenošću, osnovnim može postati *ekološki* odabir, kojim se poštuje stvoreno i koji je *moguć* svima.

108. Ali franjevačka jednostavnost ide mnogo dalje: to je svijest da sve dolazi od Boga i da je namijenjeno svima; ako ima netko tko ima manje od mene, tada sam mu ja dužan “vratiti” (usp. 2Čel 87). To nije samo sposobnost da se bude zadovoljan s nužno potrebnim, nego da se dijeli i solidarizira. Za Franju jednostavnost je sestra kraljice nade (usp. Lodv 1), zbunjuje “Sotonu..., svaku mudrost ovoga svijeta i mudrost tijela” (Lodv 10). Eto zašto, prema Čelanskom, “[Franjo] nije usvajao svaku jednostavnost, nego samo onu, koja je zadovoljna sa svojim Bogom, a ostalo malo cijeni” (2Čel 189). Preveliki broj bratstava i braće možda je obustavilo to traženje i nisu više “zadovoljni samo s Bogom”, ne žive sa zanosom svoj poziv.

Znaci toga zastranjenja su:

- život koji je izgubio “središte” pozornosti;
- nesređen život, podložan svakoj želji, potrošačkim načinu razmišljanja “uzmi i

- baci”, duhovno zagušen *najnovijim ponudama* izbačenim na tržištu;
- život koji je *rastresen* (dis-trahere), svačim privučen, lišen vedre nutrine i umne dubine;
 - nesposobnost da se ustroji vrijeme a da se ne bude “pod stresom”, da ga se koristi a da se ne bude “upotrijebljen”; nesposobnost da ga se ispuni tako da postane *kairos* koji nam daje Gospodin;
 - život zagušen površnim – u duši i tijelu – ne uspijevajući uživati u bitnom i jednostavnosti. Trčimo bez prestanka da uspijemo sve osigurati: stvari, riječi, prostor, vrijeme...

Ipak svijet toliko treba franjevačku jednostavnost, sposobnost da se uživa u ljepoti života, vedroj i zahvalnoj slobodi koja sve posjeduje jer je otkrila “blago” (usp. *Mt* 13,44).

“Zdravo, kraljice mudrosti, neka te Gospodin čuva zajedno s tvojom sestrom, svetom i čistom jednostavnošću” (*Lodv* 1).

IV. Evangelizacija i poslanje

109. “Braća, kao sljedbenici Isusa Krista koji ‘ponizi sam sebe postavši poslušan do smrti’ te vjerni svom pozivu malenosti, neka ‘radosno i veselo’ idu po svijetu kao sluge i svima podložni, blaga i ponizna srca“ (GG KK 64).

Te riječi iz Konstitucija pozivaju nas da svijetom kročimo slobodni i radosni. Reći franjevački poziv znači reći zalaganje da se izađe iz sebe, iz nepokretnosti nekog dostignutog ideala, ili određenog mjesta, da bi se išlo “dalje”, u mjesta koja su nova i prostrana koliko čitav svijet, naš “klaustar”; znači stupiti u dinamiku susreta, slušanja i služenja u odnosu na druge. Franjevački se identitet uvijek izgrađuje u toj pokretljivosti: “iznova pronaći sebe” je prilika da se duhovno očeliče i učvrste veze bratstva, kako bi se krenulo iznova.

Reći *poslanje* znači istaknuti svijest da smo *poslani*: Bog je taj koji poziva i šalje (usp. *3Comp* 36). Kada govorimo o *evangelizaciji* želimo istaknuti da smo osvojeni Radosnom viješću, susretom s Osobom koju želimo svima navijestiti.

Evangelizacija ja dakle primljeno poslanje, koje se mora ostvarivati u čitavom svijetu životom i riječju: više nego zemljopisno, poslanje franjevca je antropološko, izražava se u susretu.

Odgovornosti koje su preuzeli generalni ministar i Generalni definitorij

110. U završnom dokumentu generalni je kapitul stavio snažan naglasak na misionarsku protegu franjevačkog poziva razlikujući dva gledišta: redoviti načini

evangelizacije i evangelizacija *ad gentes*.

1. Redoviti načini evangelizacije

111. Naše nas Konstitucije podsjećaju kako je prvotna apostolska služba evangelizacije svjedočenje bratskog života u poniznosti: život pomiren s Bogom, sa samima sobom i s drugima, život u dijeljenju s posljednjima.

Generalni je kapitul zatražio od mene i Definitorija da “unaprjeđujemo studij i preispitivanje naše nazočnosti i našeg načina djelovanja u župama kao manje braće” (*MemPr* 14,a) te “ukažemo na nove oblike i nove načine evangelizacije” (*MemPr* 14,b). Od provincijalnih se ministara, pak, tražilo da izrade za svako bratstvo, provincijsko ili mjesno, “plan bratskog života i evangelizacije” (*MemPr* 12,a). Istodobno, ministri bi morali proučavati poteškoće “braće koja žive sama, samostojnost, pretjeranu zauzetost i osjećajnost” (*MemPr* 12,b).

Čini se, dakle, da je kapitul kada govori o evangelizaciji više zabrinut za kvalitetu osobnog i bratskog života nego za djela. Polazeći od tog viđenja i skrbi lakše je preispitati našu evangelizaciju, naše pastoralne zadaće i službe. Drugim riječima, poteškoće našeg *djelovanja* često potječu od krize našeg *postojanja*!

Posjeti

112. Djelo evangelizacije koje svakodnevno vrše braća bilo je jedno od pitanja o kojem je bilo najviše riječi tijekom mojih posjeta i posjeta definitora kojima je bila svrha poticanje jedinica; to je i zbog očite napetosti između ove protege, protege bratstva i kontemplativne protege.

Svakodnevni je život braće u pravilu zauzet pretjeranim nizom poslova, koji mogu razbiti opći sklad posvećenog života. Često smo stoga skretali pozornost na stvarne oblike našeg pastoralnog djelovanja

S jedne strane, *polazeći od nutrine*, istaknuli smo bratski stav koji nas čini prepoznatljivima kao franjevce: stil suodgovornosti u kojem svatko može naći svoju ulogu. Za manjeg brata biti apostol-navjesticitelj ne proizlazi iz svetih redova, niti iz neke posebne službe u župama ili biskupijama: to je osobina našeg bratskog života koju svjedočimo u svakom svom djelovanju, poniznom i “promišljenom”, kojim naviještamo Radosnu vijest (usp. *NPr* 16; *GG KK* 89).

S druge strane, *polazeći od odnosa sa svijetom koji nas okružuje*, stavili smo naglasak na evangelizaciji u trajnom stanju “poslanja”, naime evangelizaciju koju se uvijek mora inkulturirati u slušanju i dijeljenju s vjernicima i nevjernicima. Pastoralni oblici, kao i ustroji, moraju se uvijek iznova prilagođivati i iznova osmišljavati prema vremenu, kulturi i vjerskim prilikama pojedine zemlje. To je stvaralaštvo koja znači život i nimalo

nije u suprotnosti s vjernošću vrijednostima i našim generalnim Konstitucijama. Nadasve je važno ne svesti cjelokupno evangelizacijsko pastoralno djelovanje na jedini oblik služenja, koliko god bio važan.

“Od znakova vremena do vremena znakova”

113. Svim je jedinicama poslan sveščić *“Od znakova vremena do vremena znakova”*: želio je predstavljati mogućnost za nastavak razmišljanja o onomu što je zahtijevao kapitul (*MemPr* 14,b) i prije svega odgovor na zahtjeve koje su mi uputila braća tijekom mojih posjeta: postoje li primjeri pastoralnog stvaralaštva, primjeri novosti unutar Reda? Što se čini drugdje?

Taj svezak nije nastojao biti iscrpan: nije riječ o dokumentu niti pomagalu. Jednostavno su skupljena, koliko je to bilo moguće, neka iskustva s raznih kontinenata, da bi se pokazalo kako mnoge jedinice stvaraju nove oblike i nove uzore evangelizacije, ne rušeći “uobičajene”.

2. Evangelizacija *ad gentes*

114. Na tome području kapitul je pozvao na suradnju i suodgovornost između Generalnog definitorija, konferencija i ministara kako bi se podupro i unaprijedio razvoj postojećih misionarskih pothvata (*MemPr* 15). Konferencijama i provincijama je potvrđena mogućnost da se odgovorno posvete “posebnim misionarskim pothvatima” (*MemPr* 16), uvijek poštujući značajke naše karizme.

Čini se da se javlja volja za otvaranjem svih mogućih putova braći samo da krenu u svijet, kao što to od njih traži Franjo, bratski i ponizno.

Zajedno s SGEM-om, kao Definitorij, prilikom svih susreta s braćom isticali smo taj zahtjev našeg poziva.

Preko SGEM-a i u suradnji s Uredom za razvoj, nastavili smo djelo pomoći i potpore jedinicama i bratstvima koji su bili u najvećoj potrebi, kako bi osigurali bar osnovne ustroje.

Novim se bratstvom u Bruxellesu pokušalo izbjeći opasnost da neki brat krene u određeni misijski pothvat izravno iz svoje provincije bez ikakve prethodne priprave. Jednako tako misionari, koji se povremeno vraćaju u svoje jedinice, mogu u tim međunarodnim bratstvima naći pomoć za nastavak te trajnu formaciju koja je prijeko potrebna za svakog evangelizatora (usp. *GG KK* 121,2).

Izravno smo se založili za misionarsko poticanje *ad gentes*, u prvom redu u jedinicama u kojima postoji obilje zvanja. Prijam je uvijek bio vrlo topao; uvjeren sam kako je riječ o sjemenu koje već donosi ploda!

Nova previranja u Redu

1. Evangelizacija u misijama

115. U raznim sam jedinicama zamijetio zauzimanje oko duhovne obnove kvalitete života, koja sa sobom nosi također preinaku službi i oblika evangelizacije.

U njezinu je središtu skrb da se prijeđe s “pastorala održavanja”, redovitog upravljanja primljenim ustrojima na evangelizaciju koja će biti više “misionarska”, “centrifugalna”, okrenuta traženju izgubljene ovce, na evangelizaciju zauzete u putujućoj evangelizaciji koja je oduvijek bila značajka našeg Reda.

Ti, možda još uvijek nedovoljno određeni i utvrđeni, oblici ipak u raznim provincijama nailaze na velikodušno prihvaćanje kod braće koja žele živjeti svoj poziv s jednostavnošću; na jednako topao prijam nailaze kod osoba koje žedaju za franjevačkim vrijednostima, našom bratskom, jednostavnom i besplatnom nazočnošću, među njima.

2. Preustroj nazočnosti

116. Mnoge provincije, već unatrag nekoliko godina, započele su preustroj nazočnosti bilo da bi unaprijedile bratski život, bilo da bi zajamčile značajnu kvalitetu različitih oblika evangelizacije. Kada se čine određeni izbori ne znači da se želi “osuditi” ustaljene oblike, već samo da se želi posvijestiti kako nismo više u stanju “činiti sve”. Znakovi vremena pokazuju nam ostale moguće oblike nazočnosti i služenja; novi naraštaji se pokazuju u većoj mjeri privučeni novim oblicima: moramo ih preispitati i pratiti.

Sve se više probija put pozornost prema istinskom promicanju čovjeka u teškom stanju našeg svijeta (vidi novonastala bratstva u službi ovisnicima o drogama ili koja skrbe za oboljele od AIDS-a...).

3. Vjerovati u nemoguće

117. Moramo priznati kako u raznim jedinicama odvažnost za evandeoskom obnovom nije lak pothvat. Postoje poteškoće unutar naših bratstava zbog:

- promjene u načinu shvaćanja redovničkog života nakon Drugog vatikanskog sabora;
- nužnosti da se promijeni naš svakodnevni život dok su mnoga braća već u poodmakloj dobi i njihovi su ritmovi, koliko god da oni i bili oduševljeni, podložni određenim potrebama;
- nemoći pred sve većim i sve zahtjevnijim zahtjevima Crkve i svijeta;
- hladnog i zbunjujućeg posvjetovljenja koji preplavljuje čitave narode, sprječavajući nastojanja dijaloga i susreta s ljudima.

Unatoč tim općim prilikama, moram priznati kako su određene provincije ozbiljno

zauzete u hodu obnove, preko trajne – duboke i zbiljske – formacije koja utječe na kvalitetu života; nažalost... ne ubirući željene “plodove”! Sama starija braća, divni u svojoj velikodušnosti, raspoloživi i vjerni, ne uspijevaju prenijeti drugima ono što žive s uvjerenjem; ipak, moramo nastaviti vjerovati i nadati se!

Ponovno razmišljajmo o starom Abrahamu, bez potomstva, obeshrabrenom i zatvorenom u svom malom šatoru. Bog ga “izvede van” da pogleda zvijezde, da povjeruje u povijest koju sam Bog pripravlja za njega (usp. *Post* 15,2-6). I od nas se traži da vjerujemo još u Gospodinovu Riječ; da prijeđemo s logike bjelodanoga na logiku povjerenja i Križa; od nas se traži da se ne bojimo ničega i nikoga, nego da svoj poziv danas živimo u punini, radosti i zanosu i pronosimo ga s jednostavnošću. Od nas se traži da se nadamo i vjerujemo u povijest koju Bog gradi i vodi iznad vanjština i prolaznosti. Od nas se traži da “izađemo”... Gospodin nas šalje u svijet već “porazene”: “Evo, ja vas šaljem kao ovce među vukove” (*Mt* 10,16); ali od nas traži da svejedno idemo prepuštajući njemu vremena i načine ostvarenja njegovog Kraljevstva.

Neke teškoće... ali koje nisu nepremostive!

118. Moramo priznati da imamo nevjerovatno bogatstvo evangelizacijskog i misionarskog djelovanja! Mnoga su od njih izrazito franjevačka, poput služenja posljednjima, u jednostavnosti i velikodušnosti. Često je riječ o bogatom naslijeđu koje smo primili od naše braće koja su nam prethodila. Što nedostaje, ili bolje, što se još može učiniti?

Poneka se teškoća u dijalogu može javiti kada se, bilo u redovitim pastoralnim službama bilo u misiji *ad gentes*, nema pred očima ono što kažu Konstitucije: da, naime, svaki oblik evangelizacije, koju god da djelatnost braća obavljala, mora imati točno određene značajke koje nas čine prepoznatljivima: svjedočanstvo života u bratstvu, u malenosti/poniznosti, dijeleći život s posljednjima; sve to valja ostvarivati i pritom nikako ne zapostavljati duh molitve i pobožnosti (*GG KK* 84 sl.).

1. Preispitati naš način nazočnosti u pastoralu

119. Često nedostaje umna, pastoralna i društvene priprava, koja je danas nužna za svaku djelatnost. Ne postoji u svakoj provinciji ozbiljna formacija za pastoralne djelatnike: oslanja se na posao na brzinu pripremljen, na ono kako se oduvijek radilo, na “ritualno” kao čudesnom nadomjesku za svaki nedostatak. Spremnost nekog brata da preuzme neku službu u provinciji ne smije se pretvoriti u nepripravljenu posao.

Iz istraživanja o nazočnosti u župama jasno proizlazi da ne uspijevamo surađivati, zajedno raditi, dijeliti naše poslove poput braće jedne obitelji. Tako promjene u službama postaju “dramatične” za braću i za narod, jer je nedostajalo suodgovornosti:

suviše je u prvom planu bio pojedinac. Sigurno da se ovo ne odnosi na sve jedinice, ali vrijedi za mnoge...

2. Ne zaustavljati se uvijek samo na već učinjenom

120. U nekim provincijama postoji otpor prema novom, kao da bi svaka promjena bila nenaravna, dok je istina sasvim suprotna. Kao da se primjećuje odbojnost prema okušavanju u novim putovima, iz različitih razloga: ustaljeni putovi, kojim se do sada kročilo, čine se “sigurnijima”; kada se u prošlosti kušalo s nečim novim nisu postignuti željeni plodovi; ili su se pokušali novi putovi, ali se nije izašlo iz krize i na kraju se tražilo utjehu u jednostavnom ponavljanju.

Nužno je ponovno početi preispitivati u prvom redu kvalitetu našeg života, kako bi ga se učinilo “potpunim” i “rječitim” pred Bogom i pred svijetom; ponovno postati *braća-u-poslanju* bez težnji za djelotvornošću i da budemo za to novčano nagrađeni.

3. Nedostatak evangelizacijskog plana

121. Posljednji je generalni kapitul tražio od provincijalnih ministara da izrade “plan bratskog života i evangelizacije” (*MemPr* 12,a). Prema zaključcima istraživanja povjerenstva o župama, tek trećina jedinica ima plan evangelizacije, dok tek u 50% provincija postoji Vijeće za evangelizaciju; na kraju (i to je najteža činjenica) trećina braće zauzete u župama rade sama!

Jasno izlazi na vidjelo da u nekim provincijama postoji velika statičnost u oblicima evangelizacije i ustrojima: svi se poslovi obavljaju "u trku" jer nema ozbiljno stvorenog plana koji bi se povremeno preispitivao; nedostaje suodgovornosti svjetovnjaka; u stvari se “podnosi” povijest, ne usmjeravajući se razborito i s povjerenjem prema budućnosti. Stižući “kasno”, bez imalo predviđanja i budnosti, izlažemo se opasnosti da nađemo zatvorena vrata, prema evandeoskoj prisposobi (usp. *Mt* 25,1-12). Za nas bi to značilo ostati izvan hoda povijesti, upravo mi koji smo pozvani proročki je tumačiti i nadahnjivati!

4. Posvijestiti važnost evangelizacije *ad gentes*

122. Kao što je već rečeno, zbog zaokupljenosti za naše zemljopisne prostore i sve veće poteškoće provincija zaboravljamo u pravoj mjeri posvijestiti važnost evangelizacije *ad gentes*. Konstitucije nas podsjećaju da je misija bitna protega naše karizme (usp. *GG KK* 116-117); zbog toga generalni ministar i provincijalni ministri moraju posebnu skrb pokazati za rast misionarskog duha u Redu, kao i bdjeti nad trajnom formacijom misionara (usp. *GG KK* 119-120). To je izazov koji od nas traži

izravan odgovor.

123. Preispitajmo naše obveze

- Potrebna je veća jasnoća i čvrstine glede našeg karizmatičkog identiteta, poglavito na provedbenoj razini, kao i veća prilagodljivost, okretnost u prilagođivanju pastoralnih oblika kako bi bili bliže muškarcu i ženi današnjeg vremena. Naša evangelizacija mora uvijek biti evangelizacija “na putu”, s raspoloživošću za procjenjivanje i neprestanim propitkivanjem naših načina evangelizacije i dijeljenja našeg života s najpotrebnijima.
- Treba da poraste razina bratske suradnje u svakoj pojedinoj jedinici i među samim jedinicama. Uključivanje svjetovnjaka u tu suradnju osigurat će nam hod koji će biti i primjeren potrebama osobe i znakovima vremena.
- Nužno je povremeno iznova inkulturirati našu karizmu, duhovno je produbljujući, živeći je u poslušnosti i usklađivanju s narodom koji živi uz nas.
- Možda bi se mogao predložiti program kojim će se kod braće jačati svijest o misionarskoj protegi *ad gentes*, na razini početne i trajne formacije, u pojedinim jedinicama, nijednu ne isključujući; u tom slučaju, bit će nužno izravno uključiti provincijske tajnike za misijsku evangelizaciju, čija uloga nije uvijek potpuno jasna.

V. Formacija i studij

124. “Iako među savršenima bijaše najsavršeniji, [Franjo] je od sebe odbijao misao da je savršen” i molio je Boga “da bi mogao savršeno dovršiti ono što je nekoć jednostavno i pobožno započeo” (*1Čel 92*): i mi smo neprestano poticani preispitivati naš hod manje braće.

Posljednji generalni kapitul uputio nam je ovaj izazov: “U svijetu označenom brzim promjenama, današnjem čovjeku prijete opasnosti da izgubi svako uporište u životu. Osjećamo potrebu temeljite formacije za ljudski i duhovni rast, za stvaralačku vjernost našoj karizmi, življenoj u krilu bratstva kao mjestu susreta s Bogom” (*MemPr 28*).

To je kratki sažetak onoga na što smo pozvani: misliti na formaciju tek kao na nazočnost na povremenim susretima ili izvanrednim tečajevima, čak i ako su dobro pripremljeni, malo čemu služi. Riječ je o tomu da se utječe na obično vrijeme, na svakodnevni život, životno i osobno usmjerenje svakog brata da bi se “obratio” čovjek u njegovoj cjelini, u njegovu “biti” i u njegovu “činiti”.

Ako formacija ne utječe i postupno ne preobražava naš život tada to nije formacija. Naše namjere, težnje, naše želje moraju poprimiti stvaran i životan *oblik*.

U obrađivanje te teme treba imati pred očima VI. poglavlje naših Generalnih konstitucija i druge dokumente, koji istodobno raščlanjuju formaciju i studij.

Poticanje generalnog ministra i Generalnog definitorija

1. Formacija

125. Na početku našeg poslanja postavili smo si ciljeve i obveze koje smo, u osnovi, ostvarili, nastavljajući dijelom ono što je već bilo napravljeno u proteklim godinama:

- planiranje tečajeva za odgojitelje na međunarodnoj i mjesnoj razini,
- promicanje Središta za franjevačku duhovnost,
- posebna pozornost prema onim jedinicama u kojima još uvijek nisu uzeti na razmatranje dokumenti od temeljne važnosti kao što su to *RFF* i *Trajna formacija u Redu manje braće (FP)*.

Da bi, također na razini definitorija, istaknuli važnost tog područja, kao odgovornog za SGFS odlučili smo imenovati generalnog definitora; mislim da nam je ta odluka olakšala produbljivanje pitanja formacije kako na razini pojašnjenja ciljeva tako i na razini planiranja i odnosa s ostalim uredima Generalne kurije.

U izlaganju o *Prioritetima za šestogodište* formacija se spominje posljednja: ne zbog toga što bi je se takvom smatralo, već zbog toga što predstavlja tlo koje omogućuje ostvarenje ostalih prije nje iznesenih prioriteta.

U studenom 1997. SGFS je Generalnom definitoriju podnio plan za šestogodište, *Ciljevi i djelovanja SGFS-a 1997.-2003.*, koji je definitorij odobrio. Počevši od tog dokumenta može se razabrati ozbiljnost zauzimanja Generalnog definitorija oko otkrivanja središnje uloge trajne i početne formacije u životu svake jedinice i svakoga brata.

Posjeti generalnog ministra i odgovornog za SGFS svim jedinicama Reda, u kojima su boravili zajedno sa svojim suradnicima i, često, zajedno s generalnim definitorom toga područja, sigurno su utjecali na život i na razmišljanje braće. Bilo je susreta i dijaloga s provincijalnim ministrima, s provincijalnim definitorima, s odgojiteljima i mladima u formaciji kako bi se pojasnili zahtjevi formacije, nova obzorja i poteškoće s kojima se susreće. Ustrajavalo se na prijelazu s *disciplinarne* formacije (usredotočena isključivo na stegu u zajednici) na *praćenje usredotočeno na osobnost* mlade braće sve do završetka početne formacije i u prvim godinama nakon svečanih zavjeta.

126. Bilo je jasno već od početka kako je najžurniji i najzahtjevniji izazov za svaku provinciju formacija odgojitelja kao onih koji čitavo vrijeme prate mlade u formaciji: “Postupak formacije je pozoran na jedincatost svakog brata i tajnu koju nosi u sebi s posebnim darovima, da bi se prospješio njegov rast preko upoznavanja samoga sebe i traženja Božje volje” (*RFF* 42).

Započelo se dakle s gotovo godišnjim *Tečajevima formacije* u Rimu, u kojima su odgojitelji bili podijeljeni prema jezicima i ustrajavajući na ljudskoj, vjerskoj i franjevačkoj formaciji.

Potaknuli smo održavanja sličnih susreta također u ostalim konferencijama, osobito u onima gdje nisu nikada održani. Uvijek smo mogli zapaziti izvrsno sudjelovanje s vrlo povoljnim ocjenama.

SGFS je također preporučio i nastojao oko priređivanja *susreta odgojitelja i provincijalnih ministara* na razini konferencija. Bila su to potpuno nova iskustva, u nekim slučajevima, razmjene i prenošenja bogatstava, početka suradnje među jedinicama. Na vidjelo je izašla jasna svijest da je moguće surađivati i osnovati međuprovincijska središta za početnu formaciju. Sudjelovanje ministara i odgojitelja bilo je dobro; ocjena je uvijek bila povoljna i mislim da plodove svi mogu vidjeti.

127. Kao zaključak raznih susreta i sabora ovih godina, u Asizu je u listopadu 2002. održan *Međunarodni sabor provincijskih tajnika za formaciju i studije*. Prvi je bio za učitelje u novicijatu, održan 1998., a posljednji za animatore pastoralna zvanja, održan 2000.

Utvrđeni ciljevi bili su sljedeći:

- utvrđivanje ostvarivanja *RFF*-a 10 godina od objavljivanja;
- razmišljanje o ulozi i zadaćama provincijskog tajništva za formaciju i studije;
- usmjerenje prema budućnosti.

I u toj prigodi odziv je bio gotovo potpun i zadovoljstvo veliko. Mislim da treba imati mnogo povjerenja u mogućnosti tih međunarodnih susreta: uvjeren sam da plodova, u pojedinim jedinicama, neće nedostajati.

Drugi je napor bio usmjeren prema tomu da se nastave pružati *pomagala* kao pomoć formacijskim nastojanjima u jedinicama. Podsjećam samo na posljednji, sigurno najzahtjevniji: *Svi ste vi braća* (Rim 2002.), koji se priprema već nekoliko godina i na putu je da bude preveden na različite jezike.

2. Studiji

128. Crkva nas podsjeća da “umanjivanje obveze studija može imati teške posljedice i za apostolat, jer rađa osjećaj isključenja i podređenosti ili pogoduje površnosti i nesmotrenosti u pothvatima... [Studij] je poticaj na dijalog i na sudjelovanje, on je formacija za sposobnost rasuđivanja, pobuda na razmatranje i molitvu u trajnomu traženju Boga i njegova djelovanja u složenoj stvarnosti suvremenoga svijeta” (*VC* 98). S obzirom na Red, već se na izvanrednom generalnom kapitulu u Medellinu, g. 1971., osjetila potreba za “temeljitiom kulturalnom pripravom svih”, koja neće biti ništa lošija od one njihovih vršnjaka izvan Reda. Upravo pozornost spram brzih društvenih i kulturalnih promjena bila je razlogom ponovnog poziva s izvanrednog kapitula iz 1976.:

studij je promatran kao nužno sredstvo kako se ne bi zatekli nepripravljene za vrtoglave promjene u suvremenom dobu.

Generalni je ministar John Vaughn g. 1981. istaknuo sljedeću povijesnu činjenicu: u našem Redu, već od početka, studij je promatran u službi poslanja evangelizacije primljenog od Crkve. Poslanje *de poenitentia praedicanda* zahtijeva teološku i svetopisamsku pripravu koja ne smije biti površna.

Sam je generalni ministar, g. 1987, pozvao na formaciju braće koja će znati iščitavati, prihvaćati i živjeti s ozbiljnošću i razumijevanjem kršćanske vrijednosti suvremenog doba.

Generalni kapitul iz 1991., polazeći od pisma Svetog Oca kapitolu, unio je u završni dokument *Red i evangelizacija danas* tvrdnju o nužnosti da se u našem Redu promiče intelektualna formacija, promatrana kao osnovni zahtjev za evangelizaciju.

Naposljetku, htio bih navesti razmišljanje mog prethodnika, fra Hermanna Schalücka: “Neozbiljnost, površnost i ravnodušnost prema humanističkim i crkvenim znanostima, moraju se smatrati uvrjedom daru života, čovjeku i Istini. S takvim stavovima ne postoji niti služenje kvaliteti, niti sigurna kvaliteta svjedočanstva i života. Mislim da pristupiti službi tako plemenitoj stvari, kao što su to evanđelje i čovjek, bez dolične pripreme ili bez sposobnosti dijaloga ili čitanja znakova vremena, predstavlja zloupotrebu i nedostatak poštivanja. Zato vjerujem da je zalaganje u studiju osnovna obveza za svu braću, prema darovima koje svaki od njih ima”.

Te nam riječi dozivaju u svijest kako studij ne ugrožava naš poziv. U šestogodištu je bilo nekoliko događaja koji su pridonijeli da se ta protega održi živom.

Međunarodni kongres povjesničara OFM-a (Grottaferrata 1998.)

129. Priredio ga je SGFS, u suradnji s Generalnim definatorijem, kako bi se omogućilo uzajamno upoznavanje naših povjesničara i kako bi se utvrdile mogućnosti suradnje: važno je uspjati ostvariti “optok” primljenih bogatstava na korist svih. Sudjelovala su 52 brata različitih narodnosti.

Međunarodni kongres predstojnika sveučilišta i ravnatelja istraživačkih središta (Rim – Isola Formica – Milano, rujan 2001.)

130. Bila mu je svrha ohrabriti braću koji rade na tim akademskim područjima i promicati uzajamno upoznavanje u pogledu plodnijeg dijaloga s današnjom kulturom: “Staviti evanđelje u središte kulture”. Tijekom deset dana susreta nastojalo se čuti izazove koji dolaze iz društva općenito i osobito svijeta kulture. Produbilo se proučavanje franjevačke kulturalne, filozofske i teološke baštine kako bi je se stavilo u službu današnjim muškarcima i ženama, žednima odgovora ukorijenjenih u evanđeoskim vrijednostima.

Sudjelovala su 32 predstojnika ili ravnatelja, kao i 27 uzvanika obavljajući razne dužnosti; bili su predstavljeni svi kontinenti.

Novi Fakultet biblijskih znanosti i arheologije

131. Stalnim i strpljivim dijalogom s Kongregacijom za katolički odgoj, postigli smo priznanje vrijednosti *Studiama Biblicama* u Jeruzalemu i dekretom iste Kongregacije od 4. rujna 2001. postigli da bude uzdignut na razinu fakulteta. Bio je to važan trenutak za čitav Red, koji nas je ispunio radošću; ali predstavlja također odgovornost za sve jedinice: u suradnji s kustodijom u Svetoj zemlji, sve su pozvane potpomagati sudjelovanje studenata i razvoj fakulteta; koji treba sve više postajati mjesto u kojem se uči ljubiti i prihvaćati Božju riječ, osnovno svjetlo i snagu za naš evanđeoski život.

Kongregacija je zatražila izravno od generalnog ministra i Generalnog definitorija da se posebno poskrbe za novi fakultet.

Razlozi nade za nove putove

132. U ovim godinama naše službe, mogli smo zamijetiti u mnogim provincijama novo zanimanje i ozbiljnu zauzetost u pravcu obnove struktura formacije. Stvarni znaci tog zanimanja i zauzimanja jesu:

- izrada odnosno dorada *Ratio formationis* na provincijskoj razini, u skladu s *RFF* Reda;
- porast svijesti da “skupna”, nerazlikujuća, za sve jednaka formacija nije više dostatna i da je treba zamijeniti praćenjem u čijem će središtu biti osobnost pojedinca;
- rad na premošćivanju razlike između trajne i početne formacije uključivanjem također gvardijana u početni tijek formacije i praćenje mlade svečano zavjetovane braće bar pet godina: mnogima je očito kako početna formacija ostaje bez svoje podloge ako se na nju ne nadovezuje trajna formacija;
- početna formacija, sada već gotovo posvuda, upravljena je jednako braći koja su se odlučila za svećeništvo kao i ostaloj braći;
- življa svijest o potrebi dublje franjevačke formacije, osobito prije svećanih zavjeta, posebno u onim jedinicama u kojima naša mlada svečano zavjetovana braća pohađaju Središta za studij koji nisu franjevački; ta se svijest ogleda također u činjenici da različite jedinice imaju već propisanu godinu izrazito franjevačke formacije u njezinim različitim protegama: kontemplativnoj, bratskoj, evangelizacijskoj, teorijskoj i praktičnoj, također kako bi se oduprlo krizi zvanja u ovom vremenu;
- veliki napredak u suradnji među jedinicama na razini početne formacije, osobito za razdoblje novicijata, nakon novicijata i neposredne pripreve za svećane zavjete;

- napor oko većeg teorijskog i praktičnog usklađivanja studija, molitve i rada tijekom početne formacije, sa spremnošću da se također obnove kuće formacije;
- raste zahtjeva za boljom formacijom odgojitelja, kao plod međunarodnih susreta odgojitelja i poticanja koje je obavio Generalni definitorij na razini Reda;
- trajna se formacija, premda polagano, u nekim krajevima obnavlja u pitanju načina, pedagogije i sadržaja; ne zadovoljava se više samo s pojedinim izdvojenim susretima, već se ide za tim da se dopre do svakog brata u njegovu svakodnevnom životu, preko tijeka obraćenja (usp. *GG KK* 135) i poticanja zvanja (usp. *RFF* 59) koje obuhvaća ljudsku, kršćansku i franjevačku sastavnicu;
- sve veća zauzetost u pastoralu mladeži i pastoralnoj skrbi za zvanja, kako pokazuju kuće koje su u različitim jedinicama namijenjene tim izrazitim zadaćama.

Otpor koji treba svladati

1. Franjevačka formacija

133. Razne provincije ne posvećuju dovoljno skrbi franjevačkoj formaciji tijekom razdoblja početne formacije, koja je tako izložena opasnosti da postane jednostavni klerikalni *cursus* u pripravi za svećeništvo i pastoralnu službu. Na taj način gubimo naš identitet i ne treba se iznenaditi ako neki mladi prijeđu u dijecezanski kler.

I u početnoj je formaciji nedvojbeno nužno produbljivati franjevačku protegu. Sam studij franjevačke duhovnosti treba biti uklopljen u iskustvo svakodnevnog života pojedinog brata i cjelinu formacije.

2. Formacija odgojitelja

134. U većem dijelu jedinica postoji formacija budućih odgojitelja koju treba preispitati i upotpuniti. I samo određivanje braće za neku formacijsku zadaću nije uvijek učinjeno s nužnom ozbiljnošću. U drugim slučajevima odgojitelje u njihovoj službi ne prati i podupire posebna *équipe* i definitorij; događa se također da im se povjeravaju i ostale dužnosti koje onemogućavaju da obavljaju svoju službu čitavo vrijeme i s nužnom ozbiljnošću; izbor previše mladih odgojitelja nije uvijek valjan, kao ni njihovo prečesto mijenjanje.

3. Opisnica i povezivanja različitih postaja formacije

135. Čini se kako postulat još nije primjereno vrjednovan, kako zbog vremena, tako i zbog sadržaja: izložen je opasnosti da bude lišen bitnog, da ne bude ozbiljni hod s

točno određenim programom i stalnim pratiteljima; taj nedostatak ozbiljnog početnog promišljanja odražava se na čitav tijek formacije i uzrok je kasnijim krizama zvanja.

Mora se također zajamčiti povezanost i usklađivanje raznih postaja, tako da budu jasne, za odgajatelje i gojence, što čini postupni hod koji vodi slobodnom i svjesnom prihvaćanju franjevačkoga života. Često do nedostatka postupnosti i povezanosti dolazi zbog nedostatka suradnje među različitim odgovornima unutar određene jedinice.

4. Trajna formacija

136. Za neku braću i jedinice, trajna formacija ne predstavlja potrebu koja se odnosi na cijeli život, kako to drže Crkva i Red (usp. *VC* 69-70; *GG KK* 135): svodi se na pojedinačne i neredovite obvezne susrete, na teško traženje slobodnog vremena usred brojnih obveza koje se moraju ispuniti. Ima braće koja neopirljivo podnose prodor sredstava društvenog priopćivanja, čak do te mjere da u njima gasne ljubav prema čitanju, tišini, osobnom razmatranju. To je činjenica o kojoj moramo razmišljati i zbog koje moramo biti na oprezu.

5. Pastoralna iskustva tijekom početne formacije

137. Mnoge jedinice predviđaju za mlade u formaciji takozvana “pastoralna” iskustva: nekoliko tjedana ili mjeseci rada u župi ili svetištima, odnosno drugim kućama iste provincije, kao i druga također prigodna iskustva.

Ta iskustva pobuđuju mnoga pitanja: služe li ona hodu formacije mladih ili radije pastoralnim potrebama i neodgodivostima provincije? Jesu li prethodno pripremljena, pomno praćena i na kraju ocjenjivana ili su pripremljena na brzu ruku? Jesu li povezana s hodom formacije koji prolaze mladi, s franjevačkim vrijednostima koje uče prihvatiti kao životne izbore, ili su tek nuzgredne obveze?

Često, nažalost, nije riječ o pravim i istinskim iskustvima usklađenim u programu formacije, koja duboko zahvaćaju: ostaju jednostavni više ili manje uspješni *pokus*, kako bi se mlade u formaciji zaposlilo u razdoblju kada nisu zauzeti školom.

6. Studiji u običnom životu franjevac

138. Starija braća pamte kako je u prošlosti knjižnica bila jedno od životnih središta bratstva; jednako tako, dobiti suglasnost od gvardijana da može dobiti neku knjigu smatrano je velikom radošću. Prilikom posjeta raznim jedinicama stječe se dojam da, općenito gledano, gubimo volju za ozbiljno i produbljeno čitanje i zamjenjujemo ga kulturom privida, površnosti. Knjižnice su se pretvorile u “muzeje”, koje malobrojni posjećuju, a nitko i ne pomišlja na njihovo osuvremenjivanje. I umnožavanje obveza u

životu braće pomaže nemaru spram čitanja i razmatranja. Uvjeren sam kako taj gubitak predstavlja jednu od sastojnica koje pospješuju krizu zvanja. Franjin strah, glede studija, proistječe iz njihovog mogućeg “suparništva” s duhom molitve i pobožnosti; ali on sam priznaje da studiji, prosvijetljeni prioritetom traženja Boga, mogu postati pravi put prema onoj mudrosti koja je sestra jednostavnosti.

Prijedlozi o formaciji i studijima

139. Trajna formacija

- Provincije, svjesne da je trajna formacija bitno ozračje početne formacije (usp. *FP* 38), morale bi izraditi plan trajne formacije “koliko je moguće detaljno i sustavno, čija bi prvotna svrha bila pratiti svaku posvećenu osobu s programom za cijeli život” (*VC* 69); i to vodeći računa o raznim životnim dobima (usp. *VC* 70) i raznim službama braće.
- Moraju se nastaviti subotnja razdoblja u Svetoj zemlji na različitim jezicima.
- Da bi se olakšalo trajnu formaciju na međunarodnoj razini, mislim da je dobro za Red raspolagati primjerenom i čvrstom strukturom (primjerice: Grottaferrata ili Asiz).
- Formacija je postupak koji nikada ne završava: svaka bi se jedinica morala založiti da pomaže i prati stariju i bolesnu braću da žive svoj ljudski, kršćanski i franjevački identitet, u njegovu teorijskom i praktičnom obliku, na način koji odgovara njihovu stvarnom stanju.
- “U posvećenom životu prve godine punoga uključivanja u apostolsku djelatnost predstavljaju po sebi samima kritično razdoblje” (*VC* 70). U to smo se i mi sami uvjerali ovih godina: zbog toga, zajedno s definatorijem, uvijek smo ustrajavali da se svaka jedinica osjeti obveznom pratiti i provjeravati osobni hod svakog brata, bar svakih pet godina, nakon svečanih zavjeta ili svećeničkog ređenja (usp. Prioriteti 5,4), da bi se ta braća mogla na primjeren način suočiti s poteškoćama toga razdoblja i “živjela u punini mladost svoje ljubavi i svoga zanos za Krista” (*VC* 70). O tomu se mora ozbiljno razmišljati.

140. Formacija gvardijana

“Trajna formacija zbiva se u surječju svakodnevnog živoga manjeg brata” (*RFF* 58) i mjesno je bratstvo njezino “povlašteno mjesto” (*GG KK* 137,2). Svaka će dakle jedinica morati posvetiti osobitu pozornost formaciji gvardijana, primjereno ih pripremajući na ulogu oduhovljivača bratskog života, potrebnim sredstvima, držeći se istog hoda u jedinici.

141. Formacija odgojitelja

Kako bi se odgovorilo na nužnost da se našim odgojiteljima osigura izrazito franjevačka formacija, čini se uputnim da generalni ministar i Generalni definatorij, preko SGFS-a, nastave priređivati tečajeve za odgojitelje; slične se pothvate mora preporučivati i promicati također na razini konferencija.

U suradnji s manjom braćom kapucinima i ostalim članovima franjevačke obitelji, bit će potrebno pristupiti obnovi Instituta za duhovnost PAA kako bi se našim odgojiteljima, uz formaciju u franjevačkoj duhovnosti, mogla pružiti i mogućnost za pedagošku izobrazbu.

142. posebna franjevačka formacija

Kako bi se zajamčila posebna franjevačka formacija koju traže *RFF* i *RS*, moraju se utvrditi mogućnosti da se za svaku provinciju, također u suradnji s ostalim jedinicama Konferencije, predloži *franjevačka godina* prije svećanih zavjeta; u tom će vremenu povlašteno mjesto imati iskustveni oblik franjevačkog života. Ono čega neće smjeti nedostajati bit će praćenje i provjera tog iskustva

143. Promicanje studija

- Mislimo da je došao trenutak da svaka jedinica pripremi vlastiti *Ratio Studiorum*, izrađen u svjetlu načela izloženih u *RS*-u.
- Gdje je to moguće, u suradnji među franjevačkim provincijama i obiteljima, treba poticati središta za studij koji pripadaju Redu s možebitnim pričlanjenjima PAA-u.
- Svaka je provincija dužna pomno isplanirati pripremu braće u različitim ograncima znanja, dajući povlaštenu prostor filozofskim granama i onima s područja franjevaštva.

144. Jezici koji će se koristiti na međunarodnim susretima

Poučeni iskustvom ovih godina i pridržavajući se uputa posljednjih generalnih kapitula, kao i PVR-a iz 2001. (usp. *Acta CPO* str. 291), mislim da je važno donijeti odluku da se koriste tri službena jezika (engleski, španjolski i talijanski) kako za naredni kapitul tako za ostale međunarodne susrete.

- TREĆI DIO -

USMJERENJA PREMA BUDUĆNOSTI

145. Pojava globalizacije približava narode, rase i države, ali istodobno stvara nepovjerenja, podjele, sve dublje ponore između malobrojnih bogatih i mnoštva siromašnih, između različitih kultura i naslijeđa. Govori se o “globalnom selu”, ali nedostaju mostovi, nema zajedništva. Gospodarska se dobit smatra najvećim čovjekovim ciljem, iznad svake duhovne vrijednosti, ne vodeći računa o podjelama. Neobuzdani potrošački način razmišljanja stavio je u ruke malobrojnih gomilu dobara što je uvrjeda bijednom stanju u kojem žive mnogi, čitavi kontinenti.

U brzim i nezaustavljivim promjenama život ljudi kao da je postao plijenom sustava u kojem si probijaju put kriza kvalitete života, osjećajna kriza i kriza odnosa koji ugrožavaju sam temelj društva.

U takvom dobu Red je pozvan živjeti i proglašavati vrijednost osobe, usredotočene i usklađene s vrijednostima evanđelja, kulturom života, bratskog odnosa kao pomirenja različitosti. Uništavanju prirode i životnog okruženja franjevac suprotstavlja cjelokupnu “srodnost” onakvu kakva je izašla iz Stvoriteljevih ruku, uvažavajući i prepoznavajući u svemu što živi brata/sestru. Svakovrsnim podjelama naše bratstvo suprotstavlja svjedočanstvo mira, zajedništva, susreta i dijaloga također s najudaljenijima, jer smo u novim vremenima koja su započela s Kristom svi postali blizu (usp. *Ef 2,13*).

I. Evangelizacija:

franjevački i misionarski poziv

146. Generalni je definatorij bio vrlo osjetljiv na misijsku protegu Reda i htio je da ono što je zadano na kapitolu slijedi čitav niz pothvata kako bi se poticao i promicalo taj bitni oblik našeg poziva. Itekako smo svjesni da evangelizacija, u svim svojim oblicima, predstavlja najveći izazov za treće tisućljeće. Zato vjerujemo u neodgodivu potrebu da je se iznova utemelji i obnovi, u duhu, oblicima i ustrojima.

147. Evanđeoski je poziv za svakog kršćanina već od početka misijski poziv. Ići, biti s njim, biti poslani jedna su stvarnost (usp. *Mk 3,1*); te su sastavnice možda vremenski razdijeljene, ali već uključene i sadržane u pozivu da ga slijedimo. Poziv je jedan: misliti na misionarenje kao na posljednju postaju dugog puta nije ispravno; to je radije gledište iz kojeg se mora gledati od samog početka. U njemu se ne formira “u zatvorenom” da bi se potom išlo “na otvoreno”; kao što kaže jedan bibličar: “Zvati, u evanđeoskom smislu, također znači djelatno sudjelovati u poslanju” (B. Maggioni).

“Tko je uistinu susreo Krista, ne može ga držati za sebe, nego ga mora naviještati” (*NMI 40*). Stoga, misionarenje, ići svijetom, jest pitanje žive vjere, to je “točan pokazatelj naše vjere u Krista i njegovu ljubav prema nama” (*RM 11*).

Osim toga, evangelizacija odgovara logici Kraljevstva, više nego potrebama onih kojima je upućena ili nekim drugim potrebama (usp. *Mt* 10,1-5, gdje se poziv i poslanje poistovjećuju). Kraljevstvo se ne može ocjenjivati ili ograničavati prema onima kojima se ide naviještati bili oni daleko ili blizu (nije nepokrštenost ta koja nas prvenstveno šalje u misije), prema vremenima (je li nam nešto vremenski bliži ili dalje), prema mjestima (prvo u crkvama, a zatim u kućama i na putovima), prema potrebama “naše kuće” ili kuće drugih naroda. Navještaj, ići, osnovna je i trajna protega evangelizacije, to je logika Kraljevstva, to je primjer svakog oblika poslanja. Prvi navještaj, druga evangelizacija i redoviti pastoral (usp. *RM* 33) odgovaraju istom pozivu i čine isto poslanje: to su tri načina ili protege tijesno združene u vremenu i prostoru, kao što je bilo jedno Isusovo poslanje u sinagogama, kućama, putovima, s pravednicima i s grješnicima. Posvuda smo i uvijek pozvani da naviještamo, potičemo, obnavljamo i učvršćujemo vjeru, kako bi stvorili nove učenike evanđelja i osnažili učenike koji već nasljeđuju Isusa.

Za Franju evangelizacija je izraz susreta s Kristom (*IČel* 22). Za njega, poziv i poslanje se podudaraju (*LM* 4,2), kako u prvim godinama, tako nakon “kontemplativne” krize i na kraju njegova života.

148. Misija je sastavni dio franjevačkog poziva već od početka: sljedbenici svetoga Franje “pozvani” su kako bi bili “poslani u cijeli svijet” (*LOrd* 9). A Red manje braće po sebi je “evangelizacijsko bratstvo pozvano u čitav svijet” (*Red i evangelizacija danas*, 2). Plenarno vijeće održano u studenom 2001., ponovno određuje naše opće bratstvo kao *bratstvo-u-poslanju*, ponovno je potvrdilo hod prema pojašnjavanju poziva koji je dozrijevaao u posljednjih 30 godina, osobito na kapitulu u Medellinu (1971.), na plenarnom vijeću u Bahiji (1983.) i dostigao ispunjenje s Generalnim konstitucijama iz 1987. Dokument fra Hermanna Schalücka *Ponovno ispuniti zemlju evanđeljem Kristovim* potvrđuje taj hod. U tim tekstovima nalazimo naukovna načela koja određuju *misionarski* poziv franjevca. Naše Generalne konstitucije posvećuju V. poglavlje evangelizaciji (83-115) i misiji *ad gentes* (116-125).

Započet ćemo od evangelizacijskog poslanja kako je opisano u člancima 83-84: ono se ostvaruje na različite načine:

- svjedočenjem života u bratstvu i poniznosti;
- u propovijedanju;
- umnim ili tjelesnim radom;
- obavljanjem pastoralne službe u župama ili ostalim crkvenim ustrojima;
- jednostavnom evandeoskom nazočnošću označenom služenjem i darom.

Obrađivat ćemo dakle evangelizaciju *ad gentes* prema XII. poglavlju Pravila u svjetlu članaka 116-121 Generalnih konstitucija.

Ipak je potrebno odmah zamijetiti da se značajke, koje određuju “uobičajenu”

evangelizaciju, primjenjuju također na one koji posvećuju svoj život naviještanju evanđelja kao i one koji ga ne poznaju ili su ga zaboravili: još jednom, svi smo pozvani u cio svijet kao Isusovi učenici, bratski i ponizno.

Pozvani i poslani evangelizirati kao manja braća

149. Svaka misija počinje od Krista – koji nam pomaže ponovno smjestiti naš poziv i da se ne odalečimo od njega – i vodi nas Kristu koji nas opet dovodi zajedno s ostalima Ocu.

Prvo misijsko putovanje, možda najdulje i najteže, jest ono koje ide od vanjštine prema nutrini: od kulture učinka, od traženja mišljenja od drugih, od skrbi za vlastitu sliku, do traženja prave slike Onoga koji prebiva u nama, do slušanja Duha i Riječi Božje. Od toga “nutarnjeg središta” započinje naše misionarsko putovanje.

1. Slušati i dopustiti da se bude evangeliziran

150. Evangelizirati kao manja braća znači slušati Gospodinov poziv/poslanje (“Idi mojoj braći... Vidjela sam Gospodina” (*Iv* 20,17-18), kao poput Franje koji je “odabrao: da neće živjeti samo sebi, nego onomu koji je umro za sve” (*1Čel* 35). Kada to iznova slušamo podsjećamo se kako ne idemo zbog nas samih, zato što mi odlučujemo, zato jer postoji potreba, nego idemo zato što je Gospodin taj koji nas šalje, jer je on taj koji nam je povjerio zadaću da otkrijemo Očevu ljubav prema Ocu. “Čuvajmo se da samima sebi ne damo poziv koji samo Bog može podijeliti” (Charles de Foucauld).

Manji brat naviješta Krista, s njim živi, njega sluša svakodnevno i dopušta mu da ga “evangelizira”: on je svjedok Nekoga (usp. *3Comp* 37). Apostol je onaj koji se stavlja pred Božju Riječ, sluša je i moli svakoga dana, s njom se sjedinjuje i prihvaća je duhom, dopušta da ga ona čisti i obnavlja, da bi mogao ponovno krenuti i naviještati s krovova ono što je prije živio u dubini srca (usp. *VC* 81).

Manji brat evangelizator i misionar je onaj koji sluša Gospodina koji govori u današnjem vremenu, preko “znakova vremena”. On je onaj koji se svakodnevno u Euharistiji susreće s Kristom, sakramentom ljubavi, i koji prihvaća Očevo milosrđe u sakramentu pomirenja.

Manji brat osobito sluša siromašne kojima služi i dopušta da bude od njih evangeliziran, jer su oni naši učitelji (usp. *GG KK* 93). Evangelizator franjevac kroči obnavljajući se; on je uvijek u potrazi i nikada ne sjedi na svojim sigurnostima, povremeno razlučuje što je bitno i ono što je sporedno, kako bi se uvijek i iznova usredotočio na onog Boga kojega naviješta svijetu.

2. Evangelizirati životom

151. Posvećeni je život “radosna vijest”, sama je po sebi navještaj, jer je “spomen” evanđeoskih vrijednosti, “svjedočanstva nasljedovanja Krista i proroštvo novog neba i nove zemlje (*Poruka sa Sinode o pobudnici Vita consecrata*, 1994.).

Najuočljiviji Franjin “misionarski uspjeh” bio je njegov evanđeoski život: siromah koji sluša i živi evanđelje! Kvaliteta evanđeoskog života je ta koja pobuđuje želju za Bogom u ljudima, koja predstavlja na uvjerljiv način Krista kao uzor i primjer postojanja, življenja i djelovanja. I po Franjinu primjeru, franjevci “neka budu podložni svakom ljudskom stvorenju iz ljubavi prema Bogu i priznaju se kršćanima” i “kada vide da će se to svidjeti Gospodinu, neka naviještaju riječ Božju” (usp. *NPr* 16,6-7).

Franjevačka evangelizacija je u prvom redu nazočnost, dobar primjer, svjedočanstvo (usp. *NPr* 17): kao “nazočnost” uključuje obnovljenu duhovnu svijest o našem identitetu, gotovo neku preobrazbu, kako bi postala rječiti “znak” stvarne Gospodinove prisutnosti, kako bi postala također “proročka”. Naše nas Konstitucije podsjećaju: “Svjedočanstvo života ili šutljivi navještaj Božjeg Kraljevstva tvori na određeni način početak i prvo sredstvo evangelizacije” (*GG KK* 89,1).

Misionarska evangelizacija ne određuje prvenstveno ono što činimo, već ono što u stvari jesmo.

Budućnost je evangelizacije u sposobnosti da u svom životu pokažemo vladanje koje će biti ljudski i duhovno lijepo i stoga znakovito, urešeno naime rječitošću, smislom, značenjem i voljom. “Tako neka svijetli vaša svjetlost... da vide vaša dobra djela” (*Mt* 5,16).

3. Evangelizirati u bratstvu

152. “Idite, predragi, dvojica po dvojica u različite krajeve svijeta, navješćujte ljudima mir i pokoru za oprostjenje grijeha” (*1Čel* 29). Franjo nikada ne šalje nekog brata samog u svijet. Bratstvo i zajedništvo čine polazište i središte franjevačke misije.

Bratstvo ima teocentričan identitet i proročku i misionarsku protegu, budući da:

- izvorno upućuje na Božje očinstvo,
- u svojoj se svakodnevnoj izgradnji ostvaruje u odvajanju od samih sebe i u nasljedovanju kao jedinom uporištu,
- u svojem proročkom viđenju izražava Kraljevstvo koje je već na djelu među nama,
- u njegovoj misionarskoj protegi, Gospodin nas šalje u “svoj vinograd” kao svjedoke pomirenja među sobom i s Ocem radi izgradnje njegova Kraljevstva.

Bratstvo-u-poslanju je slobodno i osloboditeljsko: poslano je u čitav svijet srca uzdignuta prema Gospodinu. Sami ustroji postaju znaci i putovi za hitri hod koji uzdiže čovjeka prema Bogu. Pokretljiva i izgrađujuća napetost između vrijednosti i ustroja

pratit će naš osobni i zajednički život na ovom zemaljskom hodočašću sve do dana naše smrti: ne postoje vrijednosti bez ustrojba, niti bi smjele postojati ustrojbe bez ikakve povezanosti s vrijednostima življenim u svakodnevnicima.

4. Evangelizirati u malenosti i radinosti

153. Evandeoski uvjeti koje Franjo snažno zahtijeva, za plodnu misiju, jesu lišenost vlasništva, siromaštvo, sloboda i bratska ljubav, što je za Franju Asiškog isto što i obraćenje; posljedica su i izraz susreta sa siromašnim Bogom koji prihvaća s velikodušnošću. Apostolov je dom put, njegova potpora bliskost braće suputnika, njegova snaga prisutnost Duha koji prebiva u njemu. Njegov je “zanos” Kraljevstvo. Franjevački misionar nikada si ništa ne prisvaja: niti mjesto, ni neki pothvat, ni djelo, ni novac, niti što drugo. Slava Božja mora sjati pred ljudima u svojoj svojoj jasnoći, iznad svakog osobnog probitka. Tek tada postat ćemo mir i naviještati ćemo mir. Vjera i poziv, evangelizacija i *kenosi*, sve do potpunog samopredanja, su nerazdvojni (usp. *1Čel* 22-23). Prava se evangelizacija sastoji u onom “sebedarju” također i kada nema mučeništva u krvi. Jer dati život nije samo umrijeti, već također prenijeti puninu života.

5. Dijalog, susret i uzajamnost

154. Ovih smo godina i mi bili svjedoci valjanog hoda društva, hoda naime prema vrjednovanju osobe u njoj samoj i u njezinu odnosu s drugima; iskusili smo i shvatili kako kulturalne različitosti mogu postati bogatstva na korist svih. Pored toga, društva postaju sve više “pluralistička”, to jest višekulturalna i višereligijska. Danas nitko više ne može umaći izazovu pluralizma, štoviše, “treba se hrabro suočiti s prilikama koje su sve raznolikije i sve zahtjevnije u surječju globalizacije i novoga i promjenjivoga prožimanja naroda i kultura koje ih obilježavaju” (*NMI* 40).

Riječ je, dakle, o pronalaženju kršćanskog odgovora na poteškoće koje su u svojoj osnovi ljudske: kako ljude učiniti sposobnima da žive zajedno u uzajamnom priznavanju i poštivanju različitosti? Kako prihvatiti različitost drugoga u kršćanskoj zajednici? Kako pridonijeti tijeku izgradnje društvene veze, pravednosti, jednakosti i otvorenog i općeg bratstva?

Tu se potvrđuje naša sposobnost da budemo braća svima i oruđa pomirenja i mira.

155. Kada se Franjo susreo sa sultanom Malik-Al-Kamilom u Damietti u lipnju 1219., stekao je nepredvidivo i prosvjetljujuće iskustvo (usp. *Jacques de Vitry* Lettera IV; *1Čel* 57; *LM* 9,7-9). Franjo se predstavlja kao onaj kojega šalje “Svevišnji Bog”, naziva se “kršćaninom” i naviješta svoju vjeru, ne proglašavajući križarski rat; postupno u sultanu otkriva “mistika” i brata u “vjeri” u jedinog Boga, a sultan sa svoje strane otkriva u Franji “prijaznog čovjeka” i vjernika. U Damietti se dogodilo čudo susreta

između dvije vrlo različite osobe, susret koji se zbio “na obali drugoga”, u poštivanju različitosti, u uljudnom dijalogu, u besplatnoj ljubavi. Franjo je iskusio i otkrio novi način ispunjanja poslanja, čiji odjek i duh imamo u 16. poglavlju *Nepotvrđenog pravila* iz 1221.

U Damietti Franjo je imao iskustvo uzajamnosti. Prihvatio je ono što je vidio dobroga u sultanu i vratio se u Asiz s dubokim poštivanjem *Saracena* koje je upoznao kao vjernike. On nam pokazuje drugi čudesni i suvremeni oblik evangelizacije: poslanje je slušanje i priopćavanje; ono znači živjeti s drugima; znači odlučiti otvoriti oči za stvarnosti drugih; znači vjerovati da je Božje Kraljevstvo već oko nas, u dubini, u svakoj osobi također nekršćanskoj (usp. *1Čel* 82); znači istodobno dati i primiti.

Na području dijaloga franjevaštvo ima svoju riječ za izreći, ali prije svega ima primjer i svjedočanstvo za ponuditi. Doista, Franjin lik, iskustvo i ponuda predstavljaju poruku čiju vrijednost prihvaćaju i priznaju sljedbenici najrazličitijih vjera i religija. Franjo je čovjek svestranog dijaloga zbog njegovog dubokog iskustva evanđelja, zbog njegove ljubavi prema Božjoj Riječi koja je u njemu izvodila trajno obraćenje: sve to od njega je učinilo novog čovjeka koji je pronašao ravnotežu odnosa s Bogom, s ljudima i sa svim stvorenim, kojem se svatko može obratiti s nadom. Zato je franjevac po svom pozivu čovjek dijaloga

Obnova uobičajene evangelizacije

1. Vjerni i djelovni

156. Svaka ustanova posvećenog života pozvana je obnoviti duh poduzetnosti, domišljatosti i svetosti utemeljitelja, očuvati “dinamičnu vjernost” u poslanju, “prilagođavajući njegove oblike, kada je to potrebno, novim prilikama i različitim potrebama, u punoj poslušnosti božanskom nadahnuću i crkvenom razboru” (*VC* 37).

PVR-a 2001. je istaknulo određene napetosti koje prate naše iskustvo u današnjem svijetu, kao što su napetost između pluralnosti i jedinstva te ona između naslijeđa koje se mora vjednovati i želje za novim oblicima koje se želi razviti (usp. *Acta CPO 2001* str. 297-303). Te napetosti moraju postati prilike za rast i razvoj, a ne prepreke koje priječe hod.

Vjernost našem “evanđeoskom planu života” zahtijeva od nas da tražimo nove oblike *bratstva-u-poslanju*. “Tražiti nove načine življenja u bratstvu, novih prilika za dijalog sa svijetom, ne znači osuditi ono što je učinjeno ili ono što se čini, niti odbaciti našu bogatu baštinu; riječ je samo o našem zauzimanju oko obnove našeg prianjanja uz Gospodina. Evanđeoska vjernost uvijek je izvor odvažnosti i stvaralaštva” (*Od znakova vremena do vremena znakova*, (Rim 2002., str. 3).

Sve više trebamo teocentrična i proročka bratstva, zauzeta u ucjepljivanju evanđelja u

svakodnevnini život i u različite načine evangelizacije.

Da bi se njegovalo to traženje živog i pravog Boga u našoj se povijesti može krenuti od novog produblivanja Franjina lika i naše duhovnosti, od središnjeg mjesta Božje Riječi koja usmjerava novi hod bratstva, od stvarnih očekivanja ljudi s kojima se susrećemo i koji mogu dati snagu bratstvu; od franjevačke “putničke” karizme koja može odrediti *bratstvo-u-poslanju* koje živi među ljudima, u molitvi, bez novca i stalnog boravišta; od projekta kojim se studentima i ljudima iz svijeta kulture koji to žele pruža iskustvo zajedništva, dijeljenja i služenja.

Imamo zadaću biti vjerni evanđelju koje ispovijedamo i Franjinoj karizmi; istodobno imamo odgovornost da naš plan života učinimo znakovitijim i prozirnijim, tako da bude znak i proroštvo. Novi oblici evangelizacije moraju se unaprjeđivati kao klice novog život okrenutog budućnosti Duha.

2. Otvoreni za suradnju

157. To će stvaralaštvo biti bogato i izgrađujuće u mjeri u kojoj ćemo biti otvoreni za suradnju među franjevcima i sa svjetovnjacima, otvoreni dijalogu i razmjeni sa svima.

Franjo je za sve i svačiji, ne pripada nijednoj skupini posebno: on je veći od bilo kojeg franjevačkog “Reda” odnosno skupina nastalih kroz povijest, dok se svako bratstvo može nadahnuti i obogatiti drugim bratstvima.

Dijalog i suradnja među franjevcima danas je nužna da bi se shvatili “znaci vremena” za nas i da bi se iznova inkulturiralo našu karizmu. A *franjevci* nisu oni koji službeno čine veliku franjevačku obitelj. Postoje i ostale skupine i zajednice koje se nadahnjuju na Franji i nastoje živjeti bar poneki vid njegove karizme i koje su izvan obitelji te također pripadaju ostalim kršćanskim vjeroispovijestima. Te “nove franjevačke zajednice” ili “samonikle franjevačke skupine” izraz su životnosti i suvremenosti Franjinog evanđeoskog iskustva. Otvoriti se novim stvarnostima, uspostavljati dijalog i surađivati s njima, s jednostavnošću i slobodom, ne želeći nikoga “izbaciti”, može postati izvor nadahnuća i sigurno znak poštivanja i solidarnosti.

3. Propovijedanje i ostali načini evangelizacije

158. Nije bez koristi ponoviti da je prvi i najvažniji oblik franjevačkog načina evangelizacije primjer našeg života nadahnut na evanđelju; taj je oblik “propovijedanja” dostupan svima (usp. *NPr* 17).

Franjevačka evangelizacija, pored toga, bila je i jest otvorena svim oblicima i načinima nazočnosti među muškarcima i ženama svakog vremena i kulture: nismo vezani ni uz jedno posebnu *diaconiu*, izuzev one da živimo evanđelje u bratstvu i poslušnosti. Same

Generalne konstitucije svoj braći ostavljaju otvoreno svako područje; ono što Franjo ustrajno zahtijeva jest da služba riječi odnosno svaka druga pastoralna zauzetost ne budu nikada odijeljeni od svjedočenja evanđeoskog života, da ono uvijek prethodi i prati svaki oblik navještaja, i onoga *ad gentes*. Mora se isključiti svaka dvojnost između “biti” i “činiti” kako bi se promicalo karizmatičko jedinstvo u susretu i u služenju.

159. Također danas braća, na svim kontinentima, izražavaju tu višestrukost načina i oblika evangelizacije, to bogatstvo službi koje pružaju. Iz provedene studije o načinima naše nazočnosti u župi, koja je zatim proširena također na ostale oblike nazočnosti, proizlazi vrlo lijepa i bogata slika, zbog koje ne mogu a da ne zahvalim od sveg srca, također u ime definitorija, svoj onoj braći koja marljivo, vjerno i s tolikom evanđeoskom velikodušnošću rade:

- na polju *pastoralna*: u župama i ostalim uobičajenim pastoralnim djelovanjima, poput službe u svetištima, službi propovijedanja, pučkim misijama, kontemplativnom život, raznim kapelanijima, sa seliocima i izbjeglicama...
- Na polju *odgoja*: mnoga braća rade na tom području, u sveučilištima, u zavodima, općenito u školama, u izdavačkim kućama i sredstvima društvenog priopćivanja (radio, televizija...).
- Pastoral *zdravstva*: to je područje koje se na osobit način odnosi na franjevački poziv; braća rade u bolnicama, pomažu starije, osobe s poteškoćama u razvoju, duševne bolesnike, one koji umiru od AIDS-a, starije osobe koje su same...
- I mnogim drugim skromnim i skrovitim službama koje samo Gospodin vidi i cijeni...

To je vrlo bogata raznolikost koja, ipak, ima ograničenja o kojima moramo razmišljati: tu mislim na nedostatak poznavanja, priopćivanja i odnosa, na razini Reda, glede onog dobra koje činimo; na raspršenost i nepripravljeno djelovanje; na nedostatnu teološku, pastoralnu i karizmatičku izobrazbu braće zauzete u različitim oblicima pastoralnog djelovanja; na slabu vjerodostojnost.

Kako, primjerice, doprijeti do onih koji više ne dolaze u naše Crkve? Kako usklađivati različite pastoralne ili kulturalne djelatnosti ne prepuštajući ih maštovitosti pojedinog brata? Je li moguće upriličiti formaciju na razini konferencije?

Odgoditi na još nekoliko godina odgovor na ta pitanja značilo bi izgubiti zauvijek *povoljan trenutak* za obnovu našeg *djelovanja* i našeg *postojanja*. Danas se od nas traži da budemo evangelizatori u svijetu koji se mijenja, dakle u stanju poslanja više nego čuvanja; blizu ljudi više nego zaokupljeni za neki zemljopisni prostor.

4. Bratstvo dijeljenja s posljednjima

160. U Redu je sve veći broj bratstava koja se uključuju među najsiromašnije. Ta su bratstva nastala po želji provincijskih kapitula ili su na njima utemeljena, a prate ih i

provjeravaju provincijalni ministri i definatoriji. Njihov je identitet različit: bratstva koja dijele život s posljednjima, bratstva zauzeta u evangelizaciji putnika, odnosno ona potpuno posvećena skrbi i prihvaćanju osoba s poteškoćama: ovisnicima o drogi, alkoholičarima, oboljelima od AIDS-a, “bezemljašima”, *desplazados*...

To je poziv u kojem su često usklađeni život u bratstvu, malenosti i siromaštvu, koji privlači različitu braću, mlađu i stariju, koja žele odlučnije živjeti nasljedovanja prema Pravilu. “Da poniženje Spasitelja odlučnije slijede i jasnije pokažu, neka braća provode u društvu život i položaj malenih, boraveći uvijek među njima kao manji” (*GG KK 66,1*). To je naš *izbor*, uz koji smo prionuli redovničkim zavjetovanjem; to je davanje prednosti onom “tihom naviještanju Kraljevstva” o kojem govore naše Konstitucije (*GG KK 89,1*)

Evangelizacija *ad gentes*

1. Obnovljeni misionarski zanos

161. Susrećući se s braćom – mlađom i starijom – u različitim smo jedinicama mogli ustanoviti kako je, općenito, zanimanje za evangelizaciju *ad gentes* vrlo veliko. Često nedostaje primjerena predodžba, osjetljivost i formacija na tome području, pa ipak, unatoč svemu, taj je poziv živ i prisutan. To pokazuju prijanjanje braće uz pothvate Reda: ovih su godina, kao što smo već rekli, pokazali raspoloživima za misiju iz svih kontinenata, od Brazila do Tajvana, svih životnih dobi, sve od 75-80 godina! Da je bilo veće suodgovornosti u poticanju, sigurno da bi se Red pokrenuo: ne nedostaje ni velikodušnosti ni raspoloživosti. I običajno misionarske provincije, unatoč nedostatku zvanja i obvezi promijene nazočnosti braće na nekim mjestima, nastavljaju svoj misionarski polet i svoju velikodušnost, ne samo s obzirom na novčana sredstva, nego također ne osoblje; stvaranje posljednjeg u nizu međunarodnog bratstva u Istanbulu to jasno pokazuje. Pored toga, u ovom je razdoblju provincija Sv. Ivana Krstitelja u SAD-u započela s novim djelovanjem u Montego Bayu na Jamajci.

2. Prema novim fundacijama

162. Sa zadovoljstvom vidimo kako se braća s Afričkog kontinenta sve više ozbiljno zauzimaju u inkulturaciji franjevačke karizme u različitim narodima. Mnogo je znakova života posljednjih godina na tome kontinentu:

- osnutak nove provincije Kraljice mira (koja je bila vice-provincija) u Južnoj Africi: braća te provincije razmišljaju o tome da naš oblik života uprisutne također u još nekim Afričkim zemljama.
- Stvaranje, nakon duge i ozbiljne pripreme, nove vice-provincije Utjelovljene

Riječi u Obali Bjelokosti, Togu i Beninu. Ta jedinica već razmišlja o osnivanju nove Fundacije u Burkini Faso: to je ohrabrujuće za sve

- Vice-provincija Svete Obitelji u Egiptu, premda postoji tek nekoliko godina i djeluje u teškom okruženju, zauzeta je u pružanju pomoći našoj braći u Libiji i Maroku; istodobno, započela je s planiranjem nove fundacije u Sudanu.

Gledajući brojčane podatke ovih posljednjih šest godina vidimo kako Red još uvijek svake godine ima gotovo 2.000 mladih u formaciji: kako samo plodnu misijsku evangelizaciju možemo ostvarivati! Ipak, unatoč tim brojkama, teško otvaramo nove misije *ad gentes*, bilo kao konferencije (provincije), bilo kao Red! Znamo dobro kako je početak franjevačke karizme upravo u znaku misijskog zanosa, da taj zanos označava najvažnije postaje njezine povijesti šireći se pomoću njega diljem cijeloga svijeta. Današnje naše provincije plod su te velikodušnosti. Sve do unatrag 50 godina provincije koje su imale zvanja osnivale su nove misije iz kojih su, zatim, nastajale nove jedinice, od Brazila do Kine, od Kube do Koreje, od Indije do Japana... Red i dalje očekuje tu misionarsku hrabrost i velikodušnost od provincija i konferencija koje su danas bogate zvanjima (a neke su i vrlo bogate!).

Trpimo od statičnosti: i to je vrlo ozbiljna poteškoća! Ima provincijalnih ministara koji udovoljavaju neodgodivim zahtjevima svakog biskupa, a ne obavijeste čak ni generalnog ministra (usp. *GG KK* 120,1), ali se više ne uspijeva zajednički surađivati da bi se otvorila nova misijska područja; a zahtjevi koji nam pristižu od raznih biskupa su brojni...

Ima provincija i konferencija koje imaju svake godine solidnu skupinu novaka i svečano zavjetovane braće ali ne osjećaju tu misionarsku neodgodivost.

Novi će misionarski polet oživjeti naše mjesno, provincijsko i opće bratstvo. Vratiti evanđeosku pokretljivost, putovati radi naviještanja Kraljevstva znači živjeti s radošću i velikodušnošću naš poziv; to će biti također "prvi oblik" zauzimanja za "pastoralnu skrb za zvanja": osrednji život ne može privući mnogo ljudi!

3. Novi misijski pothvati

163. *Međunarodno bratstvo za formaciju misionara u Bruxellesu (4. 10. 2000.)*

- Iz iskustva koje traje već više od 20 godina rada na misijskim pothvatima Reda, proizišla je potreba da se zajamči primjerena formacija za život u međunarodnim bratstvima i obnovljeno viđenje misije u Redu. Razdoblje pripreme pruža, među inim, daljnju mogućnost razlučivanja glede misionarskog poziva uz kvalitetnu stručnu pomoć braće.
- Misijska formacija koja se pruža u Bruxellesu općenita je i osnovna, i mora se upotpuniti s posebnom i mjesnom formacijom; zbog toga program u Bruxellesu, u predviđenom trajanju od šest mjeseci, mora slijediti posebni program od bar

šest mjeseci u svakom mjestu poslanja koje prihvaća novog misionara.

- Trenutno bratstvo čine šestorica braće s raznih kontinenata, svi s misionarskim iskustvom i/ili formacijom; ona se zalažu za osobno praćenje, susrete i predavanja na francuskom i engleskom jeziku.
- Bratstvo u Bruxellesu pruža jednako tako mogućnost preispitivanja života i obnovu misionarima koji ulaze u subotnje razdoblje (usp. *GG KK 121,2*).
- Koliko je moguće, bratstvo želi biti također novi oblik nazočnosti u srcu Europe: u Bruxellesu imaju sjedišta mnogobrojni uredi Europske Unije, i tisuće je stranaca (iz Europe i ostalih kontinenata) koji se ondje nalaze na radu.
- Početak iskustva je bio dobar, s postupnim uklapanjem u mjesnu Crkvu u društvenu stvarnost. Do sada su primljene dvije skupine braće za pripravu na misije i prva skupina mladih spremnih za iskustvo dragovoljačkog rada u misiji.
- Javila se potreba za tješnjom suradnjom između provincija i Generalnog tajništva za misijsku evangelizaciju sa svrhom da se zajamči redovitost odvijanja i potrebno vrijeme za formaciju misionara.
- Sigurno smo još na početcima, ali bratstvo je već pokazalo valjanost tog domišljaja i nužnost svog postojanja; s vremenom i iskustvom i to će “sjeme” sigurno donijeti svoje plodove

164. Međunarodno bratstvo za ekumenski i međuvjerski dijalog u Istanbulu

Već 1995. generalni ministar fra Hermann Schalück, na skupštini UFME-a u Santiagu de Composteli, predstavio je plan tog međunarodnog bratstva u Istanbulu, gdje su manja braća nazočna već stoljećima. U ovim posljednjim godinama taj je pothvat ponovno pokrenut: Generalni definitorij je odlučio da *Služba za dijalog*, u suradnji s toskanskom provincijom sv. Franje s ranama Kristovim, o kojoj je ovisila nazočnost u Istanbulu, mogu usklađivati i poticati to međunarodno bratstvo. Nekoliko braće različitih narodnosti ubrzo se stavilo na raspolaganje za taj pothvat koji želi odgovori na zahtjev našeg doba. Bit će to bratstvo označeno – kao što kažu *Smjernice* – međuvjerskim i ekumenskim dijalogom, uklopljeno u mjesne Crkve, utemeljeno na franjevačkoj karizmi i u službi Redu s obzirom na poticanje braće na tom tako važnom području (usp. *GG KK 92-95*).

Bratstvo će biti službeno otvoreno početkom 2003. Riječ je o novom iskustvu kao odgovoru na znakove vremena. Naše bratstvo, u ovim vremenima označenim snažnim napetostima, ne može ostati nedjelovno: jedno od mjesta najdubljih napetosti je ono vjersko, zbog toga moramo tražiti prostore dijaloga također na tome polju, kao što već činimo također u ostalim dijelovima svijeta.

4. Oblici misijske suradnje između generalnog ministra i provincija

165. Ovih posljednjih godina misijsko poticanje Reda otvorilo se više međunarodnim i međukulturalnim gledištima. S misija “vlastitih” nekoj provinciji prešlo se na međunarodne pothvate, s velikodušnom suradnjom braće iz različitih dijelova svijeta. Danas sa sigurnošću možemo reći da to, osim što predstavlja povratak prvotnom naslijeđu, odgovara pojavi globalizacije i univerzalizma u koju smo, htjeli to ili ne, svi uključeni.

Projekt Afrika, projekt Rusija-Kazahstan, zatim onaj u Tajlandu odgovaraju tim višekulturalnim značajkama; štoviše, u sastavu gotovo svih jedinica koje su u Africi ili Bliskom istoku već su danas braća podrijetlom iz raznih naroda i kontinenata, koji zaista i čine međunarodno bratstvo.

Započeli smo također tješnju suradnju između Reda i nekih konferencija odnosno provincija. Bratstvo u Istanbulu je plod toga dogovora; u Tajlandu smo potražili pomoć, u pogledu osoblja i praćenja, od Konferencije za Južnu Aziju i Oceaniju, osobito od provincije koja graniči s Indonezijom: provincijalni ministar prati i posjećuje braću uključenu u taj projekt. I pojačanje naše nazočnosti u Maroku je omogućeno bratskim dijalogom suradnje s provincijama koje su od prije uključene u tu misiju.

Morat ćemo jačati te oblike “misionarenja” na svim kontinentima. Nitko nije toliko siromašan da ne može ništa dati. Ta “druželjubiva” suodgovornost koja nas ujedinjuje u poticanju Reda, *ad intra*, mora se izraziti također u misijskom duhu. I u ovom slučaju potrebno je prevladati “područnost” koja je pomalo “posvojna”.

Zašto ne misliti na neku drugu “privremenu” strukturu, koja će pomoći da u nama ojača osjećaj odgovornosti u tom hodu opće solidarnosti i misionarenja?

Ostale mogući perspektive: međuprovincijska bratstva u službi Reda

166. U gore nabrojenim perspektivama može se također razmisliti o jednom ili više bratstava koje bi bile u službi različitih potreba, misijskih ili pastoralnih, u formaciji na svim kontinentima.

Postupno smanjenje broja braće u raznim jedinicama i povećanje potreba osobito na području formacije, trajne i početne, ne pospješuje tu pokretljivost i solidarnost; dok bi prigodno zauzimanje moglo biti prihvatljivije i istodobno vrlo korisno svima.

a. Sastav skupine

Skupina braće iz različitih provincija ili kustodija koja se, nastavljajući svoje obveze u jedinicama iz kojih dolaze, stavlja u raspolaganje Redu radi privremene ili neredovite službe. Njihovu će raspoloživost ponuditi generalnom ministru njihovi provincijalni ministri, zajedno s mišljenjem o prikladnosti. Konferencije će surađivati s generalnim ministrom na oblikovanju i pripremi te/tih skupine/a.

b. Oblik službe

Riječ je o prigodnoj službi za susrete, konferencije, tečajeve, bratsku pomoć itd..., u trajanju od nekoliko mjeseci. Ili službi zamjene u slučaju bolesti, subotnjih razdoblja... Može se također pružiti prijeko potrebna služba potpore za jedinice s velikim poteškoćama s osobljem; u tom će se slučaju zahtijevati više godina, kao u misijskim projektima povjerenim Redu.

c. Uvjeti

Poznavanje jezika koji se govori u bratstvu u kojem se želi služiti.

Kratka priprava skupine (u mjestu koje će se odrediti u dogovoru s generalnim ministrom) stavlajući naglasak na određene sastavnice poput:

- uvođenje u višekulturalni bratski život;
- uvođenje u opću predodžbu života u Redu;
- osnovne obavijesti o mjestu odredišta.

Preustroj Generalnog tajništva za misijsku evangelizaciju

167. Prilikom raznih posjeta i susreta s brojnom braćom u svijetu, kao i preko izvješća generalnih pohoditelja u prigodi provincijskih kapitula, mogli smo se diviti i radovati zbog mnogobrojnih i bogatih djelatnosti tolikih jedinica, za koje možda sva braća ne znaju. Mislili smo na Franju, koji od nas traži da se radujemo zbog dobra koje nam Gospodin govori ili čini po braći: bilo bi važno da razni oblici evangelizacije budu više poznati, poticani, međusobno usklađivani. Bilo bi također od pomoći svima da različita iskustva evangelizacije promatraju kao odgovor na znakove vremena. Trenutno se u Generalnoj kuriji time ne bavi nijedan ured.

Generalni definatorij, slijedeći smjernice Crkve i Reda u ovih posljednjih 40 godina, smatrao je da bi se Tajništvo za misijsku evangelizaciju u postojećem obliku moglo preustrojiti kako bi se bolje odgovorilo na zahtjeve evangelizacije u današnjem svijetu. Plan je podnesen predsjednicima konferencija na susretu u svibnju 2002. i prihvaćen je s odobravanjem.

168. Novo bi tajništvo uzelo ime *Tajništvo za evangelizaciju* i obuhvaćalo bi *dva velika odsjeka*: misijsku evangelizaciju (*ad gentes*) te ostale načine evangelizacije (usp. *GG KK 89-99*).

- *Misijska evangelizacija*: to je područje kojemu se mora dati povlaštenu prostor. Riječ je o promicanju i poticanju misijske protege, kao sastavnom dijelu franjevačkog poziva, u našem Redu. Uskladba misijskih pothvata uključuje ne samo osobno i ustrojbeno praćenje tih djelovanja, nego također prepoznavanje i stvaranje novih misijskih područja, prema potrebama vremena i mjesta, u duhu teologije i ekleziologije u stalnom razvoju.

- *Ostali načini evangelizacije*: drugo bi se područje odnosilo na ostale službe, koje će se razvijati duševnim darom i stvaralaštvom u brojnim provincijama: od liturgije do župa; od kuća za molitvu do bolnica; od socijalnog rada do sveučilišta... Te razne nazočnosti i djelovanja našle bi svoje središte za usklađivanje i poticanje u novom Tajništvu za evangelizaciju.

Kako sve više raste solidarnost i suradnja među raznim jedinicama Reda, s većom se neodgodivošću opaža potreba povezivanja i dijalog između jedinica i Reda. Ako promatramo nove oblike evangelizacije koji nastaju, nužnost obnovljenog stvaralaštva i znakovitosti naših nazočnosti u raznim kulturama u kojima smo nazočni, javlja se očita potreba usklađivanja, poticanja i praćenja tog rada.

Bit će to ozbiljno zauzimanje i zahtijevat će više primjereno pripremljenih osoba prije svega za SGEM: smanjenje broja braće i djela prisilit će nas na veću usuglasidbu i veću velikodušnost provincija!

169. Za razmišljanje

- Na kapitulu ćemo morati razmišljati o smislu našeg misionarnje, o opasnostima zatvaranja u “provincijalnu” samodostatnost; odnosno u isključivo zauzimanje za “preživljavanje”. Riječ je o ponovnom dubokom osmišljavanju našeg poziva i poslanja.
- Koje oblike misijske suradnje između generalnog ministra i provincija treba podupirati, razvijati ili započeti?
- Kako jačati suradnju među provincijama, u raznim pothvatima evangelizacije i misija *ad gentes*, na raznim kontinentima?
- *Kustodija Svete zemlje*: osobno sam izbliza mnogo pratio ovu jedinicu. Posjetio sam je više puta, bio sam nazočan u trenucima slavlja i onima kušnje. Dok svoj braći zahvaljujem za njihovo svjedočanstvo u toj svetoj i okrvavljenoj zemlji, ipak se pitam: kako Kustodija može na primjeren način odgovoriti na tolika očekivanja Crkve i svijeta u ovim tjeskobnim vremenima?
- Projekt Kina: riječ je o stoljetnoj nazočnosti našeg Reda, koja je i danas živa. Kako se više otvoriti tom kontinentu? Kako osnažiti već postojeće nazočnosti u Tajvanu i Hong Kongu? Trebamo veću suradnju, raspoloživost i velikodušnost provincija i braće.
- U suradnji s franjevačkom obitelji, redovnicima, redovnicama i svjetovnjacima, koje oblike evangelizacije kušamo, koje možemo poduzeti i, nadalje, kako ih oblikujemo?
- Ako je dijalog sastavni dio našeg Reda, kako iznova odrediti naš poziv danas, u našem globaliziranom svijetu? Kako živjeti ekološku protegu?
- Neke su konferencije već ustanovile skupine za razmišljanje kojima je svrha proučavati budući franjevački identitet u našim kulturama. Je li moguće stvoriti istodobno međuprocijalska

bratstva koja će, pokušavajući nove oblike evangelizacije, pomoći u traženju tog identiteta? Na kojim osnovama?

170. Za zaključak

Da bi se uspelo obnoviti našu zauzetost u evangelizaciji, morat ćemo prije svega biti sposobni odgovoriti na određene unutarnje izazove, prisutne u načinu razmišljanja mnoge braće, da bi se prevladali stavovi poput:

- *težiti djelotvornosti*: prijeći s “kulture učinka i uspjeha” na prioritet svjedočenja, evangelizacije preko “tihog naviještanja kraljevstva Božjega... provodeći život malenih u bratstvu” (GG KK 89,1);
- *staviti sebe u središte*: prijeći sa stalne napasti da radimo sami, da se smatramo “glavnim tvorcem” na način razmišljanja “beskorisnog sluga” koji zna moliti, slušati i čekati, premda radi sa zauzetošću, i koji zna surađivati sa svima;
- *sigurnost i zgrtanje*: prijeći s duha “zgrtanja” i “nametanja” kroz ekonomsku moć na duh “vraćanja”, malenosti koja proizlazi iz teocentrične predodžbe (usp. NPr 17).

A potom je nužno razviti određena osnovna uvjerenja kojima će biti označena misija:

- “Vjera jača kada se daje” (RM 2).
- Onaj je spreman koji je u duhu postojan.
- Raditi ne gaseći duh molitve i pobožnosti.
- Poslanje je jedno, ali u različitim oblicima i načinima, jer evangelizator živi s narodom, za narod i kao narod (usp. *Evandjelje nam je izazov*, 29).

II. Služba vlasti:

svjedočiti evandjelje bratstva

“Od sveg se srca povjeravam ovom bratstvu”

171. Javno obdržavati Pravilo i život manje braće, što je za Franju isto što i “biti primljeni u poslušnost” (PPr 2,11), franjevac se potpuno predaje Bogu, dajući mu sav svoj život sklapajući savez s njim (usp. GG KK 5,1). To posvećenje, koje se u zbiljskom obliku ostvaruje kroz zavjete, dinamičan je slijed koji se izražava u uvijek novim oblicima u redovitim prilikama vlastitog života. Zavjet je ugovor koji nas obvezuje da otkrivamo i vršimo volju Očevu: “odričući se vlastite volje,... [braća] moraju svoje ministre slušati u svemu što su Gospodinu obećali obdržavati” (PPr 10,3), tako da postignu osobnu zrelost i dostignu u većoj punini slobodu djece Božje. Iz tog saveza s Bogom proizlazi također obveza življenja bratskih odnosa s povjerenjem. Jednim i životnim činom zavjetovanja cijeli život manjeg brata postaje potpuno i konačno predanje Gospodinu i braći. To je prava perspektiva koja istodobno rasvjetljuje službu vlasti i obećanje poslušnosti koju daje brat. U redovničku se zajednicu ulazi da se slijedi Isusa “zajedno”, kao osobe koje žive isti evandeoski o karizmatički projekt u bratskom zajedništvu. Treba izaći

iz dvočlanog pojma poglavar-podređeni, ovisnost-neovisnost, da bi se prešlo na protegu uzajamnosti, međusobne ovisnosti i suodgovornosti, koja stvara i jača istinsko zajedništvo. Riječ je o vraćanju evanđeoskom poimanju vlasti i poslušnosti. Isus koji vrši svoju “vlast”, ne zapovijeda i ne pokorava, već oslobađa i daje život. Vlast živi u bratstvu, ona je za bratstvo i potiče bratstvo da krene od vrijednosti i u pogledu ostvarenja zajedničkog evanđeoskog plana života.

U pravcu te vrste vlasti/poslušnosti naš Red mora rasti, da bi vršenje vlasti moglo zajamčiti i poduprijeti naša *bratstva-u-poslanju*.

Vlast i poslušnost znače u konačnici staviti se odgovorno u službu nekoj stvari, vrijednostima s obzirom na Kraljevstvo; reći “da” onomu na što smo pozvani biti prema Božjoj namisli za svakog od nas; predati se Bogu s pomoću ljudskih sredstava izabranih i prihvaćenih slobodno i stvaralački (usp. *OP* 3). *Forma vitae* ostaje obzor u koji svi moraju gledati i prema kojem se svi moraju ravnati, ministri i ostala braća.

Odgajati za službu vlasti

Da bi se odgajalo za službu vlasti nužno je vratiti se teološkim, duhovnim i franjevačkim korijenima službe, da bi se potom iz njih izvukli stvarni oblici njezina ostvarenja.

1. “Teocentrična” protega vlasti: čuvar evanđeoskog plana života

172. Svaka služba, uključujući onu vlasti, dar je koji dolazi od Boga i njemu pripada. Izabrani smo i pozvani od Duha na tu službu-služenje. Ta je diakonia-služba vezana prvenstveno uz božanski zahvat, a tek potom uz naše sposobnosti.

Za Franju, prva “vlast” jest sam Duh Sveti, koji je pravi generalni ministar Reda i svi su mu dužni biti poslušni (usp. *2Čel* 193). Ministri se biraju kako bi pomagali braći da ostvare svoj poziv. Predstavljaju važno posredovanje, premda ne jedino, između glavnog tvorca koji je Duh i evanđeoskog plana. Zbog toga je bitno da ministar podredi vlastite planove raspoznavanju Božje volje, Duhu Svetom koji može pozvati nekog brata da ide čak i među Saracene(usp. *NPr* 16). Vlast je u službi Bogu i braći.

Krajnja je zadaća vlasti, dakle, da pripravi i ostavi prostor snazi Duha koji se mora izliti na braću. Reći, utjecati, dirnuti, uvjeravati, potaknuti da se djeluje na određeni način nije prvotna svrha vlasti, već pripravlja i u službi je dolasku Duha; a sve to dolazi od Boga koji poziva na tu službu.

Očuvati taj teocentrični (ne antropocentrični) obzor službe od najveće je važnosti. Ta je predodžba osloboditeljska (a ne ovisna o strančarenjima ili skupinama...), odijeljena (mi nismo “vlasnici” provincije), u njezinu središtu nije pojedinac (plodovi dolaze od Duha uz našu suradnju). Vlast je služba oslobađanja: pomaže braći da se oslobode svake sebične veze kako bi u punini izrazili sve mogućnosti dara i službe.

2. "Proročka" protega vlasti: pokretač nade

173. Lišena vlasti i slobodna, vlast postaje oruđe Duha u evanđeoskom planu života pojedine braće i bratstava. Ministri su pozvani surađivati s Duhom. Nije riječ o nametanju vlastite volje (ili moći), pokazivanju vlastite djelotvornosti ili sposobnosti, već o prepuštanju vodstvu Duha na dobro braće. Nije riječ o političkom vladanju ili gospodarenju stanjem u određenoj ravnoteži koja će sve zadovoljiti, već prepuštanju da nas zaokupi poslanje koje je neodgodivo, koje zahtijeva, koje želi da bude odjelotvoreno, koje zahtijeva poniznost i velikodušnost. Morat će upućivati i podsjećati sve kamo se mora ići, koji je smisao poslanja i povijesti, koji je hod oslobođenja koji treba ostvarivati.

Vlast pobuđuje nadu, koja nije samo očekivanje da se vide uspjesi, već da se nasluti ono što dozrijeva u tajnosti, u vjeri; to je sposobnost da se poveže u jedno raščlamba stanja, razlučivanje, budnost i djelatna strpljivost. Tu protegu nalazimo istaknutu u *Pismu cijelom Redu* svetog Franje.

3. "Agape" protega vlasti: tvorci pomirenja i zajedništva

174. Vlast je bratska služba: onaj koji obavlja tu službu mora i sam zauzeti, pred Ocem, stav poslušnog sina, suradnika s Duhom u izgradnji zajedništva i pomirenja. Da bi podupro zajedništvo i učinio da ono poraste, ministar ujedinjuje potrebe zajednice s potrebama pojedinca i usklađuje darove svih prema jedinstvu u različitosti, usmjeravajući ih prema općem dobru. Zbog toga, ministar surađuje s Duhom u smirivanju napetosti, vrjednuje darove pojedinca, podupire skladni rast molitvene, bratske i misijske protege. A da bi bratstvo otvorio Božjoj volji i na dobro drugih, ministar stremi iznad traženja isključivog ostvarenja osobe, "blagostanja" bratstva u samom sebi, da bi ga upravio prema poslanju pomirenja u svijetu koji se mijenja i preobražava. Poneki se put brat ili bratstvo mogu "osjećati dobro" također na rubu evanđeoskog plana: vlast ne smije dopustiti da se to čini ili prijeći šutke preko toga.

4. Vlast kao poslanje i diakonia

175. U toj predodžbi, *vlast* ne znači više neovisnost, napredovanje u službi, umijeće zapovijedanja, imati vlast nad drugima, vršiti "zaslužnu" vlast; ili znati upravljati, povezivati, voditi, usklađivati, planirati život svake skupine.

Vršiti vlast, za nekog ministra, prije znači biti pozvan i poslan za neko poslanje, službu koju mu je Duh povjerio u prilog "stada", koje mu ne pripada i za koje će morati polagati račun; službu po uzoru na Krista koji, u poslušnosti Ocu, daje život za ljude,

“perući noge” braći, u evanđeoskoj malenosti i *kenosi*. To je poslanje koje Isus povjerava Petru tek nakon što je dobio jamstvo o njegovoj ljubavi, koja se opet izražava u daru života (usp. Iv 21,15 sl.).

5. Ljubav u poslušnosti

176. Iz do sada rečenog jasno se shvaća kako se služba vlasti nikada ne može odijeliti od “ljubavi” u poslušnosti; eto zašto ih sam Franjo Pravilu ne želi odijeliti (usp. *PPr* 10): ministri i oni koji su im podređeni, lišeni vlastite volje, nasljeđuju Krista poslušna Ocu do smrti i “promiču pravo... bratstvo” (usp. *GG KK* 45,3 – 46).

U *trećoj opomeni* Franjo ide još dalje. Prvo s ljubavlju traži od brata ne samo da sluša naloge ministra, već da se stavi u njegove ruke: to je *prava poslušnost*. Potom zahtijeva još i *poslušnost u ljubavi*, utemeljenu na besplatnoj Božjoj ljubavi prema nama, koja nadilazi moguće bolje i korisnije stvari koje onaj koji je podložan vidi i može odabrati. Na kraju, dolazi podno križa: traži *savršenu poslušnost*. Onaj koji je u podređenom položaju ne može poslušati kada je zapovijed protiv duha i Pravila; na taj način, može ići ususret progonima, ali se ne odvaja od svoje braće, kao što se Isus na križu nije odvojio od svojih. Franjo nam je ostavio najuzvišeniji duh siromaštva.

Kada smo u napasti da o ministrima donosimo previše pravedan i prestrog sud, zaustavimo se malo kako bi također promislili o poslušnosti koju Franjo traži od svakog brata i ministra.

6. Vlast u službi poticanja

177. Ministar i gvardijani su *poticatelji*: oni koji pomažu da se pobudi, oživi i ustroji poziv i poslanje pojedinog brata i bratstava. Poticanje se odnosi na osobu u cjelini: razum treba prosvijetliti, srce zagrijati, svrhovite izbore poticati prema evanđeoskom planu života.

Poslanje ministra je u svojoj biti osobno, za svakog brata, prije nego samo upravljanje provincijom. Poticanje života nekog brata uključuje da ga se prati osobno, da mu se pomogne da bude odgovoran, da se zajedno prepozna Božju volju o njemu, da se prihvati svakog onog koji se utječe ministru (usp. *PPr* 10; *Lmin* 9-12). To znači ne prigrabljivati si službu koja pripada braći (usp. *NPr* 17,4; *OP* 4 e 19), vrjednovati njihove darove, uskladiti ih u bratstvu i voditi ih prema evanđeoskom planu.

U poticanju vlasti važni su neki oblici koje sam Franjo predlaže:

- *slušati*: znati slušati Boga kao nedvojbenog poglavara (*NPr* 22), da bi se potom moglo slušati braću; živjeti slušanje kao besplatni dar i poslanje službe, i stvoriti potrebne uvjete za to slušanje;
- *posjećivati* braću (usp. *PPr* 10,2): to je naslijeđe koje nam je ostavio Franjo i

prigoda za zahvaliti Gospodinu što nas je dao za braću; posjet je znak ljudske blizini i evanđeoske suodgovornosti; jača osjećaj pripadnosti, pomaže braći da posvijeste vlastiti identitet; prevladava osjećaj samoće, stvara veze povjerenja i zajedništva;

- *poticati i hrabriti* (usp. *PPr* 10,2): važno je posvješćivati razloge našeg posvećenja, poticati i “raspaljivati” kako bi se ojačao naš poziv;
- *opominjati braću i dopustiti da se bude opomenut* (usp. *OP* 22; *NPr* 10,2 sl.): taj je oblik poticanja najviši stupanj milosrđa i poslušnost zapovijedi ljubavi (usp. *Mt* 18,15), jer je “ljubav snaga koja potiče na ispravljanje” (sveti Augustin).
- *svjedočiti*: onaj koji obavlja vlast ima poslanje svjedočiti i naviještati vlastitim životom ljepotu franjevačkog poziva, mogućnost hoda prema dohodištu koje je evanđeoski plan života;
- *oprašati*: srce otvoreno opraštanju nije u opreci s bratskim opominjanjem. Resi naprotiv vlast značajkom prijeko potrebnom za vođenje braće: ustrajnošću u ljubavi unatoč slabosti drugoga (usp. *Lmin*);
- *gorljivo živjeti to poslanje*: poput proroka, vršitelj vlasti mora dopustiti da njime potpuno ovlada služba koja mu je povjerena, poslanje koje, u Crkvi, glasi: “služiti čovjeku objavljujući mu Božju ljubav koja se očitovala u Kristu Isusu” (*RM* 2).

Kriza autoriteta i poslušnosti

178. U svakom je dobu postojala posebna napetost između autoriteta i poslušnosti, između osobnog ostvarenja i općeg dobra, između nezamjenjive vrijednosti osobe i neiscrpnog bogatstva zajedništva. U trenutnom kulturalnom surječju, odnos između ta dva vida jednako tako proživljava duboku krizu. Autoritet među braćom nije više u modi, kao što se uostalom događa i u obitelji, školi, politici. S druge strane, sve su raširenija traženja osobnih prava i pojedinačnih sloboda, u čijem je središtu isključivo pojedinac, ne vodeći računa o slobodi i pravima drugih. Poslušnost se više ne shvaća i prihvaća s vjerom i zamjenjuje se samodostatnošću koja može postati sebeljubna i uživalačka; odnosno lažnim dijalogom koji nikada ne smije “zasmetati” vlastitom ja.

Te su dvije krize, autoriteta i poslušnosti, ujedinjene, i imaju snažan utjecaj također na posvećeni život. U određenim sredinama našeg Reda, važne sastavnice redovničkog život potisnute su u ozračje privatnog života (“ti pusti na mene miru, a ja ću tebe”); poštivanje i uvažavanje gvardijana i ministra označeni su raširenim nepovjerenjem, nesnošljivošću i netrpeljivošću, Ministri se ne vode uvijek evanđeoskom predodžbom autoriteta. Neki put izražavaju određeno protivljenje da dijele odgovornost za poticanje života u provinciji. U drugim slučajevima imaju poteškoća u razlučivanju velikodušnosti od “ljubomorne” privrženosti uz službu; ili postoji “natjecanje” tko će

postati ministar, ali bez evanđeoskih razloga. Na kraju, u nekim provincijama, pojedinci prihvaćaju služiti mjesnom, provincijskom ili općem bratstvu tek uz veliki otpor.

Shvaćanje i ostvarivanje poslušnosti postali su dvosmisleni; smisao i ostvarenje autoriteta sve se manje shvaćaju. Vjeruje se kako autoritet nema više svoju ulogu, prepuštajući da zajednica ide svojevrsnom bezvlašću, gdje se razvijaju najrazličitija nezadovoljstva. Ministri zbog toga trpe najviše, sve do odricanja, svjesnog ili nesvjesnog, vršenja svoje vlasti. Njihova uloga nije više jasna. U konačnici, prelazi se s uobičajene uloge pravnog posrednika, koji naređuje i nadzire, na ulogu onoga koji nastoji shvatiti i poticati svaku osobu usmjeravajući je prema *forma vitae*. Da bi se došlo do toga, potrebni su novi uvjeti; ministri spremni preuzeti na sebe i obavljati određene zadaće. Otud se počinje govoriti o “krizi *leadershipa*”, u smislu krize autoriteta koji nije više kadar voditi, davati jasne prijedloge, pouzdano usmjeravati.

Kako poboljšati službu vlasti

1. Promicati suodgovornost

179. Suodgovornost i dijeljenje odgovornosti; to je odgovorno djelovanje svih, prema vlastitoj ulozi i vlastitim sposobnostima, u pogledu ostvarenja evanđeoskog plana života. Suodgovornost – bilo na duhovnoj razini bilo u običnom životu – čini da osoba dozrijeva, odgaja za uzajamno uključivanje, potiče sve da daju prinos općem dobru; pobuđuje vjerodostojnost svakoga vrjednujući njegove osobine i djelotvorno oživljava bratstvo kao zajedničku stvarnost; priprema, na kraju, *leadership* za budućnost neke jedinice i Reda. Suodgovornost pospješuje *među-ovisnost* i uzajamnu poslušnost kako je to htio Franjo. Riječ je o službi “uzajamnosti”, u kojoj se upoznaje i biva se upoznat, oprašta i oprašta mu se, vodi i daje se voditi, ljubi i biva ljubljen, pomaže i biva pomognut.

Ako smo s jedne strane, u ovim godinama, otkrili vrijednost bratstva kao središta naše karizme, u redovitom vršenju vlasti kasni se u probijanju puta toj vrijednosti. Neki put su ministri ostavljeni sami da djeluju, ne osjećaju solidarnost braće u toj teškoj zadaći poticanja. Primjerice, naše su Konstitucije svečane i jasne glede uloge generalnog ministra: “Sva su braća dužna, na dobro Crkve i Reda, iskazivati osobitu poslušnost i poštovanje generalnom ministru, zakonitom nasljedniku svetoga Franje, kao znak jedinstva i zajedništva cijeloga bratstva” (*GG KK 7,2*). Nadalje: “Generalni ministar ima redovnu vlast nad svima i nad svakim pojedinim bratom, kao i nad provincijama i kućama, a vrši je sam ili sa svojim definatorijem ili s plenarnim vijećem Reda po odredbama općega i vlastitog prava” (*GG KK 175,1*). U stvarnosti je, međutim, ta vlast “podložna” raspoloživosti i velikodušnosti braće, provincijalnog ministra odnosno

mnogim drugim uvjetima koje postavljaju pojedina braća prije nego pristanu na neki zahtjev za poslušnošću. To je često “propeta vlast”: tako je generalni ministar, i kada ustanovi u nekim provincijama stanja protu-svjedočanstva ili neobdržavanja Pravila, “nemoćan” da posreduje. Slično se događa i provincijalnim ministrima.

Same Konstitucije traže također od sve braće “neka rado pomažu ministrima i gvardijanima koji nose veći teret, neka iznose svoje mišljenje te u duhu vjere i radosno provode u djelo njihove odluke” (GG KK 45,3). Šteta što se isto ne traži od provincijalnih ministara u njihovim odnosima prema generalnom ministru! Svi trebamo to shvaćanje i suradnju.

Često se doživljava poteškoća da se zajedno poveže poštivanje i poslušnost, uvažavanje i povjerljivost, dijalog i pristanak na neki zahtjev.

Trebamo više “druželjubne” suodgovornosti u redovitom upravljanju i poticanju općeg bratstva. Riječ je o odgovornosti koju dijele generalni ministar i provincijalni ministri za dobro svih. Ako je generalni kapitul “pravi znak bratskoga zajedništva cijeloga Reda” (GG KK188), zašto nam je tako teško živjeti tu stvarnost u svakodnevnicu i biti uzajamno poslušni? Kako prevladati određena nepovjerenja ili predrasude spram onih koji vrše vlast? Kako ponovno otkriti vrijednost poslušnosti, čistu i jednostavnu, u duhu vjere?

Prema našem Pravilu i Konstitucijama pojedina provincija, bratstvo ili brat se ne mogu smatrati samostalnom stvarnošću, bez stvarne i bratske povezanosti s Redom. Kako stvoriti povjerenje i djelotvorniju suodgovornost u pojedinoj provinciji, između različitih provincija i s Generalnim definatorijem?

PVR nas je podsjetilo kako je sposobnost stvaranja odnosa u Redu u samoj osnovi bratstva.

Druga sastojnica koja može poboljšati suodgovornost i ujedno poticanje od strane vlasti je izgrađivanje *definitorskog bratstva*, kako na općoj tako i na provincijskoj razini. Mnoge su provincije već započele taj rad trajne formacije i vide se učinci. U tu je svrhu, prije svega na kapitulima – provincijskim i generalnim – da dobro procijene izbor članova definatorija koji će morati raditi na zajedničkim ciljevima i s ozbiljnošću. Ali također svaki pojedini definator snosi odgovornost da se pokaže raspoloživim za tu zadaću koja uvelike nadilazi pojedine prigodne odluke koje se trebaju donijeti kako bi se “odredile” zajedno s ministrom.

U toj dinamici poticanja i suodgovornosti može se tražiti:

- od *Generalnog definatorija* da bude nazočan, bar jednom u šestogodištu, na susretima konferencija provincijalnih ministara ili na ostalim susretima na razini tog područja odnosno kontinenta, kako bi se ojačalo zajedništvo u Redu i raslo u druželjubivoj odgovornosti;
- od *provincijskog definatorija*: da bude nazočan na mjesnom kapitolu svakog

bratstva kako bi se bolje vrjednovalo to sredstvo bratskog zajedništva i program svakog bratstva povezalo s općom predodžbom provincijskog bratstva; da bi se, pored toga, planiralo zajedničke susrete formacije između provincijskog definitorija i gvardijana, osobito nakon kapitula; da bi se promicao jedinstveni hod neke jedinice.

2. Promicati supsidijarnost

180. U načelu se supsidijarnost sastoji u većoj samostalnosti neke niže razine u odnosu na višu: ono što može i mora učiniti pojedini brat neka ne radi bratstvo; ono što može učiniti gvardijan ili odgojitelj neka ne čini provincijalni ministar, i tako redom... Ne postoje odgovorni i izvršitelji, već su svi suradnici i suodgovorni, također na različitim razinama. Supsidijarnost potpomaže decentralizaciju, dozrijevanje osobe i prinos svih zajedničkim ciljevima. Višu vlast ne zamjenjuje niža, već joj pomaže da odgovorno ostvari vlastitu zadaću. Potičući na taj način sudjelovanje svakog brata u zajedničkom projektu, dolazi do većeg izražaja naš karizmatički i bratski identitet; prije svega se uspijeva izbjeći samodostatnost koja često rađa nezadovoljstvom i zavaravanjem zbog osjećaja beskorisnosti i odbačenosti.

Važno je promicati taj oblik djelatnog sudjelovanja svakog člana bratstva, također uz pomoć osoba izvana, ako je potrebno (stručnjaka, pomoćnika...). Nije uvijek lako primijetiti da je važno također obratiti se drugom za pomoć!

U nekim bi se jedinicama trebala naglasiti odgovornost više vlasti; težnja prema centralizaciji, da se usvoji svaki pothvat i svaka služba, uništavajući prostore stvaralaštva i odgovornosti pojedinog brata: riječ je o "paternalizmu" ili "aktivizmu" koji itekako guše; u drugim pak jedinicama postoji samodostatnost i nedostatak međusobne povezanosti.

Često ne manjka toliko dobra volja, koliko dijeljenje, praćenje, usklađivanje, predana, bratska i ohrabrujuća prisutnost vlasti. "Pritajena" ili vlast koja se ne zanima, koja ne nastoji uključiti, koja ne potiče i ne prati braću, koji se put smatra "dobrom", ali se može pokazati uzetnička za hod bratstva.

Novi oblici suradnje u službi vlasti

181. Od samog početka naše službe, primijetili smo da se ne može poticati Red bez suradnje ostalih ministara koji rade u različitim jedinicama. Štoviše osjetili smo da sami mjesni ministri zamjećuju potrebu da osjete da su poduprti, pomognuti u svojoj teškoj zadaći posrednika i poticatelja *forma vitae* prema kojoj težimo.

Kako zajednički surađivati?

Započeli smo tako neke nove oblike poticanja vlasti, od provincijskih ministara, do gvardijana i odgojitelja:

- godišnji susreti Generalnog definatorija s novim provincijalnim ministrima i kustodima;
- godišnji susreti Generalnog definatorija s generalnim pohoditeljima;
- susreti generalnog ministra i generalnog definitora za određeno područje sa svim definatorima određene konferencije ili susjednih provincija;
- susreti generalnog ministra (zajedno s generalnim definatorom određenog područja i/ili Generalnim tajništvom za formaciju i studije) s gvardijanima i odgojiteljima neke provincije ili konferencije.

1. Godišnji susreti Generalnog definatorija s novim provincijalnim ministrima i kustodima

182. *Svrha* tih susreta odmah se pokazala dosta jasnom:

- produbiti uzajamno poznavanje koje će pospješiti dijalog koji će biti više bratski i izgrađujući;
- pojasniti ulogu i zadaću ministra u određenoj jedinici;
- pobuditi druželjubivu suodgovornost u općem hodu Reda;
- stvoriti uvjerljiviji osjećaj pripadnosti određenom širem bratstvu;
- promicati razmjenu iskustava i uvjerenja o našoj *forma vitae* koju treba ucijepiti u život svakog brata.

To se iskustvo pokazalo vrlo dobrim i mislim da se ti susreti trebaju nastaviti u *budućnosti* s ponekim mogućim poboljšanjem, po volji kapitula ili budućeg Generalnog definatorija:

- susreti se mogu produljiti na nekoliko dana: to bi omogućilo da se upotpune određene opće obavijesti i dala bi se veća mogućnost za dijalog među samim provincijalima, s generalnim ministrom i generalnim definatorima;
- mogli bi se također nastaviti u dotičnim konferencijama ili zemljopisnim područjima kako bi se zajamčila dublja formacija.

2. Godišnji susreti Generalnog definatorija s generalnim pohoditeljima

183. Lik pohoditelja morat će se vrjednovati i možda također bolje odrediti. Nazočnost pohoditelja nije neka “nužnost” na kapitulu: on je suradnik generalnog ministra koji ima svrhu da potakne dublje preispitivanje obnove života u provinciji i bratsko praćenje u pogledu novog početka. Dakle svrha je tih susreta:

- vrjednovati lik i ulogu generalnog pohoditelja kao predstavnika generalnog ministra u provinciji;

- obavijestiti i poučiti generalnog pohoditelja glede njegovih zadaća i njegovih nadležnosti;
- pomoći da se poticanje braće usmjeri ka zajedničkom planu evanđeoskog života;
- obavijestiti novog pohoditelja o općem hodu Reda u njegovim povoljnim sastavnicama i odgovarajućim poteškoćama;
- pospješiti bolju pripravu na održavanje provincijskih kapitula.

Kako se uputiti prema *budućnosti*?

- Poneki put smo se našli u poteškoćama, kada je budući pohoditelj već bio službeno najavljen od samog provincijalnog ministra prije zahtjeva upućenog generalnom ministru.

Vjerujem da će za sve biti korisnije:

- kada se budu predlagala imena mogućih generalnih pohoditelja, kada ona ostanu u tajnosti i a da se ne traži mišljenje od bilo koga;
- bilo bi dobro da svaka provincija zatraži generalnog pohoditelja godinu dana prije kapitula: to bi olakšalo traženje i priređivanje susreta s generalnim pohoditeljima.

3. Susreti generalnog ministra i generalnog definitora za određeno područje sa svim definatorima određene konferencije ili susjednih provincija;

184. Taj je pothvat nastao nekoliko godina nakon što smo preuzeli službu, a svrha mu je jačati zajedništvo i odgovoriti na krizu autoriteta i poslušnosti; javila se potreba da se pokušaju drugi putovi za poticanje provincija, promičući veću suodgovornost unutar provincijskog definatorija i veću suradnju među provincijama.

Druga korist koja je mogla proizići od tog pothvata bila je priprava tih poticatelja, uvodeći ih u najvažnija pitanja života u Redu.

Svrha se tih susreta može dakle sažeti u sljedeće točke:

- stvoriti nove i dublje odnose među provincijama, u svrhu jačanja zajedništva i zajedničkog karizmatskog hoda;
- ojačati mogućnosti prisutne u svakoj provinciji i naučiti dijeliti ih s drugim provincijama;
- podupirati veze zajedništva između provincija i Generalnog definatorija;
- rasti prema zajedničkoj programskoj predodžbi u Redu te dakle oživljavati osjećaj pripadnosti općem bratstvu;
- pripremati poticatelje i vođe za budućnost; često se za provincijalne ministre i kustode biraju članovi definatorija ili vijeća kustodije;
- poticati provincijalne definitore da izgrađuju definitorsko bratstvo, kako bi braću u provinciji poticali i vodili s većim ugledom i u druželjubivom obliku;

- olakšati moguća ujedinjavanja jedinica.

Neke smjernice za *budućnost* tih susreta:

- poticati njihova održavanja u većem dijelu konferencija ili susjednih provincija;
- zahtijevati da imaju određene rokove, da budu dobro pripremljeni, sa zajednički dogovorenim temama i uz sudjelovanje svih.

4. Susreti generalnog ministra (definitora i tajnika FS-a) s gvardijanima jedne provincije ili konferencije.

185. Nakon što smo počeli poticati Red, kao Generalni definatorij odmah smo opazili kako neka provincija da bi se obnovila treba suradnju gvardijana i odgojitelja; Konstitucije su jasne glede važnosti uloge tih dvaju autoriteta. Provincijski će definatorij morati dakle uložiti sve svoje snage upravljene usklađivanju i skladnom poticanju tih osoba. Iz te suradnje proizlazi tijesna povezanost između početne i trajne formacije.

Pohodeći provincije, zajedno s definatorima dotičnog područja, često smo tražili taj dijalog-susret s gvardijanima i odgojiteljima. Željeli smo podsjetiti svu braću na ulogu i odgovornost službe koju nije lako obavljati, ali koja je toliko važna za hod neke jedinice.

Generalno tajništvo za formaciju i studij, sa svoje strane, uvijek je ostvarivalo taj rad s odgojiteljima i mladima u formaciji. Često smo bili zajedno na susretima na kojima su sudjelovali također svi provincijali neke konferencije. Mislimo da će plodovi doći s ustrajnošću i ozbiljnošću tih skupova.

Neke provincije i neke konferencije imaju već vrijedna iskustva u vremenu: treba ih samo nastaviti, poboljšavajući ih. Često su se generalni definatori stavili na raspolaganje za te susrete.

Svrha te formacije već je neizravno objašnjena, ali se može dodati da je važno:

- još snažnije u svim provincijama ucijepiti važnost uloge gvardijana, njegove odgovornosti u “izgrađivanju bratstva poput obitelji sjedinjene u Kristu” (*GG KK 45,1*);
- skrbiti za bratsku formaciju-praćenje tih “ministara” što će biti dužnost provincijalnog ministra s definatorijem;
- ojačati vezu između trajne formacije i početne formacije pod složnim vodstvom svih poticatelja;
- poboljšati suradnju među raznim službama unutar iste jedinice.

Za *budućnost* mogu dati ove prijedloge:

- oni koji su već započeli s tom vrstom formacije trebaju je neprestano obnavljati i

- osuvremeniti u skladu s potrebama našeg doba;
- neka se pospješuje suradnja među jedinicama, prema jezičnim, obkrbnim, gospodarstvenim i drugim mogućnostima; zalaganje na tome području od presudne je važnosti;
 - ako su u nekim provincijama ti susreti postali “uhodani”, u trajanju od par sati tijekom godine, nužno je izdvojiti više vremena i bolju pripravu: riječ je o bitnoj sastavnici za određenu provinciju;
 - oni koji još nisu započeli neka to ne odgađaju za sutra.

186. *Za razmišljanje*

- Kako generalnom ministru s njegovim definatorijem vratiti ugled da isprave i prate određena krizna stanja u pojedinoj jedinici?
- Za veću suradnju između Generalnog definatorija i provincija smatra se prijeko potrebnim usklađivati raspored i planiranje važnih događanja Generalnog definatorija s kapitulima ili drugim važnim skupovima iste provincije. Do sada to nismo uvijek uspijevali...
- Kako potaknuti i promicati druželjubivu odgovornost bilo Generalnog definatorija bilo onog provincijskog?
- Kako činiti da se vedro i zbiljski napreduje u formaciji na suodgovornost, supsidijarnost i suradnju?
- Je li moguće pomiriti službu provincijalnog ministra s ostalim zahtjevnim djelatnostima koje doista ograničavaju raspoloživo vrijeme za poticanje braće? Neki se put ne želi odreći *časti*... ali niti ostaviti određene *sigurnosti*.
- Kanonski pohod: kako poboljšati *postupak* imenovanje pohoditelja i tijekom posjeta?

187. *Za zaključak*

Postaje sve nužnije i neodgodivije uskladiti i povezati zajedno autoritet, suodgovornost i supsidijarnost. Samo će se tako moći učiniti da poraste stvaralaštvo pojedinca i u zajednici, vrjednujući njihove sposobnosti i podupirući nastanak novih oblika nazočnosti kao kvasce novog života i moguće proročke znakove. To se ozračje suradnje nadahnjuje na povjerenju i potiče uzajamno povjerenje, povećavajući tako raspoloživost i zauzetost svakoga. Povjerenje stvara sigurnost i ono je poput osnovne sastavnice u izgradnji bratstva.

Svi trebamo učiti da budemo ministri *za* druge, *s* drugima i da ne postanemo “nadmoćniji” od *drugih*. Trebamo vratiti zajedničku i stvaralačku suodgovornost na svim razinama, preko nove kvalitete odnosa. Poneki put trebamo prijeći s autoriteta na

ugled, pokrenuti novi postupak vladanja koje će biti više evanđeosko, više karizmatско i u većoj mjeri upravljeno pomaganju braći da žive istinski zajedničku *forma vitae*. Odlučujući je dakle izbor i priprava osoba za službu autoriteta.

III. Mjesno i opće bratstvo

188. Naše Konstitucije u čl. 1. kažu: “Red manje braće, utemeljen od svetoga Franje Asiškoga, jest bratstvo u kojem braće odlučnije slijede Isusa Krista poticajem Duha Svetoga, Bogu se kao najvećem dobru po zavjetovanju potpuno posvećuju, živeći Evanđelje u Crkvi na način kako ga je sv. Franjo opsluživao i naložio” (*GG KK 1,1*). Mi smo bratstvo ukorijenjeno u potpunom posvećenju Bogu prema Franjinom evanđeoskom planu: to je ukratko naš franjevački poziv. Taj su osjećaj i ta opća svijest očiti kod svakog brata, premda nisu uvijek i djelovni: naprosto se smatraju nečim što se samo po sebi razumijeva.

U služenju općem bratstvu, zajedno s Generalnim definatorijem, radovao sam se vidjevši kako rastu međuprovincijska bratstva, ustanovljujući sve učestaliju suradnju između provincija unutar iste konferencije s obzirom na formaciju, trajnu i početnu; sve je više susreta između definitora različitih provincija, kao i onih između promicatelja različitih područja života i djelovanja (gvardijani, odgojitelji...): u osnovi, svjedoci smo rasta bratske solidarnosti na širokoj razini.

189. Ipak ti povoljni znaci ne isključuju određenu napetost koja postoji između mjesnog/provincijskog i općeg. Nakon što završe susreti ili okonča generalni kapitul, “pravi znak bratskoga zajedništva cijeloga Reda” (*GG KK 188*), vraća se “redovitom” životu, “vlastitoj” jedinici, “vlastitom” bratstvu, s “vlastitim” poteškoćama...

Pri posjetima braći raznih provincija ne zamjećuje se uvijek zanimanje, skrb i ljubav prema općem bratstvu kao vlastitoj obitelji; ponekad se čak uopće ne zanima za život “ostalih”. “Kuriya je daleko, vrlo daleko”, reče mi jedan brat. Nazočnost ministra, u tom slučaju, kao nazočnost “središnjeg” autoriteta, zanima nas samo privremeno.

Ista nepovezanost koja se opaža između Reda i provincije može se katkad ustanoviti na razini provincija ili samih bratstava pojedine provincije. Neki – ne mnogi – Red poimaju kao veliku “multinacionalnu” stvarnost u kojoj svatko zauzima neko mjesto na kojem se pojedinci međusobno izmjenjuju i koje u stvarnosti sa sobom ne nosi nikakvu osobnu odgovornost, izuzev pribojavanja od pretjeranog “rimskog” centralizma. Strahuje se preuzeti odgovornost s generalnim ministrom i Generalnim definatorijem?

Franjevački život kao da se iscrpljuje na području provincije (*provincijalnost*). Smatra se kako ima već previše poteškoća i na samom području provincije te se tako poteškoće ograničavaju i množe na razini bratstva te dakle pojedinca (*individualizam*). Ako neki brat živi sam, bez odnosa s nekim bratstvom, on se stvarno nalazi na rubu svog poziva.

Jednako tako neka provincija koja se ne osjeća u zajedništvu s ostalima i cijelim Redom, nalazi se na rubu šireg bratstva.

Posljednje PVR-a je istaknulo nužnost tog otvorenog odnosa i ponudilo nove oblike za življenje te napetosti, u pravcu prilagodbe struktura kako bi bolje odgovarale današnjim potrebama.

Budući da je Red, zapravo, decentralizirano bratstvo, ponekad je teško uspostaviti oblike solidarnosti, sudjelovanja, suradnje; sve to izražava određenu neosjetljivost i pomanjkanje osjećaja pripadnosti općem bratstvu prema Pravilu i našim *GG KK*.

Provincija: dinamično bratstvo i bratstvo “na putu”

190. Prije nego što započnemo općenito razmišljanje, bit će dobro pažljivo promotriti život provincije u njegovim počecima i u odnosu na današnja očekivanja.

Prema Izvorima, na kapitulu iz 1217. (prvom generalnom kapitulu o kojem imamo pouzdan trag) donesena je odluka da se iz Porcijunkule pošalje prva skupina braće “misionara” izvan Italije te da se mladi Red po prvi put podijeli na *provincije* (6 u Italiji, 5 izvan Italije). Što je bila provincija? Skupina braće okupljena na kapitulu koja je imala jasno poslanje, određeno na istom kapitulu, pod *ministratio* jednog brata, ministra, kojega je na kapitulu imenovao generalni ministar, to jest Franjo. Jednom riječju bio je to usklađeniji razvoj onoga *slanja dva po dva* iz prvih vremena. Na kapitulu se točnije određivala svrha poslanja; Franjo je imenovao ministra (provincijalnog), kojem je dodjeljivana skupina braće izabrana na istom kapitulu. Ta je skupina, u početku, tvorila provinciju, koja nije bila “stalna” ni s obzirom na sastav, ni s obzirom na *ministratio* a niti na područja: bila je to “hodočasnička” i “putujuća” jedinica. Na sljedećem se kapitulu to poslanje odnosno provincija mogla promijeniti bilo u osobi svog ministra, bilo u svom sastavu. Nakon što bi se ustalio broj braće ministar bi svakom bratu povjerio mjesto poslanja, često bi ga posjećivao i duhovno bodrio. Dobar primjer uspostave provincije jest *Kronika* Giordana iz Giana, upravo glede kapitula iz 1221. godine.

Ta podjela provincija usredotočena na osobe, više nego na mjesto, i otvorena svijetu, dio je *novine* koju je sa sobom donijelo franjevaštvo: prije su, naime, okupljanja bila zemljopisna i obavljala su se počevši od već postojećih samostana to jest *kuća (domus)*; s manjom braćom provincija postaje osnovna jedinica *Fraternitas universalis aut Ordinis fratrum minorum*. Sve do 1217. bratstvo je bilo podijeljeno na provincije, pod *ministratio* određenog provincijalnog ministra, očuvavši uvijek svoju “nestalnost” (“uvijek na putu”) u pogledu poslanja: ne samo unutar same provincije, nego također unutar općeg bratstva. Prema uređenju Reda manje braće, te skupine osoba nadilaze *stabilitas loci* monaškog života: riječ je o slobodnim osobama i spremnim na svako poslanje.

191. Iz tog pogleda “unatrag” o zanosu početaka, možemo dakle izvući sljedeće zaključke:

- važnost *misionarenja* kao glavnog uporišta za bratstvo, malo ili veliko;
- središnje mjesto *generalnog kapitula* na kojem nastaju sve provincije;
- velika *pokretljivost i prilagodljivost* koja omogućava spremnost i brzinu u izlaženju ususret novim misijskim i apostolskim potrebama;
- nužna *zajednička odgovornost* ministara (generalnih ili provincijalnih) u misionarskom poticanju općeg bratstva.

Danas, u surječju globalizacije u kojem živimo, s neodgodivim potrebama na apostolskoj razini i u pogledu misija *ad gentes*, našim ustrojima prijeti opasnost da ne budu više odgovarajuće. Naš – previše “mjesni”, previše zemljopisni – način razmišljanja i vladanje trebaju se vratiti izvornoj lakoći, izvornosti i slobodi kretanja. Ministri, svi zajedno, moraju se otvoriti poticajima i izazovima našeg svijeta, ne lutajući uzalud u mjesnom, u utrci s neodgodivim potrebama na koje se izlažemo opasnosti da odgovorimo prekasno. Crkva nas postojano poziva da budemo “djelatni” kao u prošlosti, ali smo možda “tromi” u kretanju, u raspoloživosti. Kakav bi to bio san vidjeti manju braću na djelu s istom neposrednošću i velikodušnošću koja se očitovala na prvim kapitulima!

Stvarati osjećaj pripadnosti općem bratstvu

1. Prema novom načinu razmišljanja koji će više odgovarati našem karizmatskom identitetu

192. Postojeća napetost “između naših mjesnih zahtjeva i neodgodivih potreba Reda, Crkve i svijeta” (*Acta CPO 2001*, str. 300) pokazuje, kao svaka druga napetost, da postoje “staze istine za budućnost” i novi mogući putovi. Da bi im se odvažno izašlo ususret na stvaralački način traži se:

- stvaranje nove svijesti i veće dosljednosti pomoću kojih će se prevladati sadašnja proturječja: “S jedne strane zamišljamo i poimamo Red kao međunarodno bratstvo, s druge planiramo isključivo i gotovo ljubomorno samo unutar uskih granica provincije” (*Acta CPO*, p. 113). Nužno je stvoriti svijest kako nije riječ o novoj centralizaciji na štetu provincije, već prije o suradnji i solidarnosti unutar našeg općeg bratstva; znači biti vjerni istom pozivu i poslanju;
- stvaranje novih struktura odnosa: “Trebamo stvoriti novi ljudski, bratski i pravni jezik, koji će graditi mostove kako bi se premostile razlike između našeg poziva-poslanja i našeg uobičajenog načina djelovanja. Trebamo promijeniti ustaljene strukture odnosa i vladanja, u međusobno povezan i međunarodan stil i

strukture. Trebamo ujediniti na obnovljeni način karizmu i instituciju” (*Acta CPO 2001*, str. 299). Općenito, potrebno je zapravo pojasniti ulogu središnje “uprave” u odnosu na provinciju, kako bi se prevladao dojam da provincije imaju zakonodavnu vlast, dok bi Generalni definitorij imao predstavničku vlast ili ulogu, ostavljajući tako generalnom ministru samo karizmatiku ulogu, ulogu poticanja koje traje koliko traje njegov određeni posjet.

- Upotreba samog pojmovlja u Redu: često se koristi klerikalni govor blizak biskupijama, također u službenim dokumentima. Na taj se način dovodi u opasnost jasnoća našeg karizmatičkog identiteta koji potvrđuju Generalne konstitucije i statuti.

2. Dati prvenstvo karizmi i osobi pred prostornošću

193. Pravna ustrojba i zemljopisna podjela Reda nastali su kako bi se podupro i pomogao život braće raspršenih diljem svijeta. Oni su sigurno prijeko potrebni, ali s prvotnom svrhom da dadnu stvarni oblik i izraz osnovnim vrijednostima i ostvarenju evanđeoskog plana života, da učine vidljivom našu službu poslanja (usp. *Acta CPO 2001*, isto). Ono što je prvotno, dakle, jest karizma koju moramo obnavljati, živjeti i izražavati u prikladnim strukturama prema vremenima. U našem surječju sve razvijenije globalizacije, kretanja i općenja, zbog čega se čitav svijet čini poput nekog sela, mi smo manja braća pozvani biti znak općeg bratstva, otvorenosti cijelom svijetu, iznad svakog “provincijalizma”; rječiti znak Crkve, istinsko “katoličke-opće”, bratstva uključenog u svijet i bratstva koje kroči sa svijetom, ne postajući pritom “svjetovno”.

3. Podupirati i razvijati oblike suradnje u Redu

194. Da bi se prispjelo do te opće svijesti, nadahnute obnovom naše karizme, i da bi se mogao stvoriti novi osjećaj pripadnosti, moraju se udjelotvoriti i razviti neka sredstva koja već postoje ali koja još uvijek nisu dovoljno stečena i korištena. Otud potreba da se:

- vjeruje i podupire nadopunjavanje, uzajamnost i suradnja među jedinicama;
- velikodušno podupiru poduzete djelatnosti među različitim jedinicama, na razini početne i trajne formacije, u stvarnoj razmjeni osoba i sredstava;
- prione uz misionarske pothvate Reda međunarodnog i međukulturalnog značaja, podupirući sudjelovanje u tim pothvatima braće koja to traže, uzimajući u obzir potrebe Reda i Crkve, a ne samo provincije.

4. Uloga i zadaća Generalne kurije

195. U sklopu izmijene struktura Reda, morat će se također razmotriti i preispitati uloga Generalne kurije, u svrhu unapređivanja njezine službe. To je složena ustrojba, ali od prvotne važnosti za život i poticanje čitavog općeg bratstva. U kuriji postoji jedinstvena zajednica, međunarodna zajednica u čijem su sastavu različite skupine: generalni ministar s Generalnim definatorijem, osoblje koje radi u tajništvima i uredima, braća koja jamče dobro službovanje kuće.

Bratstvo ima dakle razne zadaće:

- *poticanja* Reda, zahvaljujući radu ministra i definatorija koji se koriste radom onih koji rade u različitim uredima; to poticanje razumijeva također povremeno primanje skupina braće (generalnih pohoditelja, novoizabranih provincijalnih ministara, povjerenstava i ostalih iskustava trajne formacije...). Poticanje je omogućeno stalnom i zahtjevnom međusobnom razmjenom podataka, vijesti, pomoćnih sredstava... između Reda, jedinica, bratstava i pojedine braće.
- *Uprava* koje se jednako odnosi na čitav Red i koja se ostvaruje u svakodnevnom ustrajnom radu mnoge braće kako bi bile ostvarene sve donesene odluke, sve ono što se odnosi na redovite i izvanredne uprave (ne samo ekonomske), uključujući također dijalog s raznim papinskim kongregacijama.
- *Prijam*: može se činiti sporednim vidom, ali je naprotiv vrlo važan, budući da smo bratstvo i želimo jedni drugima služiti. Za gostoprimstvo u Rimu, obično, pozivamo braću da se obrate na Antonianum, ali sudionike određenih susreta i posebne skupine primamo u kuriji.

Riječ je, dakle, o složenoj strukturi koju izravno trebaju bilo ministar, bilo definatori, bilo sam Red; ipak, ako nije dobro upriličena i ako dobro ne službuje može svima otežati život.

196. Rad onih koji obavljaju službu u kuriji nije apostolskog oblika; nije uvijek zahvalan a, još manje, nagrađen: to je služba koja se pruža Redu, na određeni broj godina, u međunarodnom bratstvu bogatom prinosom i iskustvima svih njegovih članova.

Koja i koliko braće treba za tu službu? Kako i gdje ih pronaći? Kako zajamčiti i pomiriti: značajke bratstva prema našim Konstitucijama, djelotvornost i međunarodnost? Na koji način pomiriti poticanje i upravljanje Reda, poglavito u usklađivanju ureda? Kako poticati braću ne zanemarujući određenu postojnost upravne provedbe odluka? Kako im pomoći u “vedrom” povratku u provinciju nakon što svrše sa služenjem u trajanju od nekoliko godina?

Red bilježi opadanje u broju braće, ali osoblje prijeko potrebno u kuriji kao da se povećava: kojim se načelima upravljanja uteći? Možda će se morati pribjeći osoblju izvan reda (redovnice, svjetovnjaci); ali to će sa sobom donijeti nove novčane izdatke.

To je kuća za prijam, ali zgrada ima više od pedeset godina i ne odgovara više

sigurnosnim propisima Europske unije: neodgodivo su potrebni trajni radovi na redovitom i izvanrednom održavanju. Nužno je pozvati na prinos i velikodušnost svih jedinica. Jesmo li spremni surađivati?

Pronalaženjem dobrih rješenja svima će se olakšati rad; vedrina svakodnevnog života svakog brata koji radi u kuriji bit će od velike koristi za čitav Red.

5. Komunikacija: izvor i potencijal za izgradnju bratstva

197. Komunikacija može imati prevažnu ulogu u povezivanju mjesnog bratstva s općim te djelovanju upravljenom porastu osjećaja pripadnosti.

Prije svega je nužno stvoriti *kulturu komunikacije*, na razini mjesnog, provincijskog i općeg bratstva. U svijetu u kojem živimo možemo se zadovoljiti “zajedničkim” životom (gdje postoji!): ovih smo godina stavili naglasak na vrijednosti bratskog života, što znači na odnosu, dijeljenju i zajedništvu. Ali kako stvoriti zajedništvo ako se ne poznajemo, ako ne komuniciramo? Samodostatnost stvara izdvojenost: da bi se iz nje izašlo treba imati hrabrosti rasti u komuniciranju, u odnosu.

Važno je pažljivo pratiti komuniciranje između braće u istoj kući, između bratstava iste jedinice, ali također između raznih jedinica i s Redom; komunikacija koja će biti manje površna a više bitna, u kojoj će pomoćna sredstva, obavijesti, dokumenti ili poruke ministara (generalnog ili provincijalnih), biti ne samo svima dostupni, već također postati predmet razmatranja.

Nema dvojbe da je komunikacija, sa svojim tehničkim sredstvima koja su sve savršenija i svima dostupna, postala nevjerojatan izvor mogućnosti koje naš globalizirani svijet pruža našem stvaralaštvu. Ona može postati odlučujuća “struktura” za budućnost. Suvremeni svijet je koristi za točno određene svrhe, radi podupiranja sve razornije i tražene moći: stvara sve snažnije pravce mišljenja i uvjerenja; oblikuje osjećaje koji rađaju želje, strahove, naklonosti i nenaklonosti; gradi saveze i mržnje koji prelaze preko svake granice; đavolski priprema i vodi napetosti i nezaustavljive sukobe. Komunikacija, priopćajna sredstva, danas su krajnje moćno sredstvo koje obrazuje ili izobličuje pojedince i mnoštva.

198. Što činimo?

Kao Red živimo već u višekulturalnom i međunarodnom bratskom surječju; imamo tehnička sredstva dostatna za stvaranje odnosa i izgrađivanje, mnogo dublje, bogatog općeg bratstva ne gubeći kulturalne značajke svakog područja. Imamo sve mogućnosti da danas svjedočimo neotuđivu vrijednost zajedništva i služenja u odnosu na svaku osobu i svaku skupinu.

U ovim smo godinama već iskusili snagu komunikacije na korist solidarnosti na svjetskoj razini, unutar naše obitelji iz izvan nje, osobito u prigodi posebnih događaja.

Nije riječ o nesmotrenom korištenju tih sredstava, niti podlijeganju napasti da *izgledamo* ili *postanemo djelotvorni*, već samo o tome da rastemo u bratskom odnosu.

Treba primijetiti da sredstva društvenog priopćivanja mogu postati nova sredstva za jačanje samodostatnosti naše braće; “sredstva rasipanja” dragocjenog vremena oduzetog duhovnom ili bratskom životu; prostori “beskonačne zabave” koji ispražnjavaju naš intelektualni život proždirući dragocjeno vrijeme za čitanje, formaciju i molitvu; ili još gore, mogu postati prigode za “osjećajne pustolovine” koje uništavaju zvanja već u opasnosti.

Komunikacija će morati, međutim, postati povlaštena veza *bratstva-u-poslanju* koje zna koristiti – a da ne “bude iskorišteno” – dragocjena sredstva odnosa na mjesnoj i općoj razini. Treba zajednički zasukati rukave kako bi:

- stvorili kulturu komunikacije na mjesnoj, provincijskoj i međuprovincijskoj razini;
- založili se za nastanak struktura stvaralačke komunikacije na razini pojedinih provincija i Reda;
- skladno povezali te strukture da bi ih učinili prenosiocima i mostovima dijaloga, bratskih odnosa, razmjena bogatstava unutar našeg bratstva i u odnosu sa svijetom u kojem živimo;
- oprezno ulagati na to područje, ne prema “modi”, nego u pogledu naše misionarske evangelizacije;
- pripremiti stručno osoblje kako bi se podupro rast bratstva.

Ozbiljno pristupiti mogućim ujedinjenjima između jedinica

199. Poteškoća ujedinjenja jedinica u Redu, kao što znamo, nije neka novost: imamo već primjere (usp. *Prilog*, br. 7). U budućnosti ćemo se morati ozbiljno suočiti s tom poteškoćom ali također s neodgodivošću i jasnoćom onoga koji povijest ne podnosi već je živi s kršćanskom sviješću i duhom.

Moramo se prije svega uvjeriti da je riječ o poteškoći koja se odnosi na *cijeli* Red, *cijela* bratstva, izravno ili neizravno, glede duhovnih, društvenih i gospodarskih posljedica; to nije samo poteškoća neke provincije koja nema zvanja.

Itekako smo svjesni da kriza redovničkog života teško zahvaća sve provincije, također one koje imaju zvanja; u tom slučaju broj nije više jedina vrijednost, štoviše može postati opasnost jer onemogućuje da se dokuči i produbi prava poteškoća te krize.

Postoji određena *višekulturalnost* Reda koja raste i koja će promijeniti odnose unutar općeg bratstva: morat ćemo ozbiljno povesti računa o tom već započetom hodu. Pored toga, govoriti o ujedinjenju ne znači govoriti o prestanku postojanja već o novim usmjerenjima u pravcu planiranja naših nazočnosti, novih načina da se živi naš poziv i poslanje danas.

200. Mjerila za određivanje je li neka provincija životna i postoji li ili ne, ne smiju se svesti na broj; treba radije imati u vidu:

- *kvaliteta redovničkog života* kojim živi bratstvo;
- vrijednost bratstva i *osjećaj pripadnosti* koji ujedinjuje njezine članove;
- *misionarsku sposobnost* koja nadahnjuje neku jedinicu i koja se odražava na zvanja;
- raspoloživost za inkulturiranje u svako povijesno razdoblje;
- mogućnost da se odgovorno i zrelo prihvati *vodstvo i poticanje* određene provincije;
- razinu *trajne formacije* i početne formacija;
- *otvorenost suradnji* s ostalim jedinicama i s Redom;
- mogućnost da se *vlastiti rad* živi u franjevačkom duhu;
- *solidan misaoni život*, itd...

To su samo neke sastavnice koje nas trebaju upozoriti na složenost te poteškoće kako se ne bi zatvorili u sigurnosti koje bi mogle samo dovesti do odugovlačenje u rješavanju krize koja će postati još teža ukoliko se danas ne uhvatimo s njom u koštac. Odgađati dalje taj postupak ujedinjenja značilo bi kočiti neizbježni povijesni hod, ne pripremajući razumno s njim suočiti; bit ćemo prisiljeni ponovno se utrkivati s neodgodivim poslovima, svesti naše postojanje na puku “borbu za preživljavanje”.

Gledajući prema budućnosti možemo već reći kako je važno:

- nastaviti putem suradnje među svim jedinicama bilo na razini početne bilo na razini trajne formacije: to je metodologija koja se nameće sa svom jasnoćom. Kao Generalni definatorij uvijek smo je preporučivali i pobuđivali na raznim kontinentima. Ona pomaže u stvaranju zajedničke predodžbe franjevačkog života koji olakšava odnose;
- biti svjesni da se ujedinjenje na nalaže pod svaku cijenu; ipak neki put bi određene uredbe Reda (osim onih koje već postoje u *GG KK*, 170) mogle pomoći nekim provincijama da se usmjere prema dubljoj suradnji s ostalima. Kapitul bi trebao izraditi vodič, najosnovnija načela koja bi mogli potaknuti na taj put kao i predložiti poneki stvarni korak prema ujedinjenju;
- predvidjeti zadaću praćenja i pomoći tijekom prvih godina ujedinjenja. Oni koji su već s njim započeli svjesni su te obveze.

Izazovi koji se odnose na našu budućnost

1. Nedostatak struktura i života

201. Jedna od najvažnijih obveza ovog generalnog kapitula bit će ponovno

prilagoditi strukture, na mjesnoj, općoj i među razini, kako bi se naš život učinilo što znakovitijim. Ako uspijemo dati “novo lice” našem Redu, izgraditi novu “kuću” primjereniju našoj karizmi, možda ćemo dobiti također na vjerodostojnosti i istini.

No najveća zaokupljenost još uvijek ostaje ovo pitanje: koja će osobna i zajednička vjernost rasvijetliti i povećati vrijednost tih struktura? Kako ponovno otkriti središnje mjesto manjeg-brata-u-odnosu?

Iskustvo s mnogih posjeta učinjenih u ovim godinama dovelo me u dodir sa svim jedinicama Reda; mnoga braća – i predstavljaju posvemašnju većinu – su vjerna, prihvaćaju nove prijedloge koji bolje izražavaju naš ideal i zalažu se oko njegova ostvarenja s dobrom voljom premda ne uvijek s uspjehom. Ima, međutim, braće kojima nedostaje odlučnosti i zauzetosti da preispitaju vlastiti život, da nešto mijenjaju; misle kako sve ovisi o vlastitom izboru odnosno opredjeljenju. U tom slučaju ništa se ne mijenja, ništa se ne prihvaća, osim onoga što se može prilagoditi onomu “kako se oduvijek činilo” i udobnom samodostatnom životu: sve se vodi nekom *ustaljenošću* bez duše.

U nekim drugim jedinicama – na sreću malo ih je – ide se čak unatrag. Mi govorimo o preispitivanju struktura, ali ima braće koja već gube svaku unutarnju i vanjsku strukturu i ne mare da ih vrate jer bi ih to prinudilo da se odreknu svoje samostojnosti. U ponekom bratstvu čak se gube osnovne strukture ljudskog odnosa, kao što su susreti i dijalog: sve je prepušteno na “slobodu” i pojedinac se sam izgrađuje, bez uporišta koja upućuju na evanđelje i bratstvo. U tim slučajevima – nema ih mnogo – hod je nažalost samouništavajući na razini evanđeoskog života, zavjeta, molitvenog života...

Kriza posvećenog života nije samo kriza vrijednosti, već često također struktura. Vjernost i stvaralaštvo bitno su vezani, a jednako tako i strukture i vrijednosti; zato samo na PVR-a govorili o “skladnom vladanju napetostima”. Preispitujući strukture, izazov nad izazovima bit će: ponovno izgraditi vlastitu ljudsku, kršćansku i franjevačku osobnost; vjerovati idalje u ljepotu našeg posvećenog života, u naš evanđeoski plan života, u njegovoj cjelini, ono što nam je sveti Franjo ostavio. “Prilagoditi” vremenima naše strukture ne znači odbaciti ih, već prihvatiti ih oživljujući ih osuvremenjenim evanđeoskim tumačenjem; znači shvatiti bitno i to ucijepiti u svakodnevni život.

2. Nedostatak osjećaja pripadnosti

202. Na dan naših zavjetovanja (a svakog smo dana pozvani obnoviti naše zavjete!) svečano obećavamo da želimo nasljedovati Krista prema Franjinoj evanđeoskoj *forma vitae* i da čitav život želimo opsluživati Pravilo i Konstitucije koje je odobrila Crkva; Franjo bi dodao “bez previše tumačenja ili ograničenja”. Konstitucije su “posadašnjene” i donose evanđeoska mjerila vladanja koja vrijede za svu braću na svim kontinentima.

Iz tih, slobodno danih, zavjeta rađaju se najveći izazovi i, ujedno, najteže krize

vjerodostojnosti i istine: u pitanju je naša vjera, naš poziv, vjerodostojnost naše karizme. Razlika između nas i Franje sastoji se upravo u ovome: on je jednostavno poslušao, mi obećavamo i planiramo; on se odvažio staviti sve svoje povjerenje u Riječ, protiv *bismisla* svijeta, mi to neprestance odgađamo, lakše se pokoravamo poticajima, izazovima, modama “svijeta” nego evanđelju; tako smo u napasti da protumačimo pravilo kako bi ga prilagodili našem sebičnom načinu života. Na kraju, svaki brat i svaka jedinica su u opasnosti da izmisle vlastitu pravilo život, vlastiti način, gubeći osjećaj pripadnosti. Ima braće koja se više ne uspijevaju “prepoznati” u *forma vitae* kao bitnom za vlastitu opstojnost.

203. “Braća su pak dužna ne samo vjerno i potpuno obdržavati evanđeoske savjete, nego također uskladiti život s Pravilom svetoga Franje, ovim Generalnim konstitucijama i drugim propisima vlastitoga prava, te tako težiti za savršenstvom svoga staleža” (*GG KK* 6,2). Smijemo očekivati da je svima jasno kako naše Konstitucije nisu jednostavno pravni dokument; one prije predstavljaju:

- duhovno iščitavanje pravila kao sažetka, *srži*, evanđelja.
- naznačivanje mjerila i vrijednosti koje nadahnjuju i vode izbore i vladanje braće;
- kazalo propisa na temelju kojih je moguće utvrditi naš hod zvanja i različite oblike evangelizacije sve braće u cijelom svijetu;
- jamstvo jedinstva za Red ukoliko istinski plan franjevačkog života koji određuje naše “biti” i naše “djelovati” u Crkvi.

Veliki manjak koji se javlja jest olako zaboravljanje odnosno statično i površno čitanje tih bitnih dokumenata koji bi morali usmjeravati i voditi naš svakodnevni život. Koliko vremena posvećujemo, kao pojedinci ili bratstvo, proučavanju i razmišljanju o tom našem *pravilu života*? Zar možemo prepoznati i obnoviti naša životna opredjeljenja bez proučavanja i postupnog produbljivanja tih dokumenata koje nam Crkva i Red povjeravaju?

Ima braće kojima nedostaje taj nužni temelj; tako su izloženi opasnosti da žive na rubu franjevačkog života kako ga opisuju Red i Crkva. U tomu valja tražiti uzroke rasula bratstva, koji predstavljaju samo izvanjski *znak* dublje i teže “bolesti”.

Usred tako golemih promjena i preobrazbi, poput ovih koje doživljavamo, samo ako se budemo znali usredotočiti na bitno, kao poticaj na sve odlučniji život, moći ćemo obnoviti naš strukturalni sustav u vjernosti i stvaralaštvu.

204. Za razmišljanje

- Promatrajući postupno smanjenje broja braće u raznim provincijama, je li moguće odrediti neko načelo djelovanja u pogledu mogućih ujedinjenja ili ostalih oblika međuprovinskih odnosa?

- Je li moguće osmisliti neke druge nove međuprovincijske strukture, stvorene u suradnji između Reda i pojedine provincije, po uzoru na one u Bruxellesu i Istanbulu?
- Sredstva društvenog priopćivanja su nova “struktura”, nevjerojatna mogućnost. Kako se njima koristimo u pogledu naših bratskih odnosa u provinciji i Redu?
- Temeljna struktura našeg zakonodavstva – Pravilo i Konstitucije – ne smije se ne poznavati ili zanemarivati: to je uporište našeg identiteta. Kako vratiti vrijednost našem redovničkom zavjetovanju izrečenom pred Bogom i Crkvom?
- Brat-u-odnosu, potaknut Duhom Svetim, središte je našeg postojanja i našeg djelovanja. Što činiti da to bitno počelo postane odrednica obraćenja tamo gdje vanjske strukture gube svaku vrijednost a evanđeoski se plan života može svesti tek na mogući izbor?

205. Naš se život u ovim posljednjim godinama promijenio i nastavlja se mijenjati. Svi smo zahvaćeni tom snagom preobrazbe. Novi povoljni znaci već prate život našega općeg bratstva; ali trebamo ići još dalje, prepoznati i uputiti se prema novim obzorjima i prema novim životnim iskustvima. To vrijedi za sve jedinice i za svu braću.

Gledajući prema *budućnosti* uvjeren sam da:

- izazov *duhovnosti* je pokretač naše obnove, bilo pojedinog brata bilo cijeloga bratstva;
- *bratski odnosi* nadilaze “zajednički život”, premda nisu od njega odijeljeni; oni su ti koji utvrđuju vrijednost struktura;
- nužno je ulagati u “znakovita”, više nego “djelotvorna”, bratstva; jedinstvo neke provincije i Reda poštuje se također kada se pojavljuju nove službe koje više odgovaraju potrebama našeg doba;
- *starost* nije uvijek i samo ograničenje, već je također svjedočanstvo sjedinjenja duhovnog života i odnosa, radosno življenog sklada vrijednosti;
- najvažnija obveza službe vlasti je *poticanje zvanja* i to svih životnih dobi, preko uvijek nove i prokušane trajne formacije.

ZAKLJUČAK

206. Došavši do kraja ovog “duhovnog puta” koji smo zajednički prošli, ne ostaje mi drugo osim da zaključim s tri jednostavne riječi koje su bile važne tijekom cijele moje službe:

- zahvalnost;
- oprostjenje;
- nada.

Zahvalnost

207. Želim danasve zahvaliti Gospodinu što me pozvao u tu službu, što me podupirao u svakom trenutku i u svim prigodama; što mi je dao da doživim njegova čuda milosti i velikodušnosti u samom sebi i u drugima. Bilo je to bogato i duboko iskustvo, pročišćujuće i izgrađujuće.

Bratsko hvala i svima vama, braćo moja rasuta diljem svijeta, na iskazanom povjerenju, koje mi je otvorilo srce da darivam i bolje izrazim Gospodinove darove. Hvala na bratskom i toplom prihvaćanju, na velikodušnoj suradnji koja je osnažila naš osjećaj pripadnosti istoj obitelji.

Ipak, moja najdublja zahvalnost ide generalnom vikaru i pojedinim definatorima: kako bih mogao poticati i služiti toj velikoj obitelji bez dragocjene pomoći te braće? Doista moram reći da mi nje nije nikada nedostajalo! Stalno dijeljenje i suradnja svih bile su vjerna potpora ovih godina.

Posebno hvala mom osobnom tajniku koji je podnio teret tolikog rada i neodgodivih poslova koje ne daju vremena za odmor. Hvala generalnim tajnicima i svojoj braći iz ureda Kurije koji su, svojim skrovitim, tihim i katkad iscrpljujućim radom, poduprli to iskustvo poticanja “na vlastitim plećima nosili”, složen i zahtjevan, teret uprave

Oprostjenje

208. I ta mi riječ navire neusiljeno iz srca. Nakon 15 godina iskustva u Africi, nije bilo lako prihvatiti tako veliku, toliko tajanstvenu službu, s bezbrojem nepoznanica i poteškoća. Dobra volja često je zamjenjivala osjećaj nesposobnosti i želju za odustajanjem. Ali na kraju, kada se prepusti nekoj službi da ga “opsjedne”, čovjek može napredovati s vedrinom, jer zna dobro da nije sam. To međutim ne opravdava tolika neprimjerenosti, tolika neizvršenja, propuste i nedostatke. Za njih molim Gospodina za oprostjenje; i molim za oprostjenje također sve vas moji najuži suradnici, svu braću koju sam susreo ne saslušavši ih pozorno, ne razumjevši ih i ne opomenuvši ih kada je to trebalo učiniti.

Pomozite mi da sve to predam u milosrdne ruke Očeve!

Nada

209. Cijelo je ovo izvješće prožeto onim što bih želio opisati kao *kršćansko*: povoljno i nepovoljno vode optimizmu koji se naziva povjerenje, nada i otvorenost mogućim ostvarenjima koja su već u našim rukama a koja ljudi od nas očekuju. Kao nikada prije moramo u svakodnevnom životu hrabro svjedočiti “nada koja ne postiđuje” (*Rim 5,5*): širiti obzore izvan neposrednog, izvan djelotvornosti, izvan ponavljajućih struktura koje mogu pokazati umor i razočaranje. Budući da smo proroci nade, dužni smo bacati novo svjetlo na naše strahove, naše propuste i naša oklijevanja.

Ta će mogućnost postati stvarnost ako se odvažimo:

- iznutra i osobno “preustrojiti” svoj život;
- ponovno naći hrabrost i radost da živimo zajedno kao braća, u Kristu;
- vratiti se na putove evangelizacije i poslanja ususret “drugima”, svima, u malenosti i slobodi.

“Budućnost čovječanstva u rukama je onih koji su sposobni prenositi sutrašnjim naraštajima razloge života i nade” (*GS 31*): neka Gospodin i nama udijeli tu milost!

“Gospodin bio uvijek s vama
i dadne da i vi budete uvijek s njim. Amen!” (*BsC 16*)

Rim, 29. studenoga 2002.

Blagdan svih svetih Serafskog reda

Fra Giacomo Bini, OFM
Generalni ministar

PRILOG BR. 1: SLUŽBA ZA DIJALOG (SD)

1. Imenovanje povjerenstava

Oslanjajući se na imena što su ih predložile konferencije, godine 1998. imenovana su tri međunarodna povjerenstva (jedno za svaki odjel dijaloga: ekumensko, međureligijsko i s kulturama), svako od po pet članova i s predsjednikom. Predsjednici i uskladitelji povjerenstava činili su skupinu “Usklađivanje službe za dijalog”

2. Susreti povjerenstava u Rimu

Na prvoj su sjednici 1998. godine povjerenstva raspravila i izradila *Smjernice za SD*. Generalni definatorij ih je iste godine potvrdio, te pružaju razloge i predlažu putove i zadaće za tri područja dijaloga, da “potiču i podupiru zalaganje braće za evangelizaciju, kako na formativnom području tako i na području naviještanja” (br. 17).

Na susretu 1999. godine utvrđeni su neki načini kako uključiti konferencije, kao što je to tražio Kapitul, tako da se ostvari povezanost SD s pojedinim provincijama (gotovo u svim je provincijama određena osoba za poticanje na jednom od područja dijaloga); promicati komunikaciju i uzajamno dijeljenje iskustava; učiniti stvarnim i neprekinutim pothvate dijaloga koje je započeo Generalni ministar; poticati duh pothvata u okviru vlastitoga područja i vlastitoga poslanja.

U nekim su slučajevima Konferencije odgovorile na poticaje SD, kao COMPI za ekumenski dijalog, CONFRES za dijalog s kulturama, EAC za međureligijski dijalog. U drugim slučajevima uključivanje konferencija je, zbog različitih razloga, bilo teško, ili nemoguće, osobito, možda, jer još nismo dijalog prihvatili kao znakovitu oznaku naše karizme i našega poslanja.

3. Susreti povjerenstava u “mjestu - in loco”

Vidjevši poteškoće koje su se susrele u poboljšanju poticanja konferencija, godine 2000. se je odlučilo da se dva susreta ostvare “in loco” kako bi se izravno upoznale različite prilike, osobito da bi se poticala braća koja su nazočna i zauzeta u nekom određenom području. Povjerenstva za kulturu i za međureligijski dijalog susrela su se u Kaliju (Kolumbija), gdje je prvo pogledalo rad braće na sveučilišnom području, a drugo je imala mogućnost da susretne predstavnike različitih religija u Kolumbiji, uz sudjelovanje braće iz dviju provincija. Dok je Povjerenstvo za ekumenski dijalog izabralo Damask da bi upoznala prilike crkava nazočnih na Srednjem Istoku i da bi poduprla rad i iskustvo naše braće iz Kustodije Sv. Zemlje.

4. Provjera učinjenoga rada

Nakon tri godine djelovanja, 2001. godine je učinjena provjera. Iskrsnule su različite poteškoće: slaba svijest, na općoj razini, o važnosti dijaloga; nedostatak zanimanja sa strane ne malog broja konferencija (unatoč različitih i lijepih pothvata koji postoje u konferencijama, nažalost nepoznatih i izdvojenih); poteškoće koje proizlaze iz izbora članova povjerenstva (možda za povjerenstva nisu pronađene najprikladnije osobe za zadatak poticanja), a i predsjednici su bili osobe prezaposlene na drugim zaduženjima (jedan je imenovan biskupom); nedostatak osnovice (tajništvo i sredstva).

5. Drugi pothvati

Skupina je za usklađivanje, nakon provjere, uz podršku Generalnog definatorija, 2001. i 2002. godine pokrenula različite pothvate.

– Pohodi sestrinskim Crkvama pravoslavlja i njihovim predstavnicima. Generalni je Vikar pribivao

posveti katedrale u Moskvi i na proglašenja svetima mučenika Ruske pravoslavne Crkve, susrevši nakon obreda Patrijarha; Generalni ministar i/ili Generalni vikar su susreli patrijarhe Rumunjske, Sirije, Svete Zemlje; jedno je izaslanstvo braće svake godine sudjelovalo na slavlju sv. Andrije, zaštitnika pravoslavne Patrijaršije u Carigradu.

– Izrada pomagala za trajnu formaciju za dijalog. Već su tiskane sljedeće knjige: *Dijalog i franjevački identitet* (talijanski, hrvatski i poljski); Ekumenski poziv franjevca (talijanski i poljski, u tijeku je prijevod i tisak na hrvatski, engleski i španjolski); *Život kao dijalog. Franjinim tragom* (talijanski). U tisku je i u tijeku prevođenje na engleski i španjolski četvrti svezak koji će izaći 2003. godine.

– Od “znakova vremena do vremena znakova”. U provedbi je projekt međunarodnog bratstva u Istanbulu s posebnom svrhom dijalogizirajuće nazočnosti s pravoslavnim svijetom (Patrijaršija) i s islamskim svijetom. Nakon susreta u Rimu i u Istanbulu s braćom koja su već pokazala svoju raspoloživost, određeno je službeno otvorenje novoga bratstva Sv. Marije Draperis u Istanbulu početkom 2003. godine. Napokon, od 1. do 7. prosinca 2002. bio je u Rimu i u franjevačkim mjestima (Asiz, La Verna, Rijetska dolina) 1. susret franjevaca i franjevki koji pripadaju nekatoličkim vjeroispovijestima.

6. Pogled u budućnost

Vodeći računa o iskustvu ovoga šestogodišta (osobito o poteškoćama koje se susreću u poticanju konferencija) i o važnosti formacije za dijalog, Skupina za usklađivanje smatra da bi uključivanje (s određenom sanostalnošću) “Službe za dijalog” uz željeno “Tajništvo za evangelizaciju” moglo poboljšati životnije programiranje i biti poticajem za budućnost, polazeći od Generalnog kapitula 2003. godine.

PRILOG BR. 2: PRAVDA, MIR I SKRB ZA STVORENO (GPSC – PMSS)

1. Projekt za šestogodište. Ured je započeo obavljati svoju službu s predstavljanjem Redu *Projekta za šestogodište*, u kojemu su označeni nadahniteljske osnove, pothvati Ureda, prostori i načini djelovanja, odgovarajući tako na ono što je bilo traženo u QV 6 Generalnoga kapitula.

2. Međunarodni susreti

– Susret Međunarodnog vijeća za GPSC u Rimu (1997.) na kojemu je od uprave Reda i od konferencija zatraženo da u prigodi Jubileja podupru ono što Biblija traži za jubilejsku godinu: oprost dugova siromašnim zemljama, oslobođanje robova i vraćanje zemljišnih posjeda;

– Međunarodni sabor u Vossenacku (2002.) na kojemu su sudjelovali predstavnici gotovo svih jedinica Reda, gdje je bilo ponovno potvrđeno opredjeljenje za siromašne i izbjeglice, i gdje se je založilo mirotvorstvo i za skrb za stvoreno;

- Prvi Susret izaslanika OFM europskih provincija za *GPSC* (Asiz 2002.), koji je imao svrhu da se u braći iz Europe osnaži poticanje *GPSC*, imajući na umu sadašnje stanje kontinenta i postajući osjetljivi za stvarnosti isključivanja koje su prisutne u Europi i u svijetu;
- Prvi susret poticatelja *GPSC* svih američkih jedinica (Sjeverne, Srednje i Južne Amerike) u San Luis Rey (Kalifornija) u studenome 2002. godine, za trajnu formaciju poticatelja, da se promotre vlastiti izazovi toga kontinenta i da se uspostave veze između provincija i konferencija.
- Susret Međunarodnog vijeća za *GPSC* u San Luis Rey (Kalifornia) od 1. do 5. prosinca 2002.

3. Posvješćivanje

Sudjelovanjem u susretima promicatelja i uskladitelja na razini provincija ili konferencija, Ured je u svijesti braće nastojao promicati uvjerenje da je zalaganje za *GPSC* sastavni dio naše karizme i da zahtijeva opipljiva djela.

Budući da nismo uspjeli stvoriti mrežu osoba i sredstava da iziđemo ususret izbjeglicama (zbog nedostatka osoblja i novca), mi smo:

- promicali različite susrete koji se odnose na izbjeglice (Sarajevo 1999.; Barcelona, 2000. godine);
- poduprli mirotvorno poslanje između Meksika i SAD i Gvatemale u korist selilaca;
- uputili niz poziva u korist žrtvama prirodnih nepogoda (ratova: Kosovo); za obranu ljudskih prava; za usklađivanje pomoći u korist izbjeglica i iseljenika ili da se podrže već započeti pothvati sa strane braće ili provincija, kao u Pakistanu ili u Istočnom Timoru.

4. Informacija-Formacija

- Glasilo *Contact* i *Web stranice* Generalne kurije, gdje se priopćuju nastojanja i iskustva i uključuju pozivi za pomoć.
- Izdavanje “pomagala” za formaciju: *Oruđa mira. Pomagalo Manjoj braći djelatnicima pravde, mira i skrbi za stvoreno*. Prevedeno na osam jezika, podnaslov jasno označava svrhu toga obimnog pomagala: pružiti uporišta, razloge, sadržaje, primjere braći založenoj na različitim područjima formacije i pastorala i mjesnim bratstvima da bi se potpomogao njihov zadatak da “budu oruđa mira”.

PRILOG BR. 3: FRANJEVAËKI SVJETOVNI RED (FSR) I FRANJEVAËKA MLADEŽ (FRAMA)

1. Generalna asistencija FSR-u

Služenje se generalnog asistenta ostvaruje u okvirima Konferencije generalnih asistenata (CAS); ona djeluje u duhu bratske suradnje unutar Konferencije i između iste i Vijeća predsjedništva FSR-a (CIOFS), jednako kao i s Konferencijom generalnih ministara Prvoga reda i TOR. Riječ je, dakle o služenju pruženom druželjubno cijelom međunarodnom bratstvu FSR-a i FRAMA.

Služenje CAS ostvarivalo se kroz sljedeće djelatnosti:

1. Bratski susreti među članovima:

- “Redovito zasjedanje”: jednom godišnje kroz četiri ili pet dana, za studij različitih tematika godišnjega programiranja.
- Mjesečni susreti: da se suoči s temama koje se odnose na poticanja i suradnje; da se studiraju različite prilike koje proizlaze iz svakidašnjeg života bratstva FSR-a i da se s njima suoči.
- Molitveni susret: jednom mjesečno, u Tajništvu CIOFS, uz sudjelovanje Generalnog ministra FSR-a i suradnika koji rade u Tajništvu.

2. Seminari za formaciju

Ostvareno je nekoliko seminara na međunarodnoj i nacionalnoj razini. Na njima su sudjelovali četvorica generalnih asistenata, Generalna ministrica FSR-a, međunarodni vijećnici i drugi franjevački svjetovnjaci.

Seminari ostvareni u posljednjem šestogodištu: Afrika: Tanzanija i Kenija; Italija: Frascati (dva); Asiz; Ukrajina; Nikaragva; Kuba; Rumunjska; Portugal; El Salvador.

3. “*Pismo asistentima*” i “*Koinonia*”: tromjesečnici Konferencije generalnih asistenata za formaciju i obavijesti, s glavnim člankom i s različitim vijestima o životu FSR-a; konačni pregled, priprava, tisak i slanje čine se u našem Uredu.

4. Nazočnost na nacionalnim izbornim kapitulima pastoralni pohodi

Zbiljski znak životnog i uzajamnog zajedništva između Prvoga Reda, TOR i FSR-a, je pribivanje jednoga od generalnih asistenata, ili izaslanika Konferencije, na nacionalnim izbornim kapitulima. U ovom šestogodištu slavljeno je oko 55 nacionalnih kapitula i ostvareno oko 45 bratskih i pastoralnih pohoda.

2. FSR

Franjevački svjetovni red, kao red svjetovnjaka, je jedini u Crkvi. Franjevački svjetovnjaci, zajedno s nama redovnicima Prvoga reda i s TOR te s Drugim redom klarisa, čini sastavni dio velike Franjevačke obitelji. U životu FSR-a, osobito u posljednjim desetljećima, zapaža se živa želja da žive vlastito izrazito franjevačko zvanje, u svjetovnom staležu, u Crkvi i u svijetu, svjedočeći tako, kao svjetovno bratstvo, evanđelje Isusa Krista. U franjevačkim svjetovnjacima dozrijeva dublja svijest da pripadaju Međunarodnom redu s vlastitim ustrojem na različitim razinama (mjesnoj, područnoj, nacionalnoj i međunarodnoj), s ustrojem koji pomaže u usklađivanju i poticanju života Reda raširenog u cijelomu svijetu.

FSR ima internet “stranicu” (<http://www.ciofs.org>) gdje se mogu pronaći sve obavijesti o FSR-u i FRAMI, svi službeni dokumenti i oblino gradivo za formaciju.

GLAVNI DOGAĐAJI FSR-a/FRAME

Događaji koji su označili život FSR-a i FRAMU u ovih šest posljednjih godina.

- Međunarodni susrete Franjevačke mladeži u Parizu u prigodi Svjetskog dana mladih (19. – 22. kolovoza 1997.)..
- Svjetski sabor Crkvenih pokreta (27. – 29. svibnja 1998.). Na susretu od

otprilike 50 pokreta sudjelovali su i predstavnici FSR-a i FRAME.

- Slavlje 20. obljetnice Pravila FSR-a, Rim, 30. svibnja 1998. godine, s temom “*Pravilo, dar Duha koji vodi Ocu*”.
- Prvi *Kontinentalni sabor FSR-a Afrike*, u Najrobiju, od 11. do 18. kolovoza 1998. godine.
- Prvi *Europski sabor FRAME*, u Santiagu di Compostella (27. srpnja - 1. kolovoza 1999.).
- Generalni među-kapitul u Madridu (23. – 31. listopada 1999.), gdje su preinačene Generalne konstitucije, potvrđene “*ad experimentum*” 8. rujna 1990. godine.
- Slavlje *Jubilejske godine Franjevačke obitelji* u dva dana: prvi u Asizu, 8. travnja 2000; drugi u Rimu u Bazilici Sv. Ivana Lateranskoga.
- Susret mladih na XV. Svjetskom danu mladih u Rimu (15. – 20. kolovoza 2000.), s velikom zastupljenošću FRAME.
- Potvrda Generalnih konstitucija FSR-a od strane Sv. Stolice, 8. prosinca 2000. godine.
- Sudjelovanje FRAME iz 12 europskih zemalja na uobičajenom Franjevačkom hodu prema Asizu (25. srpnja – 6. kolovoza 2001.). Mladi su bili gosti talijanskih mladih u različitim franjevačkim provincijama OFM.
- Drugi Europski sabor FRAME u Oportu, u Portugalu, od 7. do 12. kolovoza 2001. godine.
- Potvrda novog *Statuta za duhovnu i pastoralnu asistenciju FSR-a*, 28. ožujka 2002., sa strane Konferencije generalnih ministara.
- XVII. Svjetski dan mladih u Torontu, Kanada, od 23. do 28. srpnja 2002. godine. Tada je održan i susret Međunarodnih predstavnika FRAME (25. srpnja.).
- Slavlje izbornog Generalnog kapitula FSR-a, u Rimu, od 15. do 23. studenoga 2002. godine.

3. FRAMA

Franjevačka mladež smatra Pravilo FSR-a svojim nadahniteljskim dokumentom za rast vlastitoga kršćanskoga i franjevačkoga zvanja; živi nastojeći da produbi vlastito zvanje u okviru FSR-a. Stoga, treba postojati uska suradnja između FSR-a i FRAME. U stvari pak, govoreći općenito, nije tako. Postoji, doista, određena poteškoća u suradnji između FSR-a i FRAME, kako sa strane mladih tako i sa strane odraslih, ali također često i sa strane braće asistenata, iz različitih razloga, ali često zbog velike razlike u dobi između mladih franjevaca i članova FSR-a. Ne uspijeva se surađivati jer su veoma različita gledišta i načini da se živi i svjedoči zajednička franjevačka karizma.

Ti su razlozi često plod predrasuda koje priječe da se uniđe u i da se prihvati naša

raznolikost kao naše istinito bogatstvo. Ima bratstava, doista, koja pružaju prelijep primjer zajedništva i suradnje. Pravi su primjer kako se može, na različite načine, zajedno svjedočiti franjevačku karizmu u svjetovnom svijetu. Tu je zadatak asistenata od goleme važnosti za suradnju i za zajedničko svjedočenje u Crkvi u svijetu.

U tu svrhu su bili upriličeni različiti susreti formacije, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, da se produbi zvanje mladih franjevaca.

PRILOG BR. 4: TAJNIŠTVO ZA FORMACIJU I STUDIJE

Generalno tajništvo za formaciju i studije (SGFS) je u svojim djelatnostima, počevši od Generalnog kapitula 1997., program *Ciljevi i aktivnosti SGFS*, koje je Generalni definitorij potvrdio 8. studenoga 1997. godine.

1. Međunarodni sabori što ih je upriličilo SGFS

Upriličena su 4 Međunarodno sabora: u Grottaferrati (9. –19. listopada 1998.), *Sabor povjesničara i urednika Povijesnih časopisa*; u Asizu (7. – 27. listopada 2000.), *Sabor poticatelja OFM za pastoralnu skrb za zvanja*; u Rimu-Formici-Milanu (18. – 28. rujna 2001.), *Sabor Predstojnika sveučilišta i Ravnatelja studijskih istraživačkih središta OFM*; u Asizu (13. –27. listopada 2002.), Sabor provincijskih tajnika OFM za formaciju i studije. Na dva sabora u Asizu sudjelovala su 252 brata. Na ostala dva sudjelovalo je 95 braće.

2. Tečajevi za odgovorne u formaciji

Da se potpomogne zauzeto sudjelovanje, *SGFS* je upriličilo u Rimu tri tečaja za odgovorne u formaciji: 2 tečaja za odgajatelje talijanskoga i španjolskoga jezika (1998. i 2001.), *1 Tečaj za odgajatelje francuskoga, engleskoga i njemačkoga jezika*. Ukupno je sudjelovalo 126 odgajatelja. U trajanju od 4 tjedna tečajevi su imali sljedeće osnove: sociološku, karizmatiku, psihološku i pedagošku.

3. Međunarodno vijeće za formaciju i studije

Međunarodno vijeće za formaciju i studije, sastavljeno od po jednog predstavnika iz konferencija, sastajalo se svake dvije godine, kako određuje naše zakonodavstvo. Mjesta izabrana za susret su bila: Andover, SAD (17. –24. studenoga 1998.); Santiago de Compostela, Španjolska (8. – 20. prosinca 2000.); Meksiko (1. – 8. veljače 2003.). Razmatrane teme su bile: *Ratio Studiorum OFM*, Ustrajnost i izlasci iz Reda, Formacija odgajatelja i osuvremenjenje *Ratio Formationis Franciscanae*.

4. Pomagala za trajnu formaciju

SGFS je objavilo *Svi ste vi braća*, pomagalo za studij 3. poglavlja Generalnih konstitucija (2002.). Također je objavilo *Vita di Fraternitá in progettazione* (2001.).

5. Druge tiskovine *SGFS*

SGFS je objavilo sljedeće dokumente: *Ratio Studiorum OFM "In notitia veritatis proficere"*, pobrinuvši se za prijevode na hrvatski, francuski, engleski, poljski, portugalski, španjolski i njemački; *Gospodin mi daje braću*, završni dokument Kongresa poticatelja za pastoralnu skrb za zvanja, preveden je na francuski, engleski, poljski, španjolski i njemački; *Smjernice za pastoral zvanja "Dođite i vidite"*, prevedene na hrvatski, francuski, engleski, poljski, portugalski i španjolski.

Osim toga je objavio *Spisi Međunarodnih sabora i Međunarodnih vijeća za formaciju i studije* u tom razdoblju.

6. Subotnja razdoblja

U suradnji s Kustodijom Svete Zemlje *SGFS* je upriličilo i ostvarilo četiri subotnja razdoblja na španjolskom jeziku (1997., 1998., 1999. i 2000.), dva na portugalskom (1997. i 2000.), i dva na engleskom (1997. i 1999.). Zbog teških prilika u Svetoj Zemlji u posljednje dvije godine bili smo prisiljeni prekinuti ih. Svako je razdoblje trajalo mjesec dana i, osim pohoda svetim mjestima, obuhvaćalo je predavanja iz Sv. pisma i franjevaštva.

SGFS je također upriličilo i dva razdoblja trajne formacije na španjolskom jeziku u franjevačkim mjestima, *Celebrando el don de la vocación*. Razdoblje je trajalo dva mjeseca i, uz pohod franjevačkim mjestima, uključivalo je predavanja iz franjevaštva, liturgije, Sv. Pisma, teologije posvećenog života, i završavalo je duhovnim vježbama. Sudjelovalo su 98 braće.

7. Pohodi kućama formacije

Od Kapitula 1997. godine, pohodi su često bili najvažnije djelatnosti *SGFS*. U tom razdoblju pohodene su kuće formacije iz 83 jedinice Reda, neke i više puta. U svakom pohodu bili su susreti s odgajateljima i gojencima iz svakog formativnog razdoblja, sa svrhom da se potakne odjelotvorenje *Ratio Formationis Franciscanae*. Na zahtjev dotičnih ministara, i s odobrenjem Definitorija, ostvareni su i kanonski pohodi u dvije kuća formacije u dvije jedinice.

8. Susret s ministrima i odgajateljima konferencija

U gotovo svim konferencijama *SGFS* je programiralo i održalo dva susreta s

ministrima/kustodima i s odgajateljima, jedan na početku i jedan na kraju šestogodišta. U tim je susretima učinjeno provjera formacije i studija, na razini konferencije, u posljednjih 10 godina i načinjeni su prijedlozi za budućnost. Osim toga, razrađivale su se tematike kao što su odnos između početne i trajne formacije, duhovna pratnja i pratnja zvanja, formacija odgajatelja, osjećajna protega osobe...

9. Drugi susreti formativnog obilježja

Odgovarajući na različite pozive ministara ili odgajatelja, *SGFS* je pratilo razmišljanje o formaciji u različitim jedinicama Reda u 50 susreta s odgajateljima, s mladima u početnoj formaciji, s gvardijanima...Glavne su teme bile: Trajna formacija, Osobni i bratski projekt života, Pastoralna skrb za zvanja, Studiji i franjevačko zvanje, Pratnja mladih, Cjelovita formacija, Gvardijan poticatelj bratskoga života...

10. Skrb za umnu formaciju

Poticati studije u Redu, to je bila jedna od velikih nastojanja *SGFS* u ovim posljednjim godinama. Objavljivanje *Ratio Studiorum OFM* predstavljalo je važan trenutak u tom poticanju. U tu svrhu ostvarene su različite djelatnosti:

– *Predstavljanje Ratio Studiorum*. *SGFS* je predstavio *Ratio* u ovim konferencijama: Bolivijskoj, Brazilskoj, “Cono Sur”, Španjolsko-portugalskoj, Meksičkoj/Srednjoj Americi, Južnoslavenskoj, Zapadnoslavenskoj. Predstavljena je i u različitim jedinicama drugih konferencija.

– *Pohodi Studijskim središtima*. Sa svrhom da potiče umnu zauzetost naših središta i da promiče njihovo pripajanje PAA-u, pohođena su Središta studija: Venecija (Italija), Verona (Italija), Poljska (5 središta), Murcia (Španjolska), Nola (Italija), Bologna (Italija), Kolumbija (Prov. S. Fe: 4 središta), Sveta Zemlja (3 središta), Muski (Egipat), Lusaka (Zambija), Colwezi (Rep. Kongo), Canterbury (Engleska), Quito (Ekvador), Lima (Peru) i Hong Kong.

– *Nova središta studija OFM*. Poslušno nalogu Generalnoga kapitula iz 1997. godine *SGFS* je ohrabrivao nova središta studija. Kroz to vrijeme otvorena su sljedeća središta: Teološki fakultet u Quito (Ekvador), otvoren također i drugim redovničkim ustanovama; Međufranjevački studij Campano-Lucano (Italija), za sve provincije OFM, OFMCapp i OFMConv te pokrajine; Središte studija “Cardenal Landázuri”, u Limi za četiri jedinice OFM Perua; “Sapientia” u Mađarskoj, za provincije OFM, za Benediktince i Pavline.

11. Pontificio Ateneo Antonianum (PAA) – Papinsko učilište Antonianum u Rimu

1. *Kanonski pohodi i Vlast.* Po Statutima PAA, bila su dva kanonska pohoda (1999. i 2001.). Godine 1999. izabrani su fra Marco Nobile, Predstojnik, i fra Vincenzo Battaglia, zamjenik. Godine 2001. fra Marco Nobile je ponovno izabran za predstojnika, dok je za zamjenika izabran fra Nikolaus Schoech.

2. *Samo-provjera.* Sa svrhom da se ojača PAA, kako je zatražio Generalni kapitul, ostvarena je samo-provjera u tri stupnja. Prvi, koji su vodili stručnjaci svjetovnjaci, sastojala se u tome da se pojasni postupak i da si svi uključeni posvjeste važnost rečene samo-provjere (16. ožujka 2002.). Drugi stupanj (31. listopada – 12. studenoga 2002.) označen je odgovorom na upitnik sa strane profesora, studenata, vodstva i pomoćnog osoblja, i osobnim dijalogom s istima. Treći je stupanj predviđen za siječanj 2003. godine. U njemu će se iznijeti završni zaključci samo-provjere kako s akademskog gledišta tako i s onog struktura i upravljanja.

3. *Profesori.* U sjedištu u Rimu, u ak. godini 2002/3. PAA je imao 103 profesora, od koji 5 “redovitih”, 9 “izvanrednih”, 11 “pridodanih”, 76 “pozivanih” i 2 “isluženih”. Od njih su 40 OFM, 20 OFMCapp, 20 svjetovnjaci, 7 redovnici, 4 dijecezanski svećenici, 2 OFMConv i 1 TOR. S obzirom na međunarodnost: 38 Europljana (19 - Italija; 7- Španjolska; 4 - Poljska; 2 - Njemačka; 2 - Austrija; 2 - Malta; 1 - Slovačka; 1 - Mađarska); 5 iz Latinske Amerike (2 - Kolumbija; 1 - Brazil; 1 - Čile; 1 - Gvatemala); 2 iz Azije (1 - Indija; 1 - Vijetnam); 2 iz SAD; 1 sa Srednjeg Istoka i 1 iz Oceanije.

4. *Studenti.* U akad. godini 1997.-1998. u rimskom sjedištu PAA, upisano je 409 studenata, od kojih i 93 OFM. Iste godine, imajući na umu rimsko sjedište, sjedište u Jeruzalemu, ISE u Veneciji pripojena središta, bilo je ukupno 1262 studenta. U godini 1998.-1999., u rimskom sjedištu bilo je 455 upisanih, od kojih 94 OFM. Računajući i druga sjedišta i pridružena središta, bilo je 1293 studenta. U godini 1999.-2000., u rimskom je sjedištu bilo 404 upisana studenta, od kojih 92 OFM. S onima iz drugih sjedišta i pridruženih središta, bilo je 1245 studenta. U godini 2000.-2001., u rimskom je sjedištu upisano 390 studenata, od kojih 85 OFM. U godini 2001.-2002., studenata je upisanih u rimskom sjedištu bilo 390; s drugim sjedištima i pridruženim sjedištima bilo ih je 1233.

5. *Sabori.* U ovom razdoblju PAA je slavio veliki događaj: 25 godina od kritičkog izdanja Spisa sv. Franje što ga je učinio fra Kajetan Esser, ofm. Sabor je bio u Rimu (10. – 12. travnja 2002.), s naslovom *Verba Domini mei*.

6. *Knjižnica.* Poslije mnogo godine služenja fra Mauricija Portilla, kao ravnatelja Knjižnice, imenovan je novi ravnatelj, fra Marcello Sardelli. Nastavlja projekt URBE. Premda je ritam katalogizacije prihvatljiv, sve to čini veliki izazov za PAA. U ovim je godinama Knjižnica bila obogaćena različitim darivanjima a osobito “Zakladom Balić” PAMI.

7. *Novi uredi*. U šestogodištu su stvoreni *Ured za razvoj*, pod predsjedanjem fra Romana Almagna, i *Informatički ured*, pod predsjedanjem fra Martina Carbajo Núñeza.

8. *Izmjena Statuta*. Generalni je ministar imenovao jedno Povjerenstvo “ad hoc” koje radi na izmjeni Statuta.

12 Fakultet biblijskih znanosti i arheologije u Jeruzalemu

Dekretom Kongregacije za katolički odgoj naš je *Studium Biblicum Franciscanum* u Jeruzalemu podignut na *Fakultet biblijskih znanosti i arheologije*. Nagrada je to za rad što da je spomenuti *Studium* ostvario tijekom 75 godina, i to je izazov za cijeli Red ukoliko se od nas traži akademska razina i istraživanje velike vrsnoće.

U ovom trenutku Fakultet ima 21 profesora, od kojih 6 “redovitih”, 5 “pridodanih”, 4 “asistenta”, 2 “isluženih” i 4 “pozivanih”. Među njima su 17 OFM.

Broj studenata, unatoč golemim poteškoćama u kojima se nalazi to područje, je u prosjeku 50 na godinu.

13. Skotističko povjerenstvo

Tijekom šestogodišta nastavljeno je kritičko izdavanje djela bl- Ivana Duns Scota. U ovom je razdoblju objavljen VIII. Svezak *Opera Omnia*, koji nosi zadnji dio II. knjige *Ordinatio*, posljednjeg i najvažnijeg djela *Doctoris subtilis*.

Svezak je predstavljen Ivanu Pavlu II. 16. veljače 2002. godine, za vrijeme zatvorenog prijama za članove Povjerenstva. Trenutno Povjerenstvo je veoma napredovalo u objavljivanju sveska XX. koji donosi III. knjigu *Lectura*, još neobjavljenu, u kojoj je Scot po prvi put branio povlasticu Bezgrješne. S objavljivanjem tog sveska Povjerenstvo želi proslaviti 150. obljetnicu dogme Bezgrješnoga začeca BDM koja će biti 2004. godine.

Povjerenstvo čine 5 braće. U ovom se trenutku radi na izmjeni Statuta Povjerenstva.

14. Zavod Sv. Bonaventure u Grottaferrata

Zavod Sv. Bonaventure u Grottaferrata, po vlastitim Statutima, ima tri odjela: Odjel za prosudbeno izdanje franjevačkih tekstova, koja se trenutno bavi poglavito objavljivanjem djela Petra Ivanova Olivija; Povijesni odjel koji se bavi objavljivanjem *Archivum Franciscanum Historicum*, *Analecta Franciscana*, *Bullarium Franciscanum* i *Sinica Franciscana*; Odjel franjevačke misli koji, između drugih djelatnosti, svake godine pruža Tečaj franjevačke duhovnosti studentima OFM koji ne pohađaju studij franjevaštva. U Zavodu trenutno djeluje 11 braće.

15. Zaliha za formaciju i studije

Kroz ove su godine provincije dragovoljno i velikodušno punile zalihi za formaciju i studije; iz te se Zalihe svake godine slala cjelovita obavijest svim ministrima i kustodima. Kapitularci će imati na raspolaganju detaljne podatke.

PRILOG BR. 5: URED ZA RAZVOJ – JUBILEJSKA ZALIHA

1. Načela i smjernice

Načela i smjernice *Ureda za razvoj*, po kapitulima 1991. i 1997. su sljedeći:

- Tražiti novčanu potporu, dopunsku i dodatnu, za Generalnu kuriju i njezine projekte.
- Ne zamijeniti izvore novčanih prihoda koje predviđa zakonodavstvo Reda ili kapituli, nego ih proširiti preko traženje novčanih potpore koje dolaze od dobrotvora izvan Reda.
- Zadovoljiti dvostruku svrhu: neposredne i buduće potrebe.

Djelatnost je *Ureda* povezana s gospodarskom djelatnošću Generalne kurije, jer:

- *Ured za razvoj radi* s malim, ali značajnim, obrom prihoda Kurije.
- Svi primljeni doprinosi polažu se na račune Kurije a njima upravlja generalni ekonom.
- Djelatnost prikupljanja zaliha pokreće se samo nakon dopuštenja Generalnog ministra.
- Darovi bez naznačene svrhe koriste se uvažavajući posebne Statute *Povjerenstva za novčana potraživanja*.
- Novčarsko službeno izvješće *Ureda za razvoj* predstavljeno je u sklopu izvješća Generalnog ekonomata.

Kako bi se poštivala gore spomenuta mjerila *Ureda za razvoj* pomažu savjetodavna skupina, *skupina za razvoj* (petorica braće koji dolaze iz pet različitih nacija), i *Upravno vijeće za Jubilejsku zalihi*. *Ured* traži mišljenje svjetovnjaka stručnjaka i osposobljenih na tom području.

2. Gledajući na buduće mogućnosti

Jubilejska zaliha za formaciju i evangelizacije ustanovljena je odlukom Generalnog definitorija u lipnju 1999., a službeno je počela pismom Generalnoga ministra 1. rujna 1999. (prot. br. 088614). Ta je Zaliha uređena propisima što ih je potvrdio Generalni definitorij i koje su proglašene 18. lipnja 2000. (prot. br. 089849).

Ured za razvoj je pozvan da surađuje na ostvarivanju te zalihe na osnovi odredbe Generalnog definitorija:

- Povjereni su mu tehnički vidovi i tajništvo djelatnosti.
- Traženje izravnih doprinosa od dobročinitelja; trećina svih darova bez posebne namjene koje *Ured* prima pridodaju se *Jubilejskoj zalihi*.

Generalni definitorij je odredio sljedeće smjernice za *Jubilejskogu zalihu*:

- Novci koji pripadaju *Jubilejskoj zalihi* čine dio iznosa za ulaganja koju drži Generalna kurija. Na kraju godine, dobit se raspodjeljuje na svaku zalihu razmjerno sveukupnom ulaganju u korist iste.
- *Jubilejska zaliha* je priključena namjenama ulaganja, ali odijeljena od računovodstva ili od namjena obznanjivanja.
- Sve su jedinice Reda bile pozvane da, *una tantum*, pruže znatni iznos za našu potrebnu braću.
- Sedamdeset devet je jedinica Reda odgovorilo, poslale su odmah dar ili su ga obećale tijekom tri naredne godine.
- Članovi MEFRA i MZF (Misijske franjevačke središnjice) zatražili su od Generalnoga ministra da primi godišnji zalog umjesto traženog doprinosa za *Jubilejsku zalihu*.

3. Traženje dobrotvora

Pronaći skupinu dobrotvora za redovitu pomoć je znak uspješnosti nekog *Ureda za razvoj*, i to je jedan od načina da se ide ususret stalnim traženjima.

Za vrijeme ovog šestogodišta, *Ured za razvoj* je spomenutu svrhu ostvario na različite načine:

- proširujući veze s Udruženjima i Posredništva za ulaganja. To predstavlja stalnu odrednicu u programu prikupljanja zaliha u Generalnoj kuriji, odakle dolazi 20% prihoda.
- Skupina za razvoj i stručnjaci razmatrali su “Pothvat za pronalaženje zaliha”. Svrha je bila da se postigne značajan novčani polog za neposrednu i buduću uporabu. Savjetnici su naznačili da ovo nije bio prikladan trenutak za takav pristup. Kao alternativa tom prijedlogu iskrsnula je ideja *Jubiljeskoe zalihe*.
- Pozivi kroz sredstva priopćavanja: pozivi su se činili kao oglašavanje u novinama *Avvenire* i u časopisu *Famiglia Cristiana*, talijanskim katoličkim tiskovinama. Pothvat je, pak, imao ograničen novčarski povrat. Iskustvo je ipak proizvelo tehnički značajne podatke kako upućivati pozive.
- Uporaba Interneta: Web stranica Generalne kurije je priskrbila 11% prihoda, otkrivajući se djelotvornim izvorom doprinosa za humanitarne pomoći ili pomoć u nezgodama.
- Osobno se prijateljevanje pokazalo najdjelotvornijim sredstvom. Dobar dio braće

dao je imena mogućih dobrotvora. Njihov je odgovor na naše pozive bio zadovoljavajući, čineći više od 25% primljenog prihoda. Da se to uključivanje učini osobnijim, dobrotvori, o Božiću i Uskrsu, od Generalnoga ministra primaju dar i druge obavijesti. Kako bi se ta djelatnost razvoja nastavila potrebna je velika pomnija, ozbiljnost, ustrajnost i suradnja braće.

DODATAK BR. 6: URED ZA KOMUNIKACIJE

1. Osoblje

Definitorij je pozvao četvoricu braće da rade u Uredu za komunikacije.

2. Sredstva za komunikaciju

– *Acta Ordinis*. Izlazi tri puta godišnje sa službenom dokumentacijom i ljetopisom Reda. Tekstovi, objavljeni na izvornom jeziku, obogaćeni su fotografijama koje omogućuju da se upoznaju i “lica” braće.

– *Fraternitas*. Izlazi mjesečno na devet jezika s kratkim vijestima obavješćivanja i poticanja.

– *Pax et Bonum*. Imao je kratak život. Izlazio je dvaput godišnje na šest jezika, s nakanom da svakom bratstvu donese misao Definitorija i tajništva/ureda Kurije, osim nakane da ponudi informacije i formaciju, osobito s umetkom od 4 stranice.

– *Home page* Reda. Oblikovana u tri jezika, *Home page* pruža vijesti/dokumentaciju o radu različitih tajništava/ureda Kurije i o životu jedinica Reda; omogućuju da se istodobno “žive” važni čini i događaji naše obitelji, kao što su npr. različiti međunarodni sabor, kapitul na rogožinama mlade braće u Canindé, Plenarno vijeće, hodočašće Pape u Svetu Zemlju (tada je stranicu pohodilo 2800000 pohoditelja), događanja u Betlehemu. Naša stranica, osim toga, je omogućila drugim franjevačkim obiteljima, uključujući klarise, i tolikim drugim pohoditeljima da slijede naš život i da upoznaju naša nastojanja. Štoviše, za vrijeme drame u Betlehemu stranica je postala uporištem za sredstva priopćavanja različitih zemalja.

– *Knjige i tiskovine*. Ured je skrbio oko objavljivanja gotovo svih tiskanih djela koja su izašla iz Generalne kurije (Pisama svemu Redu i Dokumenta Ministra i Definitorija; Misijskih projekata; Acta Generalnog kapitula, Plenarnog vijeća i međunarodnih sabora; Dokumenta Tajništva za formaciju i studije; Directiones Domorum, Schematismus, itd...). Osim novčane uštede, služba je omogućila da se na dostojan i privlačan način predstave najvažniji tekstovi našega Reda.

– *Druge djelatnosti*. Među njima se može spomenuti rad na prevođenju i/ili preinaci tekstova. Osobito promidžba susreta Franjevačkih izdavača, iz kojih je,

između ostaloga, proizašlo i *Udruženje franjevačkih izdavača* i *Međunarodna franjevačka knjižara u Asizu*.

DODATAK BR. 7: OBJEDINJAVANJE PROVINCIJA (Dva svjedočanstva kao uzorci)

I. NOVA FRANJEVČKA PROVINCIJA “BL. PACIFIKA” (FRANCUSKA)

Nova je franjevačka provincija *Bl. Pacifika* nastala iz ujedinjenja triju zapadnih frankofonskih provincija (Pariz, Rennes i Tuluz), dekretom Generalnog ministra od 4. travnja 1996. godine.

Plod je to dugog i ozbiljnog suočavanja na međuprovincijskoj razini, u uzajamnom “oslušivanju” s trima istočnim frankofonskim provincijama (Bruxelles, Lion i Strasburg), koje su se također ujedinile (Provincija *Triju Drugova*).

Pretpostavke i nadahniteljske crte

Od kraja osamdesetih godina do početka devedesetih, upriličuju se bratski susreti na različitim razinama: sve braće na Kapitulu na rogožinama (Nevers i Francheville), definitora triju provincija (Pariz, prosinac 1989.); konferencije Copef (u Brive, lipanj 1990., i Vaalbeek, listopad 1992., uz nazočnost Generalnog ministra); provincijskih kapitula (travanj 1993.). Misao prisutna na svim tim susretima je bila mogućnost da se dođe do objedinjavanja europskih frankofonskih provincija.

Prilikom otvaranja dotičnih provincijskih kapitula 1993. godine, generalni ministar fra Hermann Shalück poziva provincijalne ministre i generalne pohoditelje frankofonskih provincija da razmisle o mogućnosti projekta međuprovincijske suradnje “da pruže novi životni zanos našoj franjevačkoj karizmi u frankofonskom kulturnom prostoru”.

Mjerila u pripravnom razdoblju

Definitori triju zapadnih provincija (Pariz, Rennes i Tuluz) sastaju 5. i 6. listopada 1994. u Orsay-u da uredi suradnju. Dnevni red sadrži sljedeće točke: razmisliti o onom što je već u tijeku ostvarivanja: formacija, novo bratstvo u Bordeauxu, međuprovincijske kuće, itd...; odlučiti o onom što se može učiniti kasnije u Udruživanju Zapada i na cijelom frankofonskom području; osnovati Vijeće udruživanja, koje su činili tri provincijalna ministra, tri definitora i jedan tajnik-blagajnik.

Na susretu se pak javlja zajednička zbunjenost s obzirom na obrazac Udruživanja triju provincija. U među-razdoblju prema jednoj provinciji – tvrde – teško je upravljati, ukoliko dodaje dodatnu strukturu onoj već “opterećujućoj” pojedinih provincija. Stoga se pita je li potrebno produžiti tu udružujući obrazac do 1999. godine, ili bi bilo bolje objediniti tri provincije već u 1996. godini.

Pred novom djelovnom doglednicom trojica definitora odlučuju da se sastanu zasebno te da se izjasne o sljedećim točkama: o potrebi da se izravno ostvari jedna jedina zapadna frankofonska franjevačka provincija; o prikladnosti da se braći svake pojedine provincije i Generalnoj kuriji predloži da objedinjenje ostvare u prigodi provincijskih kapitula predviđenih za 1996. godinu.

Na te tri točka trojica su definitora jednoglasno dala potvrđan odgovor. Osim toga, odlučeno je da se zajednički za tri provincije objavi jedinstveno glasilo koje bi izlazio dvomjesečno (prvi broj početkom 1995. godine); brzo pristupiti zajedništvu dobara; objediniti i usklađivati misijske djelatnosti (predlaže se, ukoliko je moguće, isti časopis i prokuratura); dati statut međuprovincijalnosti kućama u Bordeaux-u, Tuluszu i Fontenay-u; sazvati Skupštinu Udruživanja triju provincija u Orsay-u.

Napokon, na temelju Statuta, prilazi se izborima i imenovanjima Vijeća udruživanja.

Na 8. listopada 1994., Generalni ministar potpisuje dekret potvrde *ad experimentum Partikularnih Statuta Udruživanja triju provincija*, a naredni mjesec, s Definitorijem, potvrđuje im Vijeće koje su izabrali u Orsay-u.

Vijeće Udruživanja, sastavši se u Parizu 25. i 26. studenoga 1994., potvrđuje odluke donesene u Orsay-u, i odlučuje da će se svi provincijski kapituli slaviti u Chevilly-Larue, od 8. do 12. travnja 1996. godine. Traži da imaju istog generalnog pohoditelja.

U veljači 1995. godine, Generalni definitorij odobrava saziv Skupštine Udruživanja, i s obzirom na sjedinjenje provincija predlaže da se ostvari prije provincijskih kapitula 1996. godine.

Djelatno sudjelovanje sve braće u postupku objedinjavanja

Da se pripreme provincijski kapituli 1996. godine i da se pomogne predviđeno savjetovanje s obzirom na objedinjavanje provincija, sva su braća Zapadnoga Udruživanja sazvana na Skupštinu u Orsayu, od 29. lipnja do 1. srpnja 1995. Na taj način svaki brat može izraziti svoje mišljenje, svoje želje i svoja očekivanja za predloženi put.

U početku poneki stariji brat pokazuje neko određeno “nepovjerenje”: povijest i kultura svake provincije su stvarnosti koje su veoma dobro ukorijenjene u sjećanju i iskustvu. Mlađa braća, naprotiv, odmah prihvaćaju povoljne vidove

sjedinjenja i izražavaju sve svoje povjerenje prema novoj jedinici. S druge strane formativni hod ovoga posljednjega razdoblja već je bio međuprovincijski. Njihovo svjedočenje doprinosi da se potpomaže ideja objedinjavanja također i među starijom subraćom. Može se tvrditi da braća tako prelaze od strahova na povjerenje, od nepovjerenja prema poštivanju, od obeshrabrenja na zanos.

Svi zajedno rade na dokumentima koje je unaprijed pripremila Vijeće Udruživanja, osobito na sljedećim temama: uzajamno dijeljenje dobara; stil bratstva koji treba izgrađivati i čuvati; misije; služenje siromašnima; strukture upravljanja i poticanja buduće Provincije. Na završetku radova, Upravno vijeće Udruživanja određuje kalendar kanonskog pohoda i tekst za savjetovanje sa svom braćom. Evo značajnijih postaja odmah nakon Skupštine Udruživanja:

- 26. rujna objavljuju se zaključci savjetovanja i potvrda s obzirom na mjesto slavlja provincijskog kapitula;
- 27. rujna Generalni ministar i Definitorij se izražavaju u prilog objedinjavanja triju provincija;
- 4. listopada Generalni ministar imenuje fra Roberta Van Laer kao Generalnog izaslanika i pohoditelja triju provincija;
- 8. listopada Predsjednik Udruživanja šalje Generalnom pohoditelju pismo u kojemu predstavlja prelazne propise za slavlje kapitula u travnju 1996., ime i sjedište nove Provincije, Partikularne statute, novčarska pitanja i pitanja baštine;
- od 8. do 12. travnja 1996., poslije odgovarajućeg dekreta Generalnog ministra salvi se prvi Kapitul nove Provincije *Bl. Pacifika*.

Događanja nakon Kapitulu

Osobito su važni i *stvaralački* bili trenutci poticanja, područni susreti i *zasjedanja* upriličena nakon Kapitula: u 1997. godini usredotočeni su na trajnu formaciju, molitvu i kontemplativni život; u 1998. godini usredotočeni su na franjevački identitet; u 1999. godini usredotočeni na misijsku protegu Reda. Bila je riječ o trenutcima stvarnog uzajamnog dijeljenja. Braća su sudjelovala u velikom broju i u sebi su ostvarivali *unutarnje prenošenje*. Tri godine nakon sjedinjenja, braća otkrivaju da su doista jedna i ista Provincija. Rijetka su prisjećanja na prijašnje provincije, a ako i postoje učinjena su iz povijesnih razloga, bez nostalgije za prošlošću.

Razmišlja se o novoj postaji: o međuprovincijalnosti između zapadne i Istočne provincije. Zasigurno, riječ je o “mladim” jedinicama: imaju samo šest godina. Ipak već je bilo iskustava “među-definitorija” i drugih susreta koji su omogućili da se zajednički razmišlja o sastavljanju međuprovincijskih kuća, da se predvidi oblikovanje službi i ureda koji još nisu zajednički, da se kao doglednica uzme veće zalaganje u služenju franjevačkoga poslanja na cijelom području dviju

provincija.

II. Nova Franjevačka provincija “Bl. Engelberta Kollanda” (Austrija/Italija)

Nova Franjevačka provincija u Tirolu (*Tirolensis B. Engelberti Kolland*) rađa se iz sjedinjenja *Provincia Tirolensis St. Leopoldi* (Austrija) i *Provincia Bauzanensis S. Francisci Asisiensis* (Italija), dekretom od 4. listopada 2001. godine.

Razlozi sjedinjenja

U prvom trenutku želja za sjedinjenjem čini se da izlazi poglavito iz tzv. “bolesti broja”, zbog oskudice zvanja i zbog rastućeg broja “osoblja u godinama”. Drugim riječima, pojavljuje se “tjeskoba preživljavanja” i gleda se na objedinjavanje kao na stvarni lijek da se riješe unutarne potrebe.

Tim se, pak, razlozima dodaje jedan drugi koji sjedinjenje promatra iz različitog kuta: te da postoji pogodan uvjet da se pruži manje iscjepkana nazočnost, bolje oblikovana, solidnija i, prema tome, djelotvornija, u surječju europskog i svjetskog društva u brznoj preobrazbi. Drugim riječima, provincijska se jedinica, kao svaka struktura, promatra u službi vrijednosti koje ju nadilaze, i znakova vremena koji ju pozivaju i izazivaju.

Drugi se razlog ne suprotstavlja prvom, nego se u njemu nalazi dodatna vrijednost dostojna pozornosti: ona da objedinjavanje ne promatramo toliko kao *zgodnu prigodu* da se suočimo s po sebi razumljivim unutaršnjim zahtjevima bratstva, koliko – radije – kao *odgovoran i dinamički odgovor* novim zahtjevima i izazovima suvremenoga svijeta.

Prethodnim razlozima treba pridodati jedan treći, koji proizlazi iz uske suradnje koja je već u prošlosti započela između dviju provincija na području početne formacije: svijest da franjevačka karizma ima protegu sveobuhvatnosti i da se ta, po svojoj naravi, bolje usklađuje sa sjedinjenjem više nego s dijeljenjem.

Dijalog produblivanja

Poslije prvog susreta koji je bio u Schwazu u siječnju 2000. godine, definatoriji dviju provincija su upriličili osam drugih zajedničkih sjednica u kojima su se, produženim, pozornim i bratskim dijalogom, suočili sa svim točkama koje se javljaju u možebitnom postupku objedinjavanja.

U tom ozračju dijaloga i suočavanja, osim toga su i sva braća dviju provincija bila pozvana da glasovanjem izraze svoje mišljenje. Ishod glasovanja izražavao je stvarno jednodušnu suglasnost: čak 125 braće od njih 129 koliko je

glasovalo, žele da se započne put objedinjavanja.

Načini i vremena objedinjavanja

S vedrinom što su sve čuli i što su uzeli u obzir svaki oblik poteškoća, obraćaju se Generalnom definatoriju da se izjasni o pitanju koje se ispituje i da, u slučaju povoljnog mišljenja objedinjavanju, naznači načine i vremena.

U veljači 2000. godine Generalni definatorij imenuje kao generalnoga pohoditelja za dvije provincije fra Hadrijana Kocka. On Generalnoj kuriji šalje različite izvješća, s obzirom na pohod austrijskom bratstvu i onom talijanskom. Oba ističu želju da se dođe do objedinjavanja.

Na 22. ožujka 2001., Generalni ministar, nakon savjetovanja i glasovanja u Definatoriju, izdaje dekret o samostalnom prestanku dviju provincija.

U okviru kapitulskih priprava, kao što je običaj, osnovane su neka posebna povjerenstva: Povjerenstvo za pripremu posebnih statuta (Povjerenstvo stvara i prelazne norme za sudjelovanje i slavlje Kapitula); Gospodarsko i građevinsko povjerenstvo (da daju smjernice za zajedničko računovodstvo i za baštinu dviju provincija); Povjerenstvo za novi program formacije (da utvrdi smjerodavne odrednice); Povjerenstvo za prioritete šestogodišta (da predloži bitne izbore za Kapitul i za novi definatorij).

Zajednički Provincijski kapitul

Kapitul je slavljen u Maria Weißenstein (Pietralba), kod Bolzana, od 18. do 24. studenoga 2001., a predsjedao mu je generalni pohoditelj fra Hadrijan Kock, koji je primio i poslanje Generalnog izaslanika.

Za izbor provincijalnog ministra, vikara i pet definitora, pristupa se tajnom glasovanju među članovima obiju provincija. I brojanje je tajno, i *curriculum vitae* izabrane braće za različite službe poslani su u Generalnu kuriju bez objašnjenja. Napokon, generalni definatorij imenuje na tri godine prvu upravu nove Provincije.

Novi zaštitnik, po izraženoj želji braće, je Bl. Engelbert Kolland, mučenik u Damasku, 10. srpnja 1860. godine. Iz tog nadnevka, razumije se, izlazi i novi dan svetkovine nove *Franjevačke tirolske provincije*.

Nakon Kapitula

Provincijalni ministar, fra Rupert Schwarzl, tvrdi da “braća žive kao da zapravo nikad nisu ni bili odijeljeni” i da, poslije objedinjavanja, “sve biva prihvaćeno na veoma povoljan način”. Svjedoči, osim toga, da se premještaji braće – osim veoma rijetkih izuzetaka – događaju s njihovom punom i iskrenom raspoloživošću

Susljedno poticanje bratskoga života svjedoči u braći ne samo *djelotvorno*

nego i *osjećajno* prihvaćanje objedinjavanja provincija, i to se moglo “osjetiti” osobito za vrijeme hodočašća u rodno mjesto Zaštitnika.

Danas se iskreni zanos može susresti čak i kod onih koji su, na početku, pokazivali i zbunjenost s obzirom na taj povijesni događaj.

Novicijati, premješteni u Bressanone, poslužuju dvojica stručnih odgajatelja. Jedan od njih je bio Prefekt u “Leopoldinum”, zavodu koji pripada Redu.

Napokon, također i sestre klarise nazočne u samostanskoj zgradi Bressanone molitvom podupiru formativni put novaka i onaj sve braće nove Provincije.

DODATAK

I. Status personalis

<i>Africae sub-Saharianae et Madagascariae</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	152	190	38
Fratres laici	36	57	21
Summa prof. soll.	210	271	61
Summa prof. temp.	98	134	36
Novitii	35	35	0
Summa prof. et nov.	343	440	97
<hr/>			
<i>Medii Orientis et Africae Septentrionalis (COMONA)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	153	163	10
Fratres laici	45	43	-2
Summa prof. soll.	209	216	7
Summa prof. temp.	47	48	1
Novitii	20	22	2
Summa prof. et nov.	276	286	10
<hr/>			
<i>Anglophona (ESC) cum sub-Conferentia in Europa</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	1774	1563	-211
Fratres laici	529	477	-52
Summa prof. soll.	2354	2094	-260
Summa prof. temp.	103	100	-3
Novitii	36	23	-13
Summa prof. et nov.	2493	2217	-276
<hr/>			
<i>Asiae Meridionalis, Australiae & Oceaniae (SAAO)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	392	303	-89
Fratres laici	117	88	-29
Summa prof. soll.	545	436	-109
Summa prof. temp.	160	132	-28
Novitii	45	32	-13
Summa prof. et nov.	750	600	-150
<hr/>			
<i>Asiae Orientalis (EAC)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	357	341	-16
Fratres laici	106	115	9
Summa prof. soll.	502	486	-16
Summa prof. temp.	105	110	5

Novitii	30	32	2
Summa prof. et nov.	637	628	-9

<i>Bolivariana</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	442	496	54
Fratres laici	108	122	14
Summa prof. soll.	603	683	80
Summa prof. temp.	102	154	52
Novitii	42	50	8
Summa prof. et nov.	747	887	140

<i>Brasiliana</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	691	644	-47
Fratres laici	164	160	-4
Summa prof. soll.	905	889	-16
Summa prof. temp.	168	155	-13
Novitii	53	49	-4
Summa prof. et nov.	1126	1093	-33
<i>Cono Sur</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	301	236	-65
Fratres laici	82	53	-29
Summa prof. soll.	427	306	-121
Summa prof. temp.	67	52	-15
Novitii	24	9	-15
Summa prof. et nov.	518	367	-151
<i>Franco-Belgica (COPEF)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	342	268	-74
Fratres laici	110	80	-30
Summa prof. soll.	470	354	-116
Summa prof. temp.	14	7	-7
Novitii	12	0	-12
Summa prof. et nov.	496	361	-135
<i>Centro-Europea (MEFRA)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	1173	971	-202
Fratres laici	317	257	-60
Summa prof. soll.	1528	1256	-272
Summa prof. temp.	83	58	-25
Novitii	24	17	-7
Summa prof. et nov.	1635	1331	-304
<i>Hispano-Portugalla (CONFRES)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	959	896	-63
Fratres laici	248	210	-38
Summa prof. soll.	1237	1147	-90
Summa prof. temp.	84	80	-4
Novitii	19	18	-1
Summa prof. et nov.	1340	1245	-95
<i>Italica (COMPI)</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	2341	2143	-198
Fratres laici	380	340	-40
Summa prof. soll.	2847	2590	-257
Summa prof. temp.	286	267	-19
Novitii	86	50	-36
Summa prof. et nov.	3219	2907	-312

<i>Mexici et Americae Centralis</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	677	692	15
Fratres laici	220	211	-9
Summa prof. soll.	951	975	24
Summa prof. temp.	311	250	-61
Novitii	76	56	-20
Summa prof. et nov.	1338	1281	-57
<i>West-Slavica</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	941	1003	62
Fratres laici	126	162	36
Summa prof. soll.	1134	1246	112
Summa prof. temp.	293	225	-68
Novitii	94	75	-19
Summa prof. et nov.	1521	1546	25
<i>Sud-Slavica</i>	1997	2001	Diff.
Sacerdotes	1061	1046	-15
Fratres laici	54	48	-6
Summa prof. soll.	1170	1136	-34
Summa prof. temp.	129	108	-21
Novitii	29	38	9
Summa prof. et nov.	1328	1282	-46

% conf.	1997	%	2001	%	Diff	Diff %
MEDOR/AFSEPT	276	1.55%	286	1.74%	10	0.18%
FRANCO-BELGI	496	2.79%	361	2.19%	-135	-0.60%
CONO SUR	518	2.92%	367	2.23%	-151	-0.69%
AFRI SUB-SAH	343	1.93%	440	2.67%	97	0.74%
ASIA MER/AUS	750	4.22%	600	3.64%	-150	-0.58%
ASIAE ORIENT	637	3.59%	628	3.81%	-9	0.23%
BOLIVARIANA	747	4.20%	887	5.39%	140	1.18%
BRASILIANA	1126	6.34%	1093	6.64%	-33	0.30%
HISPAN-PORTU	1340	7.54%	1245	7.56%	-95	0.02%
MEX/AMER CEN	1338	7.53%	1281	7.78%	-57	0.25%
SUD SLAVICA	1328	7.47%	1282	7.78%	-46	0.31%
MEFRA	1635	9.20%	1331	8.08%	-304	-1.12%
WEST-SLAVICA	1521	8.56%	1546	9.39%	25	0.83%
ANGLOPHONA	2493	14.03%	2217	13.46%	-276	-0.57%
ITALICA	3219	18.12%	2907	17.65%	-312	-0.47%
	1776	100.00	1647	100.00		
	7	%	1	%		

	1997	1998	1999	2000	2001	Diff.
Cardinales	5	5	5	4	6	1
Archiepiscopi	8	9	12	11	10	2
Episcopi	89	92	88	92	91	2
Sacerdotes	1165	11439	1131	1112	1095	-703
	8		2	7	5	
Diac. Perm.	71	70	73	73	72	1
PS Cum Op. Cler.	517	515	502	531	528	11
Fratres laici	2608	2567	2550	2475	2423	-185
PT cum Pp. Cler.	498	1469	1310	1254	1224	726
PT sine op. Cler.	1541	341	298	310	265	-1276
PT sine optione	0	240	351	402	391	391
Novitii	623	525	558	505	506	-117
Summa	1761	17272	1705	1678	1647	-1147
	8		9	4	1	

	1997	1998	1999	2000	2001	Diff.
Soll. Professi	1495	14697	1454	1431	1408	-871
	6		2	3	5	
Prof. temporarii	2039	2050	1959	1966	1880	-159
Sacerdotes	1165	11439	1131	1112	1095	-703
	8		2	7	5	
Fratres laici	2608	2567	2550	2475	2423	-185
Novitii	623	525	558	505	506	-117

Voci non inserite nei totali	Verifica		
Diaconi	72	SumSac	10955
Episc	107	SumLai	2423
Fratres cum optione cler	528	SumPS	14085
		SumPT	1880
		SumNov	506
		Omnes	16471

Conferentia	Età Media
Franco-Belgica (COPEF)	71.58
Anglophona (ESC) cum sub-Conferentia in Europa	65.55
Hispano-Portugalla (CONFRES)	64.08
Centro-Europea (MEFRA)	63.09
Italica (COMPI)	61.69
Cono Sur	53.64
Asiae Orientalis (EAC)	53.06
Brasiliana	53.04
Medii Orientis et Africae Septentrionalis (COMONA)	52.93
Bolivariana	52.51
Sud-Slavica	50.96
Mexici et Americae Centralis	48.60
Asiae Meridionalis, Australiae & Oceaniae (SAAO)	47.43
Africae sub-Sahariana et Madagascar	47.41
West-Slavica	43.32
Fratres	56.66

1. Drugi podatci

- Naš je Red nazočan u 110 zemalja; ima 109 provincija i Vice-provincija, 16 Kustodija i Fundacija i 15 konferencija provincijalnih ministara.
- Šestorica naše braće su kardinali, od kojih 2 imenovana nakon posljednjega

Generalnoga kapitula.

- 109 naše braće su biskupi (uz dva apostolska administratora), od kojih su 28 imenovana nakon posljednjeg Generalnog kapitula.

2. “Čitanje” podataka

Red je u ovim posljednjim godinama trpio snažno brojčano opadanje; pojava koja će se povećavati u narednim godinama.

- Društveni razlozi: smanjenje broja rođenih u mnogim zemljama. Škole i sveučilišta već predviđaju nova usmjerenja na temelju smanjenja školskog i sveučilišnog žiteljstva.
- Redovnički razlozi: utjecaj posvjetovljenja na posvećeni život. Povećanje izlazaka braće s privremenim i doživotnim zavjetima na svim razinama (uprava, formacija, pastoral, škole, svećenici i ne...), osobito u dobi ispod 50 godina. Red ponekad napuštaju oni na kojima je provincija smatrala graditi svoju budućnost. Kakvo nam je razlučivanje? Zašto nas mnoga braća napuštaju? I zašto drugi ostaju?

Trebali bismo se suočiti s tim prilikama “siromaštva” koje nam dolazi iz povijesti.

- *Siromaštvo u osoblju*, i prema tome u strukturama.
- *Siromaštvo* koje proizlazi iz srednje dobi braće koja je vrlo visoka, s puno bolesnih koje treba njegovati i pratiti premda su često upravo starija braća ona koja jamče nastavak mnogih poslova.
- *Siromaštvo* koje proizlazi iz sve manjeg broja zvanja za franjevački nesvećenički život.
- *Siromaštvo* koje proizlazi iz poteškoća da se novim naraštajima prenesu (i na društvenoj razini) vrijednosti života koje opravdavaju stabilne izbore koji se odnose na zvanja.
- *Siromaštvo* nastalo iz složenosti i raznolikosti našega svijeta, s kojim ostaje teško uspostaviti dijalog i prenijeti neku poruku.
- *Siromaštvo* danas i uvijek koje proizlazi iz napora da se živi dosljedan evanđeoski život koji se predlaže kao “alternativni put” izrazit za posvećeni život.

Siromaštvo koje može postati bogatstvom ako znadnemo razlučiti ovaj *kairos*, ovaj posebni trenutak koji živimo; trebamo se, dakle, založiti da živimo zajedno s drugu stranu svakoga “zadovoljnog narcisizma”, zatvorenog u sama sebe ili u vlastitu provinciju kao da bi to bilo neko samodostatno tijelo.

Povijest je uvijek poznavala “opadanja i poraste” s obzirom na broj; ali nama je dano živjeti *ovaj* povijesni trenutak: od nas se traži da s ozbiljnošću čuvamo baštinu koja nam je ostavljena i da je s odgovornošću prenesemo budućim

naraštajima.

Brojke koje nam pružaju pokazatelji mogu biti i razmjerne i varljive ako ne uzmemo u obzir zanos i uvjerenje s kojima živimo svoje zvanje.

Temeljno je da priznamo teškoću prilike pred kojom se nalazimo i da prihvatimo poziv:

- da iziđemo iz “zatvorenoga” naših “provincijalnih neodgodivosti” da se otvorimo sveobuhvatnom evanđeoskom duhu misija;
- da promičemo kulturu suradnje na svim razinama;
- da prožmemo važnošću dubinu svog evanđeoskog života;
- da ozbiljno razmišljamo o tome kako ponovno započeti polazeći od “malog ostatka”, predviđajući postupno smanjenje također i u slijedećim godinama.

II. Sveti i Blaženi

Vrijedi i za naše bratstvo ono što su ustvrdili biskupi na II. izvanrednoj skupštini Sinode: “Sveci i svetice su uvijek bili izvor i počelo obnove u najtežim okolnostima tijekom cijele povijesti Crkve” (VC 35).

1. Kanonizacije

- 10. lipnja 1997. (Krosno u Poljskoj): Ivan iz Dukle († 1484.), zavjetovani sveć.
- 21. studenoga 1999. (Rim): Tommaso da Cori († 1729.), zavjetovani sveć.
- 1. listopada 2000. (Rim): 30 Franjevačkih mučenika u Kini. Skupinu čine: 9 Manje braće, među kojima tri biskupa; 7 Franjevki misionarki Marijinih; 11 članova FSR-a i vjernika svjetovnjaka.
- 19. svibnja 2002. (Rim): Umile da Bisignano (†1637.), zavjetovani redovnik.
- 30. srpnja 2002. (Gvatemala): Hermano Pedro de San José Betancur (†1667.), član FSR i utemeljitelj Braće i sestara Betlemita.

2. Proglašenje blaženim

- 21. lipnja 1998. (Beč): M. Restituta Kafka (†1943.), zavjetovnica Ustanove Sestara franjevki kršćanske ljubavi, mučenica.
- 25. listopada 1998. (Rim): Antonio di Sant'Anna Galvão (†1822.), zavjetovani svećenik.
- 13. lipanj 1999. (Varšava u Poljskoj): 5 Manje braće mučenika zajedno s 103 Druga.
- 3. listopada 1999. (Rim): Mariano da Roccacasale (†1866.) i Dijego Oddi (†1919.), zavjetovani redovnici.
- 3. rujna 2000. (Rim): Papa Ivan XXIII. (†1963.), član FSR-a.
- 11. ožujka 2001. (Rim): Pasquale Fortuño Almela i tri Druga († 1936.),

zavjetovani redovnici, mučenici.

– 9. svibnja 2001. (La Valletta, Malta): Ignazio Falzon († 1865.), dijecezanski klerik, član FSR-a.

– 14. travnja 2002. (Rim): Maria del Transito Cabanillas (†1885.), djeвица, utemeljiteljica, Congregazione delle Terziarie Missionarie Francescane dell'Argentina.

– 20. listopada 2002. (Rim): Hélène Marie Philippine de Chappotin de Neuville, u redovništvu Maria della Passione (†1904.), utemeljiteljica, Francescane Missionarie di Maria.

3. Dobili su naslov “Časni” i Sluga Božji:

– Adriano Osmolowski, OFM (10. srpnja 2000.); Egidio Bulešić (Bullesi), FSR (7. srpnja 1997.); Firmino Wickenhäuser, OFM (21. prosinca 1998.); Francesco Paleari, dijecezanski sveć. (6. travnja 1998.); Ivan XXIII., Vrhovni svećenik, FSR (20. prosinca 1999.); Giuseppe Ghezzi, OFM (18. prosinca 2000.); Lino da Parma, OFM (26. ožujka 1999.); Maria della Passione, utemeljiteljica FMM (28. lipnja 1999.); Maria di Gesù Santocanale, utemeljiteljica (10. srpnja 2000.); Maria Domenica Mantovani (23. travnja 2002.); Maria Restituta Kafka, mučenica (6. travnja 1998.); Maria Teresa Casini, utemeljiteljica (7. srpnja 1997.); Maria Transito Cabanillas, utemeljiteljica (28. lipnja 1999.); Paolo Pio Perazzo, FSR (6. travnja 1998.); Pasquale Fortuño Almela i tri Druga, OFM, mučenici (20. prosinca 1999.); Vendelin Vošnjak, OFM (18. prosinca 2000.).

4. Nove kauze započete u šestogodištu kod Kongregacije za proglašenje svetih

– *Manja braća*: Raffaele Emanuele Almansa, sveć. (1997.); Ireneo Mazzotti, sveć. (1997.); Agostino Ernesto Castrillo, biskup (1999.); Ricardo Pelufo Esteve i 25 drugova mučenika (1999.); Simpliciano della Nativitá, sveć., utemeljitelj (1999.); Cosma Spessotto, mučenik (2000.); Simone da Lipnica, blaženi (2000.). Za kanonizaciju: Alfredo Morganti Berta, sveć. (2001.); Pietro Pavlicek, sveć. (2001.); Clemente Gatti, sveć. i mučenik (2002.).

– *Klarise*: Francesca di Gesù Bambino (2002.); Camilla Pio di Savoia, utemeljiteljica samostana Carpi (2002.).

– *Treći samostanski red*: Paola Gil Cano, utemeljiteljica (1997.); Ilia Corsaro, utemeljiteljica (1997.); Maria Isabella della Trinitá, utemeljiteljica (1998.); Maria Hueber, utemeljiteljica (1999.); Margherita de Brincat, utemeljiteljica (2000.); Chiara Alvarez del Cuore di Maria, utemeljiteljica (2001.); Luisa Maria Langstroth, utemeljiteljica (2001.).

– *Kauze izvan Reda*: Massimo Rinaldi, biskup Rijetija (1997.); Francesco Bonifacio, sveć. i mučenik (1998.); Clelia Merloni, utemeljiteljica (1998.); Odoardo Focherini, svjetovnjak i mučenik (1998.); Angelo Bonetta, mladić

(1998.); Mariano G. Usera y Alarcón, sveć. i utemeljitelj (1999.); Marcello Labor, dijecezanski sveć. (2000.); Vincenzo Lojali, biskup Amelije (2001.); Rosella Staltari, redovnica (2002.).

5. Druge obavijesti

– Tijekom šestogodišta dopunjene su i službeno predstavljene Kongregaciji za proglašenje svetih 30 “Positiones” od kojih 21 “super vita et virtutibus” od isto toliko Slugu Božjih i 9 “super miracula”. Te posljednje, većim dijelom već raspravljene, dovele su do beatifikacije i kanonizacije Časnih slugu ili Blaženika čijem se zagovoru pripisuju pojedina čudesna.

– Trenutno se Postulacija, izuzevši neke drevne kauze “quae silent”, skrbi za 189 kauza za beatifikaciju ili kanonizaciju, ovako raspodijeljene: Manja braća: 81; Klarise: 13; Koncepcioniste: 4; Sestre franjevke: 34; Franjevački svjetovnjaci: 22; kauze izvan Reda: 35.